

Jaarverslag 2024

Verantw. Uitg.: Tony Van Der Steen voor het College van de Ombudsmannen voor Pensioenen
WTC III Simon Bolivarlaan 30 bus 5 1000 Brussel
klacht@ombudsmanpensioenen.be
www.ombudsmanpensioenen.be

BD 51.548

Vermenigvuldiging van dit verslag of delen ervan is toegestaan
mits bronvermelding.

Vormgeving en drukwerk: Artoos n.v.

Jaarverslag 2024

Hot Topics in 2024

Het opzet van deze inleiding is de lezer een korte samenvatting aan te bieden van het Jaarverslag.

Hoofdstuk 1 is gewijd aan werken naast pensioen. In het Jaarverslag 2023 was ook al een hoofdstuk gewijd aan werken naast pensioen. In 2023 werd voor meer dan 100.000 euro ten onrechte bij gepensioneerden teruggevorderd pensioengeld na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen terugbetaald aan gepensioneerden. Het betrof, op één structureel probleem na, telkens uitzonderingssituaties en punctuele fouten. In het jaar 2024 werden na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen nog een zeer beperkt aantal terugvorderingen tenietgedaan. Naast ook nu weer een aantal punctuele problemen ontdekten we tevens een paar structurele fouten.

In een eerste klacht werd na contacten van de Ombudsdienst Pensioenen door de FPD ontdekt dat door een technische fout in een dossier het invuldocument betreffende de niet in aanmerking te nemen corona-inkomsten niet verstuurd werd. Hierdoor werden de inkomsten verworven naar aanleiding van het aanvangen van een activiteit in de strijd tegen het coronavirus en de personeelsschaarste in het onderwijs ten onrechte in aanmerking genomen, wat resulteerde in een onterechte volledige terugvordering van het pensioen. Na bemiddeling werd het pensioen terug integraal betaalbaar gesteld.

In een tweede klacht werd door de Ombudsdienst Pensioenen ontdekt dat de FPD bij de controle op werken naast pensioen ten onrechte met het bedrag van de opzegvergoeding rekening hield in plaats van met de werkelijk uitbetaalde lagere vergoeding van het Fonds voor Sluiting van Ondernemingen wanneer een gepensioneerde ingevolge faillissement van zijn werkgever zijn opzegvergoeding niet uitbetaald kreeg. In het wetsartikel dat het werken naast pensioen regelt is een verwijzing te vinden om het beroepsinkomen fiscaalrechtelijk te interpreteren. Dit wordt in de parlementaire voorbereidingen van de wet eveneens vermeld. De FPD paste na de bemiddeling zijn werkwijze aan.

In een derde dossier ontdekte de Ombudsdienst Pensioenen dat de FPD de beroepsinkomsten die een niet vastbenoemd personeelslid in het onderwijs in juli kreeg uitbetaald, gebaseerd op prestaties geleverd tussen september en december van dat schooljaar, structureel verkeerd in de tijd plaatste. Een contractueel personeelslid in het onderwijs krijgt in juli van het volgend kalenderjaar een bedrag uitbetaald dat gebaseerd is op de prestaties geleverd tussen september en december van dat schooljaar. De controle vindt zoals bij elke gepensioneerde, ook al loopt het schooljaar van september tot juni, plaats per inkomstenjaar (van januari tot december). Een uitgestelde betaling die plaats vindt in een volgend kalenderjaar is fiscaalrechtelijk een inkomen van het jaar waarin de uitbetaling plaats vindt. Vermits de beroepsactiviteit die in aanmerking moet genomen worden om te controleren of het pensioen al dan niet betaalbaar is fiscaal wordt gedefinieerd moeten bij deze controle de inkomsten in het jaar dat ze uitbetaald worden in aanmerking genomen worden en niet in het jaar tijdens dewelke de prestaties plaats vonden. Na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen paste de FPD zijn werkwijze aan.

Onze conclusies zijn dan ook grotendeels identiek aan deze van het vorige jaar. Het opeisen van grote schulden aan gepensioneerden dient met de nodige omzichtigheid te gebeuren. Grote schulden kunnen immers hard aankomen bij de gepensioneerden. Een grote pensioenschuld kan immers het leven van de gepensioneerde drastisch wijzigen en veroorzaakt vaak verwondering en/of angst. Meermaals brengt het onverhoeds geld opeisen de gepensioneerde zelfs in ernstige (financiële) problemen. Wanneer een gepensioneerde een signaal geeft dat er volgens hem iets misgelopen is of een twijfel uitdrukt, wijst de Ombudsman Pensioenen op het belang in dergelijke gevallen deze klachten, zelfs wanneer deze telefonisch geuit worden, grondig te onderzoeken en het terugvorderingsproces helemaal na te kijken op eventuele fouten of onvolmaaktheden.

Over het feit dat het heronderzoek van het dossier bij de melding van een fout door de gepensioneerde veel tijd in beslag nam kregen wij dit jaar geen klachten meer over dit punt: we stelden vast dat het heronderzoek bij de FPD minder veel tijd vergde. Hierdoor komt zeer snel een einde aan de ongerustheid bij de gepensioneerde. Wat een enorme vooruitgang is.

In **hoofdstuk 2** komt de internationale dienstverlening aan bod.

De Ombudsdienst Pensioenen ontvangt traditiegetrouw elk jaar meerdere klachten van toekomstig gepensioneerden die niet enkel een loopbaan in België hebben doch ook in het buitenland en hierdoor moeite ondervinden om een totaaloverzicht van hun pensioensituatie te krijgen. Meestal stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat de Belgische pensioendiensten hun werk correct gedaan hebben. Een kerntaak van de Ombudsman Pensioenen is het vertrouwen van de gepensioneerde in de pensioendiensten te herstellen wanneer dit geschonden is of dreigt geschonden te worden. Door een gemotiveerde bevestiging te geven dat de pensioendiensten hun werk goed hebben gedaan tracht de Ombudsdienst Pensioenen dit doel te bereiken. Bij dossiers met naast een tewerkstelling in België een tewerkstelling in het buitenland is het vaak de toekomstige gepensioneerde die moeite heeft om een totaaloverzicht van zijn pensioensituatie te krijgen en daardoor een beslissing treft waarvan hij later spijt heeft.

In een eerste dossier heeft een dame 11 jaar geleden aan de FPD gevraagd wat haar vroegst mogelijke pensioendatum in België was. Volgens de destijds vigerende wetgeving kon zij op de leeftijd van 60 jaar met pensioen gaan. Dit werd haar dan ook zo meegedeeld door de FPD. Hiermee rekening houdend neemt ze haar Oostenrijks pensioen op de leeftijd van 60 jaar op. Wanneer ze echter haar Belgische pensioen aanvraagt om op de leeftijd van 60 jaar te gaan blijkt dat ze niet met pensioen kan gaan in België. De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat de FPD terecht haar pensioen in België geweigerd heeft op de leeftijd van 60 jaar. De reden hiervoor is dat er pensioenhervormingen in België hebben plaats gevonden waardoor de voorwaarden om vervroegd met pensioen te gaan verstrengd zijn. De tip van de Ombudsman Pensioenen aan de toekomstig gepensioneerden is dan ook: informeer bij het naderen van de vermoede pensioenleeftijd bij een tewerkstelling in verschillende landen bij de verschillende pensioendiensten en fiscale overheidsdiensten alvorens met pensioen te gaan.

Wel stelt de Ombudsman vast dat een aantal toekomstig gepensioneerden moeite hebben om te weten te komen vanaf welke ingangsdatum het totaal pensioenbedrag zal volstaan om te voorzien in hun levensonderhoud. Op welke datum kan zo iemand aanspraak maken op de uitkering van al zijn pensioenen (wettelijk en aanvullend)? Wat is de pensioenleeftijd per land, per pensioen? Ze krijgen de informatie gefragmenteerd per pensioen en per land. Wie daarenboven ook digitaal minder onderlegd is, ondervindt nog meer problemen. Om hieraan tegemoet te komen organiseert de FPD op regelmatige basis zitdagen samen met de Franse, Duitse en Nederlandse pensioeninstellingen in de kantoren van de FPD tijdens dewelke pensioenvragen beantwoord worden. Iedere specialist antwoordt dan op de vragen die betrekking hebben op zijn domein waardoor de (toekomstig) gepensioneerde onmiddellijk een totaaloverzicht van zijn pensioensituatie krijgt. Het RSVZ neemt niet deel aan deze zitdagen. Dat het door de niet deelname van het RSVZ wel eens mis kan lopen toont een klacht die de Ombudsdienst Pensioenen in 2022 ontving aan. De medewerker van het RSVZ had foutief aan de toekomstig gepensioneerde zelfstandige gemeld dat enkel de periode van tewerkstelling in Nederland daar pensioenrechten opent en dus meetelt om na te gaan of hij in België vervroegd met pensioen kan gaan. In Nederland opent men in principe ook pensioenrechten op basis van woonst. Bij gebrek aan kennis van de Nederlandse pensioenwetgeving deelde de medewerker van het RSVZ een foutieve vroegst mogelijke pensioendatum voor zijn Belgisch pensioen als zelfstandige aan een toekomstig gepensioneerde mee. De Ombudsman Pensioenen ontdekte dat de gepensioneerde al 6 jaar vroeger dan de meegedeelde pensioendatum met pensioen kon gaan. De Ombudsman Pensioenen heeft kunnen vermijden dat de toekomstig gepensioneerde ruw geschat zo'n 85.000 euro misliep. Dit dossier was dan ook in 2022 aanleiding om aan het RSVZ te suggereren ook deel te nemen aan de gezamenlijke Informatiezitdagen die de FPD en de Nederlandse pensioendienst, de Sociale Verzekeringsbank (SVB), organiseren. Ook in de aanbeveling van 18 juni 2022 van het Beneluxparlement betreffende grensoverschrijdende pensioenen –waarbij de Ombudsman Pensioenen toelichting gegeven heeft in de Commissie Sociale Zaken van het Beneluxparlement- werd aan de regeringen gevraagd zitdagen van buitenlandse pensioendiensten op regelmatige basis te organiseren. De Commissie Sociale Zaken, Volksgezondheid, Onderwijs en Sport van het Beneluxparlement vroeg op 1 juli 2024 aan verschillende ombudsdiensten, waaronder de Ombudsdienst Pensioenen of er aangaande internationale dienstverlening aanbevelingen of suggesties waren die nog dienden opgelost te worden.

De Ombudsman Pensioenen herinnerde in dit kader aan zijn suggestie, gericht aan het RSVZ, om aan de gezamenlijke zitdagen waarop informatievragen beantwoord worden deel te nemen. Het RSVZ meldde aan de Ombudsman Pensioenen te onderzoeken of het mogelijk is deel te nemen aan de zitdagen via beeldbellen.

Verder stelt de Ombudsman Pensioenen opnieuw een geval vast waar de nationale wetgeving op het gebied van sociale zekerheid van verschillende landen soms niet bij elkaar aansluit. Deze discrepanties maken dat in uitzonderingssituaties een (toekomstig) gepensioneerde verstoken blijft van de nodige bescherming in de sociale zekerheid. Zo stelde de Ombudsman Pensioenen vast dat er een probleem van bescherming in de sociale zekerheid is voor wie in Frankrijk kort tewerkgesteld was doch geconfronteerd wordt met een vermindering van twee derde van het vermogen om arbeid te verrichten waardoor deze een Frans invaliditeitspensioen genoot. Doch op 62-jarige leeftijd wordt het Frans invaliditeitspensioen omgezet naar het Franse rustpensioen op basis van deze korte tewerkstelling. Wanneer deze gepensioneerde op dat moment in België nog geen aanspraak kan maken op een vervroegd pensioen -wat in dergelijke gevallen vaak zo is en nog versterkt wordt doordat de jaren dat betrokkene een invaliditeitspensioen in Frankrijk genoot overeenkomstig de Belgische wetgeving niet in aanmerking genomen worden voor de loopbaanvoorwaarde om een vervroegd pensioen te bekomen- moet deze op pensioenvlak rondkomen met een klein Frans pensioen in afwachting van het Belgisch rustpensioen vanaf de wettelijke pensioenleeftijd. De Ombudsman Pensioenen vindt dat wanneer onderlinge verschillen tussen pensioenwetgeving in verschillende landen kunnen leiden tot hiaten in de sociale bescherming en mobiele werknemers in een sociaal vacuüm kunnen drijven hiervoor door de wetgever oplossingen dienen voorzien te worden.

In **hoofdstuk 3** wordt aangetoond dat de Ombudsman Pensioenen niet enkel tracht een probleem curatief op te lossen doch ook preventief tracht te werken. Curatief worden heel wat klachten opgelost. Dit kan gaan van het verbeteren van een pensioenbeslissing waarbij een wet foutief werd toegepast, het snel treffen van een pensioenbeslissing wanneer deze niet getroffen werd binnen een redelijke termijn (met eventueel het toekennen van intresten verwoord in het Handvest van de Sociaal Verzekerde), het antwoorden op een vraag wanneer deze niet binnen een redelijke termijn beantwoord werd, het overtuigen van de pensioendiensten om de wet juridisch op een andere manier te interpreteren daar deze interpretatie billijker is voor de gepensioneerde. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van de vele mogelijkheden.

Doch nog veel belangrijker dan klachten op te lossen is klachten te vermijden. Telkens wanneer de klager zijn klacht gegrond is en de bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen tot een positief resultaat heeft geleid stelt zich de vraag of het een punctueel dan wel een structureel probleem betreft. Vaak weet de Ombudsdienst Pensioenen dit uit ervaring, doch bij de minste twijfel hierover worden de pensioendiensten hierover ondervraagd. Het gebeurt zelfs meer en meer dat de FPD spontaan aan de Ombudsdienst Pensioenen naar aanleiding van de bemiddeling meldt zijn werkwijze aan te passen: dit toont aan dat de FPD een lerende organisatie is die op professionele manier omgaat met klachten. Aan de hand van een klacht en voorbeelden wordt aangetoond dat een bemiddeling kan leiden tot de aanpassing van de werkwijze van de pensioendienst of dat de werkwijze binnen de pensioendienst geüniformeerd wordt.

De eerste klacht betreft een bemiddeling waarbij de vraag rees of het vervullen van ontwikkelingshulp waardoor een vrijstelling van legerdienst werd bekomen beschouwd moet worden als voldaan aan de militieverplichtingen in de zin van artikel 34 van het KB van 21 december 1967. Artikel 34 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 bepaalt dat de “perioden van militieverplichtingen” in het Belgische leger mits nog aan bijkomende voorwaarden voldaan is kunnen gelijkgesteld worden met arbeidsperioden. Artikel 34 spreekt dus over “militieverplichtingen”. Dit concept is niet gedefinieerd in de pensioenwetgeving. De Ombudsman Pensioenen argumenteerde, zich baserend op een arrest van het Hof van Cassatie van 3 april 2023 dat uit artikel 16 van de gecoördineerde dienstplichtwetten van 30 april 1962 blijkt dat iemand recht heeft op een vrijstelling van militaire dienst indien hij zich verbindt tot het vervullen van ontwikkelingshulp. In dat artikel wordt immers uitdrukkelijk voorzien dat door het vervullen van ontwikkelingshulp de legerdienst niet meer vervuld moet worden. Hierdoor kan enkel vastgesteld worden dat appellant voldaan heeft aan zijn militieverplichtingen in de zin van artikel 34 van het Koninklijk besluit. De FPD volgde deze argumentatie en stelde de periode van ontwikkelingshulp gelijk met arbeidsperioden zodat hiervoor pensioenrechten in het stelsel van de werknemers konden toegekend worden. In het concrete dossier werd een bedrag van 5.454,47 euro netto aan achterstallen uitbetaald door de FPD.

In een tweede klacht wordt na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen een werkwijze binnen de FPD geüniformeerd. Na bemiddeling wordt bij de berekening van een ambtenarenpensioen van een Franstalige klager de diplomabonificatie, wanneer er een verworven recht is, op correcte wijze in aanmerking genomen. Het dossier werd op de Ombudsdienst Pensioenen door een Nederlandstalige medewerker onderzocht. Die had vastgesteld dat gelijkaardige dossiers door de FPD langs Nederlandstalige kant anders behandeld werden. Artikel 35 van de wet van 9 juli 1969 (het in mindering brengen van de geregulariseerde studieperiode in het werknemersstelsel op de diplomabonificatie in het ambtenarenstelsel) werd langs Nederlandstalige kant, zoals het wettelijk hoort, niet toegepast in de gevallen waarin artikel 36quater van de wet van 9 juli 1969 van toepassing is (verworven recht inzake diplomabonificatie).

Een derde klacht handelt over het verlengd penitentiair verlof, een regime waardoor in de strijd tegen de overbevolking van de gevangenissen, een gevangene in een regime terecht komt waarbij deze gedurende een aantal weken van een maand in de gevangenis en een aantal weken van de maand buiten de gevangenis verblijft. De FPD stelde het pensioen, ondanks dat de gepensioneerde in casu gedurende de helft van de maand zich niet in de gevangenis bevond, oorspronkelijk gedurende de ganse maand niet betaalbaar. Een pensioen is volgens de vigerende wetgeving immers steeds per maand betaalbaar. De Ombudsman Pensioenen wees de FPD erop dat de gevangene voor de weken dat hij buiten de gevangenis verbleef moest voorzien in huisvesting, vaste kosten voor energie evenals voor voeding, drank en kleding. De Ombudsman Pensioenen verwees tevens naar een arrest van het Hof van Cassatie van 3 juni 2024 waarin beslist werd dat -weliswaar in wetgeving betreffende de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO), doch deze wetgeving bevat een gelijkaardige bepaling voor opsluiting- de Inkomensgarantie voor Ouderen geschorst wordt tijdens de opsluiting. Het Hof van Cassatie oordeelde dat iemand op wie de strafuitvoeringsmaatregel verlengd penitentiair verlof van toepassing is, niet als opgesloten beschouwd wordt. Na bemiddeling wordt voortaan, op de maand na waarin het verlengd penitentiair verlof aanvangt, het pensioen wel betaalbaar gesteld gedurende het verlengd penitentiair verlof. De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat de FPD dus met het belangrijkste aspect van de bemiddelingsvraag, met name tijdens een verlengd penitentiair verlof het pensioen betaalbaar te stellen, akkoord gaat. Doch stelt de FPD dat het pensioen pas vanaf de maand volgend op het penitentiair verlof betaalbaar is. De FPD stelt dat het zijn algemene praktijk is dat, wanneer een gebeurtenis zich voordoet die een invloed heeft op de betaling van een rustpensioen, de beslissing om de betaling aan te passen ingaat vanaf de maand volgend op de gebeurtenis. De FPD verwijst hiervoor naar artikel 21 van het KB van 21 december 1967. Dit is volgens de Ombudsman Pensioenen niet verdedigbaar daar ook gedurende de eerste maand waarin het verlengd penitentiair verlof aanvangt de gevangene gedurende de periode dat hij buiten de gevangenis verblijft moet voorzien in kost en inwoning. De Ombudsman Pensioenen merkt op dat artikel 70 van het KB van 21 december 1967, dat de schorsing van het pensioen voor de duur van de opsluiting verwoordt, opgenomen is in het “hoofdstuk XI Betalingsmodaliteiten”. Het artikel 21 van het Koninklijk Besluit van 21 december 1967, waarnaar de FPD verwijst, is daarentegen opgenomen in het “hoofdstuk II de modaliteiten van aanvraag, onderzoek en beslissingen en de rechten en de verplichtingen van de aanvrager”, meer bepaald in de afdeling “nieuwe beslissingen”. Dit hoofdstuk en in het bijzonder deze afdeling heeft betrekking op het herzien van rechten, zijnde het treffen van nieuwe toekenningsbeslissingen. Deze beslissingen hebben betrekking op de herberekening van de pensioenbedragen en niet op het al dan niet betaalbaar stellen van een toegekend pensioen. Tot slot beveelt de Ombudsman Pensioenen meer ten gronde de wetgever aan om in de wetgeving rekening te houden met deze nieuwe strafuitvoeringsmodaliteit. De Ombudsman Pensioenen stelt immers vast dat wie zich momenteel in een verlengd penitentiair verlof bevindt gelet op de huidige administratieve praktijk van de FPD -op de eerste maand na- zijn pensioen wel voor de volledige maand uitbetaald krijgt. Doch de gevangene krijgt gedurende een deel van de maand wel drank en voeding aangeboden.

Hoofdstuk 4 is gewijd aan succesvolle bemiddelingen.

In een eerste dossier heeft de FPD een onderzoek naar de IGO ten tijde dat de gepensioneerde nog leefde ten onrechte niet opgestart. Wanneer de erfgenamen na overlijden van de gepensioneerde de IGO opeisen wordt dit geweigerd stellende dat de potentiële IGO-genietster geen verklaring over haar bestaansmiddelen had afgelegd. Na bemiddeling wordt de fout van de FPD (het niet starten van het onderzoek en daardoor het niet versturen van de vragenlijst over de bestaansmiddelen zodat

deze ook niet ingevuld kon worden) rechtgezet en alsnog de IGO toegekend op basis van de aangifte nalatenschap waarop ook de bestaansmiddelen te vinden zijn.

In een tweede dossier heeft zowel de FPD als het RSVZ ten onrechte geen rekening gehouden met een cumulatieverklaring van de gepensioneerde (verklaring van genot van ziekte-uitkering). Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen wordt het geen rekening houden met de door de gepensioneerde afgelegde cumulatieverklaring als fout gekwalificeerd. Wanneer de pensioendiensten een fout maken mag het te veel door de gepensioneerde ontvangen pensioenbedrag voortvloeiende uit de fout voor het verleden niet teruggevorderd worden. De terugvordering werd ingevolge de bemiddeling van de Ombudsman Pensioenen dan ook geannuleerd.

In een derde dossier hebben zowel de FPD als het RSVZ een pensioen als alleenstaande ten onrechte niet omgezet naar een gezinspensioen, ondanks dat de gepensioneerde gehuwd was en de nieuwe echtgenoot geen beroepsinkomsten of vervangingsinkomen had. De FPD hield ook na het indienen van een klacht door betrokkene bij de klachtendienst van de FPD vol dat deze omzetting niet automatisch diende te gebeuren doch dat hiervoor een aanvraag vereist was. Het werknemerspensioen werd dan ook aanvankelijk pas vanaf de maand volgend op een nieuwe aanvraag omgezet naar een gezinspensioen. Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd zowel het rustpensioen als werknemer als dit als zelfstandige wel met terugwerkende kracht vanaf de maand volgend op overschrijving van het huwelijk in de registers van de burgerlijke stand toegekend. Achterstallen ten bedrage van 7.335,30 euro evenals 405 euro aan intresten werden uitbetaald.

Hoofdstuk 5 snijdt het thema correcte en performante pensioeninformatie aan. Een pensioendienst moet zijn beslissingen aan de gepensioneerde bekend maken en motiveren. De Ombudsman Pensioenen ontving een klacht van een gepensioneerde mijnwerker waarbij de FPD bij het bereiken van de pensioenleeftijd zijn pensioenrechten voor zijn tewerkstelling als gewone werknemer automatisch onderzocht had. Doch het bedrag aan rustpensioen als werknemer dat wordt toegekend dient in mindering te worden gebracht van het supplement als mijnwerker. Het eindresultaat is dan ook een ongewijzigd pensioenbedrag. Hierdoor besloot de FPD geen pensioenbeslissing te versturen. Doch dit had als gevolg dat de gepensioneerde mijnwerker zich zorgen maakte of het rustpensioen voor zijn tewerkstelling als gewone werknemer wel onderzocht was. Door steeds een pensioenbeslissing te betekenen kan de ongerustheid worden weggenomen dat rechten niet onderzocht werden. Het betekenen van een pensioenbeslissing stelt de gepensioneerde ook in staat zijn pensioenrechten met kennis van zaken te controleren en wijst de gepensioneerde op de mogelijkheid beroep aan te tekenen bij de rechtbank. Na tussenkomst van de Ombudsman Pensioenen beloofde de FPD voortaan dergelijke pensioenbeslissingen wel te betekenen.

Dat ook de kwaliteit van de motivering van een pensioenbeslissing van belang is blijkt uit een andere klacht. Op een pensioenbeslissing vermeldde de FPD niet dat het loon waarop sociale bijdragen betaald zijn voor de berekening van het pensioen vervangen werd door het hoger minimumjaarrecht voor de berekening van het rustpensioen. Bij de aftrek van het loon van de ex bij de berekening van het pensioen als uit de echtgescheidene werd het verhoogde minimumjaarrecht wel vermeld, doch zonder motivering. Nadat de Ombudsman Pensioenen dit opgemerkt had beloofde de FPD de motivering van de pensioenbeslissing te zullen verbeteren. Een goede motivering draagt immers bij tot een verhoogde geloofwaardigheid, legitimiteit en draagvlak bij de gepensioneerde.

Een goede pensioencommunicatie is niet beperkt tot het meedelen en goed motiveren van pensioenbeslissingen. Het is ook belangrijk een toekomstig gepensioneerde goed te informeren over zijn pensioenrechten.

Zo werd een klacht ingediend door een toekomstige gepensioneerde die, vermits hij niet wist vanaf wanneer hij aanspraak kon maken op zijn vervroegd pensioen als werknemer, een pensioenaanvraag had ingediend zonder vermelding van de gewenste pensioendatum. Een pensioenbeslissing werd betekend waarin gemeld werd dat het pensioen niet kon ingaan vanaf 1 maart 2024, zijnde de maand volgend op de pensioenaanvraag. Bijkomend werd vermeld dat het pensioen op 1 april 2029 automatisch zou onderzocht worden op de wettelijk leeftijd en werd verwezen naar een bijlage met daarop de toekenningsvoorwaarden om vervroegd met pensioen te kunnen gaan. Dit voldoet niet aan een pro-actieve informatie wetende dat het vervroegd pensioen al kon ingaan binnen het jaar volgend op de pensioenaanvraag, zijnde de maximumtermijn om op voorhand een werknemerspensioen aan te vragen. Het vervroegd werknemerspensioen kon al twee maanden later, met name vanaf 1 mei 2024,

ingaan. De informatie op de pensioenbeslissing wekte de indruk -ook al was er een verwijzing naar de regels inzake vervroegd pensioen- dat het pensioen pas een 5-tal jaar later kon ingaan. Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd een tweede beslissing betekend waarbij het pensioen werd toegekend vanaf 1 mei 2024. De FPD meldde deze tweede beslissing normaal wel te betekenen, doch in casu was de FPD dit vergeten. De Ombudsman Pensioenen roept de FPD tevens op voortaan reeds op de weigeringsbeslissing melding te maken dat onderzocht wordt of het pensioen binnen het jaar volgend op de pensioenaanvraag alsnog kan ingaan. Anders bestaat het risico dat de toekomstig gepensioneerde al beslissingen treft die een pensionering op de vroegst mogelijke ingangsdatum verhinderen of minstens bemoeilijken.

Ook verstrekken de pensioendiensten informatie over de vermoedelijke toekomstige pensioenrechten en maken het de toekomstig gepensioneerden via www.mypension.be mogelijk de impact van hun loopbaankeuzes op hun toekomstig pensioenbedrag te simuleren. Hiermee komen de pensioendiensten aan een behoefte van de toekomstig gepensioneerden tegemoet. De klachten die de Ombudsdienst Pensioenen ontvangt kunnen een bron van inspiratie zijn bij het verbeteren van deze pensioencommunicatie. Ook al is bepaalde informatie correct weergegeven door de pensioendiensten, toch kan het zijn dat voor verschillende gepensioneerden deze communicatie niet duidelijk is. Dergelijke signalen zijn te distilleren uit de klachten die de Ombudsdienst Pensioenen ontvangt. Suggesties van de Ombudsman Pensioenen om een communicatie op een andere wijze mee te delen (bijvoorbeeld het in vet zetten van een woord, het creëren van een doorkliklink) kan tot verbetering van de informatieverstrekking leiden.

Zo werd in een klacht ter verbetering van de kwaliteit van de toelichting op www.mypension.be door de Ombudsman Pensioenen gesuggereerd op de pagina van het loopbaanoverzicht bijkomend te vermelden dat de verwerking van de bruto dagen (dus nog niet omgezet van de vijfdagenweek naar de zesdagenweek waarmee in het pensioensysteem geteld wordt) niet enkel een impact kan hebben op het aantal effectieve dagen voor de pensioenberekening, maar ook op het aantal dagen die in aanmerking komen voor de loopbaanvoorwaarde voor het vervroegd pensioen. De FPD meldde met dit verbetervoorstel aan de slag te gaan.

Een goede informatie over werken naast pensioen is cruciaal. Temeer daar de wetgeving op dit gebied door de gepensioneerde als complex ervaren wordt.

De informatie over bijverdienen naast pensioen is op de website van de FPD vernieuwd. Ingevolge een bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen werd foutieve informatie over wat rollend personeel van de NMBS (lees onder andere een treinbegeleider en machinisten) nog mocht bijverdienen voor het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd in de vernieuwde rubriek over bijverdienen naast pensioen op de website van de FPD verbeterd (oorspronkelijk stond een te hoog bedrag aan inkomsten dat nog mocht bijverdiend worden vermeld op de site van de FPD).

Verder ontving de Ombudsman Pensioenen een klacht van een gepensioneerde die zijn beklag deed dat bij hem 80% van het pensioenbedrag dat hij in het jaar 2023 had ontvangen werd teruggevorderd daar hij te veel had bijverdiend naast zijn pensioen. De klager meende dat hij naast zijn vervroegd pensioen onbeperkt mocht bijverdienen daar hij meende 45 jaren bewezen te hebben op de ingangsdatum van zijn vervroegd pensioen. De klager had immers in zijn pensioenbeslissing als werknemer de loopbaanbreuk 45/45 zien staan. De Ombudsman Pensioenen heeft toelichting gegeven dat enkel de jaren die ten minste een tewerkstelling van 104 voltijdse dagen tellen in aanmerking komen om na te gaan of de vereiste 45 loopbaanjaren bereikt waren en derhalve niet alle jaren in de teller van de loopbaanbreuk voor de berekening van het bedrag van het pensioen. Tijdens het telefonisch toelichten van de conclusies van de Ombudsdienst Pensioenen aan de klager werd ontdekt dat zijn ziekteperiode gedurende een jaar niet volledig vermeld stond. Na verbetering van deze gegevens bereikte het desbetreffende jaar wel de vereiste 104 dagen waardoor de vereiste 45 jaren op de ingangsdatum van het pensioen wel gehaald werden en de terugvorderingsbeslissing geannuleerd werd. De Ombudsman Pensioenen deed de suggestie te vermelden of bij pensionering al dan niet onbeperkt mag bijverdiend worden. De FPD antwoordde hierop dat dit ondertussen al gerealiseerd was. Tevens deed de Ombudsdienst Pensioenen de suggestie voor wie vervroegd met pensioen gaat een tool te creëren waarbij op basis van de beschikbare gegevens in het dossier (bijvoorbeeld aantal loopbaanjaren op de vroegst mogelijke pensioendatum, het feit of men al dan niet voor 1 januari van het jaar waarin men de pensioenleeftijd bereikt met pensioen gaat) in combinatie met gegevens die de gepensioneerde zelf moet invullen (zoals al dan niet kinderlast, in welk statuut men verder werkt (werknemer, zelfstandige,

ambtenaar, flexi-job, speciaal statuut zoals vrijwillige brandweerman) weergegeven wordt hoeveel mag bijverdiend worden (of voor de bijzondere statuten zoals vrijwillige brandweerman verwijzing naar het deel op de website waar deze informatie wordt meegedeeld). De FPD antwoordde de ambitie te hebben om op www.mypension.be een tool te plaatsen die de (toekomstig) gepensioneerde toelaat op te zoeken wat hij nog mag bijverdienen naast zijn pensioen. De FPD meldt wel dat momenteel de technische bouwblokken hiervoor nog niet voorhanden zijn maar hoopt in dit kader in 2025 of 2026 stappen vooruit te zetten.

In **hoofdstuk 6** wordt stilgestaan bij het feit dat een kwalitatief nog hoogstaandere dienstverlening kan aangeboden worden door de Ombudsdienst Pensioenen daar deze een digitale toegang heeft tot de pensioendossiers vanaf het moment van het indienen van een klacht bij de twee grootste pensioendiensten, de FPD en het RSVZ. Ondanks dat deze toegang al meer dan 10 jaar bestaat blijft dit uitzonderlijk in de ombudswereld. Gelet op de digitale toegang moet niet meer gewacht worden tot de pensioendiensten een overzicht van de pensioensituatie of het pensioendossier overmaken. De toegang bespaart ook werklast voor de pensioendiensten: deze moeten zich niet bezighouden met het overmaken van hun pensioendossiers of het uiteenzetten van de pensioensituatie. Het geeft ook de mogelijkheid voor de Ombudsman Pensioenen de klachten beter te begrijpen en de beschrijving van de klachten op hun juistheid te verifiëren. Het is immers voor een gepensioneerde niet altijd makkelijk zijn klacht correct te formuleren. Niet iedere gepensioneerde kent de pensioenterminologie. Zonder toegang tot de pensioenapplicaties is de kans dat er verwarring of onduidelijkheid optreedt over wat de klager juist wil zeggen veel groter. De Ombudsdienst Pensioenen heeft immers een helicopterview over de volledige pensioensituatie van de klager. De toegang tot de pensioendossiers van de klagers geeft de Ombudsdienst Pensioenen de mogelijkheden om zijn expertise ten volle te benutten: alle details in het pensioendossier kunnen bekeken en onderzocht worden. Ook detailproblemen kunnen zo ontdekt worden. Tevens bespaart deze toegang de klager veel administratieve rompslomp: de klagers moeten geen pensioenbeslissingen, invulformulieren, ... opsturen naar de Ombudsdienst Pensioenen ter ondersteuning van hun klacht daar de Ombudsdienst Pensioenen deze documenten kan raadplegen in het digitale pensioendossier. Het vergt natuurlijk wel dat de dossierbeheerders bij de Ombudsdienst Pensioenen een zeer gedegen kennis hebben van de pensioenmaterie. Aan de hand van een klacht wordt aangetoond dat de digitale toegang voor de Ombudsdienst Pensioenen een efficiënt hulpmiddel kan zijn bij de klachtenbehandeling. De klager kreeg bij de pensioendienst te horen dat het normaal was dat hij geen pensioen kreeg daar er in zijn pensioendossier geen tewerkstelling geregistreerd stond. Doch de klager had wel degelijk vijf jaar in België als zelfstandige gewerkt en bijdragen betaald. De toegang tot de pensioenapplicatie leidde ertoe dat de dossierbeheerder bij de Ombudsdienst Pensioenen ontdekte dat de klager die onder zijn rijksregisternummer (met vermelding van een loopbaan) in de pensioenapplicatie vermeld stond ten onrechte door de FPD een tweede keer nadien onder een bisnummer geregistreerd werd. Ditmaal zonder vermelding van een loopbaan waardoor zijn onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige niet meer werd uitbetaald. Door de toegang ontdekte de dossierbeheerder bij de Ombudsdienst Pensioenen ook dat enkel het onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige uitbetaald werd en niet het hogere gewone (lees voorwaardelijk) pensioen als zelfstandige. Dit was correct daar de klager die in het buitenland woonde vergeten was een pensioenaanvraag in te dienen. De Ombudsdienst Pensioenen raadde de klager aan de pensioenaanvraag alsnog in te dienen waardoor met 10 jaar terugwerkende kracht het gewone voorwaardelijk pensioen als zelfstandige (dat hoger was dan het onvoorwaardelijk pensioen) kon toegekend worden.

In **hoofdstuk 7** wordt het belang aangetoond van het bieden van hulp aan de klager bij het formuleren van zijn klachten. Het is voor een (toekomstig) gepensioneerde niet altijd makkelijk zijn klacht correct te formuleren. De pensioenwetgeving is complex. Daarenboven kent niet iedere gepensioneerde de pensioenterminologie. Een niet correcte, volledige of effectieve vraagstelling houdt immers het risico in dat op basis van het antwoord van de pensioendienst, ook al is dit antwoord correct, foute conclusies getrokken worden door de gepensioneerde. Daarom is het voor de Ombudsman Pensioenen van belang bij het doorsturen van vragen naar de pensioendiensten eerst de context van de vraagstelling te begrijpen en indien nodig te klacht te preciseren of herformuleren alvorens over te maken aan de pensioendienst. Ook is het van belang na te gaan of de klacht wel gericht is aan de juiste (pensioen) dienst. De digitale toegang tot de pensioendossiers van de klagers helpt de Ombudsman Pensioenen hiermee al vast een heel eind op weg: een inzage in het pensioendossier helpt om een klacht (beter) te begrijpen en op zijn juistheid te verifiëren. De kennis en de expertise die bij een sectoriële ombudsdienst zoals de Ombudsdienst Pensioenen aanwezig is, is hierbij ook een extra troef. Een voorbeeld ter illustratie. Een toekomstig gepensioneerde wenst te weten of hij in aanmerking komt voor het fiscaal gunstigere regime bij de opname van zijn aanvullend pensioen (dat gekoppeld is aan de

ingangsdatum van het wettelijk pensioen). Wie, ondanks dat hij de wettelijke pensioenleeftijd nog niet bereikt toch effectief actief is gebleven tot de opname van zijn pensioen en hierbij reeds een volledige loopbaan van 45 jaar achter de rug heeft, maakt voor zijn aanvullend pensioen aanspraak op het fiscaal gunstregime. De Ombudsman Pensioenen ontving een klacht van een toekomstig gepensioneerd dat hij geen antwoord van de pensioendienst ontvangen had op de vraag of hij een loopbaanbreuk van 45/45 jaar had daar waar de klager eigenlijk wenste te weten of hij voldoende jaren bewezen had om van het fiscaal gunstregime voor zijn aanvullend pensioen gebruik te kunnen maken. Eén jaar in het kader van de 45 jaren vereist voor het fiscaal gunstregime voor het aanvullend pensioen moet 104 dagen als werknemer of 2 kwartalen als zelfstandige te tellen. Om 1/45 in de loopbaanbreuk voor de berekening van het pensioen te hebben volstaat een tewerkstelling. De Ombudsman Pensioenen bemiddelde niet enkel om aan de klager een antwoord te verschaffen. Eerst herformuleerde de Ombudsman Pensioenen de vraag van de klager. Zonder herformuleren van de vraag door de Ombudsman Pensioenen zou de klager op basis van een correct antwoord van de pensioendienst immers foutieve conclusies getrokken hebben.

In **hoofdstuk 8** wordt ingegaan op het belang van goede coördinatie tussen de verschillende pensioendiensten.

De RSZ die bevoegd is voor het pensioen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid eist van de toekomstig gepensioneerd die een pensioenaanvraag had ingediend per brief dat de pensioenaanvraag wordt ingediend op het daartoe voorziene invulformulier, zonder dat daarvoor een wettelijke basis bestaat. De toekomstig gepensioneerd gaat hier niet op in. Wanneer de FPD in het kader van het onderzoek naar de Inkomensgarantie voor Ouderen aan de RSZ informatie over het echtscheidingspensioen (ingangsdatum, bedrag, datum pensioenbeslissing) vraagt, meldt de RSZ dat er geen pensioenaanvraag is ingediend. De FPD weigert de IGO daar betrokkene zijn pensioenrechten in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid niet heeft uitgeput. De IGO is immers een bijstandsuitkering. Later aanvaardt de RSZ de pensioenaanvraag per brief wel doch brengt de FPD hiervan niet op de hoogte. De Ombudsman Pensioenen die een helicopterview heeft over de pensioensectoren en daardoor de beide pensioendiensten ondervraagt ontdekt het coördinatieprobleem. Hierdoor ontvangt de klager achterstallen aan IGO ten bedrage van meer dan 33.000 euro. Meer ten gronde merkt de Ombudsman Pensioenen op dat de IGO-wetgeving voorziet in een polyvalentie van aanvragen (aanvraag IGO geldt ook als aanvraag voor pensioen in overzeese sociale zekerheid), al impliceert dit wel dat de gerechtigde op het pensioen in de overzeese sociale zekerheid de ingangsdatum van zijn pensioen nog dient te bevestigen, dit te meer daar het een kapitalisatiestelsel betreft. De toepassing van de polyvalentie van de aanvragen zou tevens een weliswaar kleine bijdrage kunnen leveren in de non-take-up van de pensioenen van de overzeese sociale zekerheid. Heel wat aangeslotenen laten immers na de RSZ te informeren over hun gewijzigde adresgegevens (zeker wanneer de aansluiting in een ver verleden gesitueerd is), zodat ondanks de intense opsporingsinitiatieven van de RSZ hier toch nog een non-take-up bestaat.

Tevens is dit dossier aanleiding voor de Ombudsman Pensioenen om de tot nu toe niet-ingewilligde aanbeveling aan de wetgevende of uitvoerende macht te herinneren om de aanvraagprocedure in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid uit te werken zodat er geen twijfel meer kan bestaan over hoe een pensioen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid dient aangevraagd te worden en discussies over de ingangsdatum vermeden worden. De Ombudsman Pensioenen stelt wel vast dat de dienst Overzeese Sociale Zekerheid een zeer proactieve houding aanneemt bij het begeleiden van het indienen van een aanvraag, wat erg lovenswaardig is.

Hoofdstuk 9 is gewijd aan de impact van het werk van de Ombudsdienst Pensioenen. Ten eerste staan we stil bij de weerklink van de aanbevelingen en de suggesties van de Ombudsdienst Pensioenen.

De dag na de verspreiding van het persbericht over het Jaarverslag 2023 van de Ombudsdienst Pensioenen waarin gepleit werd om de overgangsuitkering automatisch toe te kennen, met name op 18 april 2024, werden in de plenaire vergadering van het Parlement vijf parlementaire vragen gesteld over de automatische toekenning van de overgangsuitkering waarvoor de Ombudsman Pensioenen geijverd had. De Minister van Pensioenen meldde dat de FPD werkt aan een volledig automatische toekenning tegen eind 2024. De Minister meldde tevens dat de FPD één jaar terug in de tijd gaat om na te gaan of bepaalde personen gedurende die periode hun rechten niet hebben doen gelden.

Ook één van de meest voorkomende klachten bij de Ombudsdienst Pensioenen, met name zelfstandigen die zich tijdens hun beroepsactiviteit in tijdelijke moeilijke financiële situatie bevonden en gebruik gemaakt hebben van de mogelijkheid om een vrijstelling van sociale bijdragen te vragen waardoor ze voor deze periode geen pensioenrechten krijgen, krijgt politieke aandacht. In het Jaarverslag 2013 op pagina 130-134 kwam deze problematiek uitvoerig aan bod. De Ombudsman Pensioenen wierp een aantal reflectievragen op: is het wel een goed systeem om aan zelfstandigen in moeilijkheden de optie te geven niet deel te nemen aan de pensioenverzekering waardoor het verplicht karakter van de pensioenverzekering -en daardoor het sociale aspect (het verplicht karakter maakt van de pensioenverzekering immers een sociale en niet een gewone verzekering) wegvalt. In de ziekteverzekering zou dit ondenkbaar zijn. Daar blijven de vrijgestelde periodes wel een ziekte dekking opleveren. Ook wierp de Ombudsman Pensioenen de reflectievraag op of er geen remediëring kan plaats vinden: gaande van regularisatiebijdragen betalen (ook na een langere termijn dan 5 jaar en zonder zeer hoge intresten), de toegekende vrijstellingen (geleidelijk aan) (geheel of gedeeltelijk) ook te laten meetellen voor de loopbaanvoorwaarde voor het vervroegd pensioen en/of pensioenrechten te laten openen, ... Aan de oproep werd wat betreft de voorwaarde om toegang te krijgen tot het minimumpensioen gehoor gegeven voor de vrijstelling van bijdragen in het kader van de coronacrisis. Dit gebeurde bij KB van 30 mei 2024 tot wijziging van het KB houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen voor wat betreft het minimumpensioen. Vanaf 1 januari 2025 komen ook de periodes waarvoor een vrijstelling van bijdragen werd verkregen in het kader van de Covid-19-crisis tussen 1 januari 2020 en 31 maart 2022, in aanmerking voor de toegangsvoorwaarde voor het minimumpensioen, en dit voor zowel de voorwaarde van 2/3e van een volledige loopbaan (= 30 jaren), als voor de bijkomende voorwaarde van min. 64 kwartalen effectieve beroepsbezigheid.

De Ombudsman Pensioenen beval aan de wetgever aan om te onderzoeken of de ontslagcompensatievergoeding die bedoeld is om het verschil in opzegtermijn tussen de arbeider en de bedienden te compenseren sedert 2014 niet dient opgenomen te worden in de limitatieve lijst van uitzonderingsgevallen voorzien in artikel 56 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 en waarin vanaf het jaar waarin het pensioen ingaat een vakantiegeld wordt toegekend. Wie met name in het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het pensioen ingaat een ontslagcompensatievergoeding heeft ontvangen, heeft geen recht op vakantiegeld vanaf het jaar waarin het pensioen ingaat (Jaarverslag 2022, p. 69). In een antwoord op een parlementaire vraag¹ stelde de Minister van Pensioenen, mevrouw Lalieux, dat de invoering van de ontslagcompensatievergoeding een negatief neveneffect heeft voor de arbeiders op vlak van vakantiegeld pensioenen en dat dit niet verdedigbaar lijkt. In dit kader kunnen verschillende opties om de wetgeving aan te passen mogelijk zijn: gaande van de ontslagcompensatievergoeding opnemen in de uitzonderingslijst van gevallen waarbij een vakantiegeld wordt uitbetaald in het eerste jaar van pensionering, over de lijst van uitzonderingen uitbreiden met iedereen die nu in het 1ste jaar van pensionering geen vakantiegeld ontvangt tot aan iedereen vakantiegeld uitbetalen in het eerste jaar van pensionering zoals dit tot 31 december 1994 het geval was.

De Minister van Pensioenen heeft daarom een advies aan de Nationale Arbeidsraad (NAR) gevraagd. Op 22 oktober 2024 bracht de NAR het niet éénparig advies nr. 24.30 uit. Ondertussen veroordeelde de arbeidsrechtbank van Gent, afdeling Sint-Niklaas op 14 februari 2024 de FPD, teneinde een einde te maken aan de ongrondwettelijkheid op het vlak van vakantiegeld, tot de betaling van het vakantiegeld in het eerste jaar van pensionering aan een gepensioneerd die gedurende het ganse jaar voorafgaand aan zijn pensionering een ontslagcompensatievergoeding ontving. De FPD tekende hiertegen wel beroep aan.

Verder stellen we meer en meer in vonnissen vast dat wanneer een bemiddeling bij de Ombudsdienst Pensioenen voor de klager niet het gewenste effect oplevert de klager naar de rechtbank stapt en voor zijn verweer bij de rechtbank zich baseert op elementen uit de afsluitende brief (of ook meer en meer uit tussentijdse brieven) van de Ombudsdienst Pensioenen en dat dit tot een gunstig vonnis voor de klager kan leiden.

In **hoofdstuk 10** wordt een klacht uiteengezet waarbij een mijnwerkerscomplement ingevolge de overschrijding van de eenheid van loopbaan, veroorzaakt door een tewerkstelling in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid, disproportioneel verminderd wordt. Werken wordt hier op pensioenvlak bestraft. Een mijnwerker kreeg naast zijn mijnwerkerspensioen een supplement mijnwerker (dat

¹ Vr. en Antw. Kamer 2019-2024 (legislatuur 55), Bulletin van schriftelijke vragen en antwoorden nr. 114 van 15 mei 2023 (Vr. nr. 613 E. SAMYN) p. 345

dienstig is ter compensatie van het feit dat ingevolge de sluiting van de mijnen de mijnwerkers die al een lange loopbaan hadden, met name 25 jaren, geen volledige loopbaan in de mijn meer konden bereiken, dat dienstig is ter compensatie van de ongezonde arbeid en ter compensatie van de hogere sociale bijdragen betaald door de mijnwerkers). Het beginsel van “eenheid van loopbaan” houdt in dat een loopbaan over alle stelsels heen, nooit meer mag bedragen dan een volledige loopbaan. Dit werd ingevoerd om de pensioenen betaalbaar te houden. Doch dit principe botste met het aanmoedigen om langer te werken en werd dan ook voor de rustpensioenen die ingingen vanaf 1 januari 2019 afgeschaft voor wie daadwerkelijk arbeidsprestaties geleverd had na 14.040 dagen. Betrokkene die verder werkte als expat (vrijwillige betaling van bijdragen bij de overzeese sociale zekerheid) zag door de combinatie van het principe van de eenheid van loopbaan (zoals verwoord in de vroegere wetgeving nog van toepassing daar zijn pensioen als mijnwerker was ingegaan voor 1 januari 2019) met het feit dat het supplement mijnwerker enkel wordt toegekend voor wie al een lange loopbaan had (na vermindering door de eenheid van loopbaan haalde betrokkene niet meer de vereiste 25 jaren gewone en hoofdzakelijke tewerkstelling) zijn totaal pensioenbedrag (mijnwerkerspensioen inclusief mijnwerkerscomplement -397,55 euro en pensioen overzeese sociale zekerheid + 221,96 euro) verminderd worden met 175,59 euro per maand. Het betreft een dossier waar de pensioendienst de wetgeving correct heeft toegepast. De wetgeving wordt door de gepensioneerde als onbillijk ervaren. De Ombudsman Pensioenen beveelt daarom aan om de wetgeving aan te passen zodat het niet proportioneel verlies van het mijnwerkerscomplement ingevolge overschrijding van de eenheid van loopbaan, veroorzaakt door een tewerkstelling met vrijwillige bijdragen in de overzeese sociale zekerheid, weggewerkt wordt. Dit zodat werken niet meer bestraft wordt.

In **hoofdstuk 11** wordt aandacht geschonken aan degene die reeds voor 2025 een ziektepensioen genieten op basis van een korte loopbaan vaak in combinatie met lage lonen, wiens pensioen daarom opgetrokken wordt met het supplement minimum. Meer bepaald wordt aandacht geschonken aan de hordes waar deze personen ook nu nog (tot 2028) tegenaan lopen wanneer ze opnieuw een beroepsactiviteit willen uitoefenen met beperkte inkomsten. Er moet immers rekening gehouden worden met de combinatie van het geringe bedrag dat nog mag bijverdiend worden (slechts 1.264,21 euro bruto op jaarbasis in 2025) naast het supplement minimum en het feit dat bij overschrijding het supplement minimum volledig geschorst wordt (hier is niet voorzien in een proportionele vermindering in verhouding tot de overschrijding zoals inzake werken naast pensioen) waardoor een serieuze verlaging van het pensioenbedrag optreedt voor het ganse jaar (niet enkel de periode van tewerkstelling en supplement minimum).

In het vorige jaarverslag herhaalde de Ombudsman Pensioenen zijn oproep die al gedaan werd in het jaarverslag 2014 om het ziektepensioen aan te passen zodat het terug aan de slag gaan niet zo erg bemoeilijkt wordt. Hieraan is tegemoetgekomen door de wet van 18 mei 2024 tot invoering van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid voor ambtenaren voor die vanaf 1 januari 2025 een tijdelijk ziektepensioen ontvangen. De wet van 18 mei 2024 voorziet dat er een nieuwe cumulregel geldt voor het supplement minimum voor wie vanaf 1 januari 2025 een tijdelijk ziektepensioen ontvangt: zo mag wie vanaf 1 januari 2025 gerechtigd is op een tijdelijk ziektepensioen tot 10.117 euro bruto als werknemer (met kinderlast zelfs 15.175 euro) bijverdienen zonder zijn supplement minimum te verliezen. Bij overschrijding is de vermindering op jaarbasis daarenboven proportioneel. Vanaf 1 januari 2028 wanneer de tijdelijke arbeidsongeschiktheid wordt ingevoerd worden de inkomsten van de gehuwde partner ook niet meer in aanmerking genomen. De Ombudsdienst Pensioenen ontving een klacht van iemand die stelt dat hem onrecht aangedaan is daar de nieuwe wetgeving niet van toepassing op de ziektepensioenen die op 1 januari 2025 al in uitbetaling waren. Op deze ziektepensioenen zijn de nieuwe cumulatieregels, in tegenstelling tot de tijdelijke ziektepensioenen die worden toegekend vanaf 1 januari 2025, nog niet van toepassing. De wetgever heeft immers geopteerd om de nieuwe wetgeving betreffende tijdelijke arbeidsongeschiktheid voor ambtenaren gefaseerd te doen ingaan. Het is pas bij de invoering van de tijdelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering vanaf 1 januari 2028 dat een overstap mogelijk is. De Ombudsman Pensioenen signaleert de oproep van de klager om deze overstap vroeger mogelijk te maken teneinde de horde (combinatie van: een gering bedrag dat mag bijverdiend worden, een bedrag dat mag bijverdiend worden betreft een jaarbedrag en volledig, en een niet-procentuele schorsing van het pensioen voor het desbetreffende jaar indien de jaargrens overschreden wordt) om met beperkte inkomsten te werken naast een ziektepensioen met een korte loopbaan dat opgetrokken wordt met minimumsupplement sneller op te heffen.

In **hoofdstuk 12** wordt toegelicht hoe de Ombudsdienst Pensioenen omgaat met klachten over het pensioenbeleid, vragen om informatie, klachten over buitenlandse pensioeninstellingen, onontvankelijke klachten en klachten waarvoor de Ombudsdienst Pensioenen niet bevoegd is.

Het **hoofdstuk 13** is gewijd aan de statistische gegevens. Het aantal personen dat de Ombudsdienst Pensioenen in 2024 gecontacteerd (1526 verzoeken) heeft ligt in dezelfde grootorde als het aantal personen die de Ombudsdienst Pensioenen in 2023 contacteerde (1533 verzoeken). Nu de Ombudsdienst Pensioenen ook telefonisch ingediende klachten in behandeling mag nemen stellen we vast dat het aantal behandelde mondeling ingediende verzoeken is gestegen van 2% van het totaal aantal afgehandelde verzoeken in 2023 (30 verzoeken) naar 17% van het totaal aantal afgehandelde verzoeken in 2024 (259 verzoeken). Op deze manier is de Ombudsdienst Pensioenen laagdrempeliger geworden.

Het percentage van gegronde klachten was in 2024 het laagste sinds de oprichting van de Ombudsdienst Pensioenen, met name 34%. Dit illustreert dat de pensioendiensten in het algemeen zeer goed werk leveren. Mensen geruststellen en hen vertrouwen in de goede werking van de pensioendiensten geven was dan ook de hoofdtaak van de Ombudsdienst Pensioenen in 2024. Wie kan dit beter doen dan een onafhankelijke instantie met pensioenexperten. Een taak die vermoedelijk nog aan belang zal winnen gelet op de nakende grote pensioenhervorming. De meest voorkomende klacht in 2024 betreft net zoals de vorige jaren twijfels over de correctheid van de loopbaan die in aanmerking genomen wordt voor de pensioenberekening.

In **hoofdstuk 14** staan we stil bij de werking en de middelen van de Ombudsdienst Pensioenen. Aan bod komen:

- het personeelsbestand, de financiële middelen
- de samenwerking met de universitaire wereld
- de bekendmaking van het Jaarverslag 2023
- de deelname aan de wereldconferentie van het International Ombudsman Institute (IOI) dat als thema had “Act together for our tomorrow” waarbij de doelstelling van het congres was de impact van de ombudsinstellingen te vergroten door kennisuitwisseling en het met elkaar delen van nieuwe inzichten evenals het besef creëren dat wat we vandaag doen belangrijk is voor de toekomst
- de deelname aan het overlegmoment van de Ombudsmannen van de Benelux waarbij het recht op vergissing dat aangekaart was door de Ombudsman Pensioenen in het Jaarverslag 2022 het centrale thema was. Tevens op de agenda stond een ontmoeting met Koen Lenaerts, president van het Hof van Justitie van de Europese Unie en Alexandra Prechal, president van de Tweede Kamer van het Hof van Justitie van de Europese unie. Tijdens de ontmoeting werd van gedachten gewisseld over de kruisbestuiving tussen het werk van het Hof van Justitie van de Europese Unie en dit van de ombudsmannen.
- de publicatie van ombudsjurisprudentie in het Nederlandstalig juridisch tijdschrift “Nieuwsbrief Leergang Pensioenrecht” teneinde publiciteit te geven aan de resultaten van onze bemiddelingen. Verder komen aan bod de aanpassing van ons oprichtingsbesluit en de aanpassing van het huishoudelijk reglement van de Ombudsdienst Pensioenen.

In het **laatste hoofdstuk** wordt een overzicht gegeven van een aantal nuttige adressen.

Tot slot geven we nog mee dat in de dossierbesprekingen de gebruikte namen uiteraard fictief zijn en de teksten geslachtsneutraal dienen gelezen te worden.

Werken naast pensioen

1
HOOFDSTUK

Werken naast pensioen

In het Jaarverslag 2023 was een hoofdstuk gewijd aan werken naast pensioen. In 2023 werd voor meer dan 100.000 euro ten onrechte bij gepensioneerden teruggevorderd pensioengeld, na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen, aan hen terugbetaald. Het betrof telkens uitzonderingssituaties en, op de problematiek van werken naast pensioen als vrijwillige brandweerman na, allemaal punctuele fouten. Ook in het jaar 2024 werden na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen nog een zeer beperkt aantal terugvorderingen tenietgedaan. Naast ook nu weer een aantal punctuele problemen ontdekten we ook een paar structurele fouten. In dit hoofdstuk geven we toelichting bij deze dossiers.

Onze conclusies zijn dan ook grotendeels identiek aan deze van het vorige jaar. Het opeisen van grote schulden aan gepensioneerden dient met de nodige omzichtigheid te gebeuren. Zo'n grote schulden kunnen immers hard aankomen bij de gepensioneerden. Een grote pensioenschuld kan immers het leven van de gepensioneerde drastisch wijzigen en veroorzaakt vaak verwondering en/of angst. Meermaals brengt het onverhoeds geld opeisen de gepensioneerde zelfs in ernstige (financiële) problemen. Wanneer een gepensioneerde een signaal geeft dat er volgens hem iets misgelopen is of een twijfel uitdrukt, wijst de Ombudsman Pensioenen op het belang in dergelijke gevallen deze klachten, zelfs wanneer deze telefonisch geuit worden, grondig te onderzoeken en het terugvorderingsproces helemaal na te kijken op eventuele fouten of onvolmaaktheden.

Over het feit dat het heronderzoek van het dossier bij de melding van een fout door de gepensioneerde veel tijd in beslag nam kregen wij dit jaar geen klachten meer. Hierdoor komt zeer snel een einde aan de ongerustheid bij de gepensioneerde. Wat een enorme vooruitgang is.

Technische reden verhindert dat invuldocument over de niet in aanmerking te nemen inkomsten ingevolge het personeelstekort in het onderwijs wordt verstuurd waardoor pensioen ten onrechte wordt teruggevorderd: Ombudsdienst Pensioenen merkt het op

DOSSIER 39443

De feiten

Mevrouw Dubois ontvangt op 29 maart 2024 een terugvorderingsbeslissing van de FPD betreffende een onrecht ontvangen overheidspensioen (schorsing pensioen: 100%) tijdens het jaar 2022. De schuld bedraagt meer dan 47.000 euro. Dit is voor haar zowel financieel als mentaal een enorme dobber.

Mevrouw, die werkte in het onderwijs, dacht dat haar beroepsinkomsten sowieso niet in aanmerking mogen genomen worden tijdens het jaar 2022 en neemt telefonisch contact met de FPD. Doch ze krijgt niet direct een bevredigend antwoord. Zij neemt zeer misnoegd contact op met de Ombudsman Pensioenen en vraagt begrijpelijk (gelet op het omvangrijke bedrag van de schuld) een zo snel mogelijke oplossing.

Bedenkingen

In het kader van de maatregelen gelinkt aan de coronacrisis heeft de wetgever beslist om de cumulatie van het pensioen met het aanvangen van een beroepsactiviteit in de strijd tegen het coronavirus en de personeelsschaarste in het onderwijs zonder inkomstengrens toe te laten voor het jaar 2022.

Omdat uit de loopbaangegevens¹ in het pensioendossier van mevrouw Dubois blijkt dat zij een beroepsactiviteit opnam en uitoefende in het onderwijs heeft de Federale Pensioendienst bij de controle van de beroepsactiviteit op 10 oktober 2023 een brief aangemaakt met invuldocument waarin aan mevrouw Dubois gevraagd wordt te verklaren dat de uitgeoefende taken van haar beroepsactiviteit onderwijstaken waren. Doch die brief werd nooit gepost op haar www.mypension.be, noch werd deze haar toegestuurd met de post.

Op 23 maart 2024 werd de brief met de gevraagde verklaring dan toch gepost op haar www.mypension.be. In het programma waar de FPD mee werkt, kon men dan duidelijk zien dat dit document niet gelezen werd door betrokkene. De terugvorderingsbeslissing van meer dan 47.000 euro werd 6 dagen later genomen op 29 maart 2024.

Omdat het dringend was hebben wij haar zelf de nodige verklaringen toegestuurd via e-mail. Mevrouw Dubois stuurde ons deze op 2 mei 2024 behoorlijk ingevuld en ondertekend terug. Wij namen dan direct contact met de FPD en vroegen om dit zo snel mogelijk recht te zetten, temeer omdat mevrouw Dubois (begrijpelijk gelet op het bedrag van de schuld) hierover zeer ongerust en ontdaan was.

Omdat o.i. een en ander misgelopen was met de gevraagde verklaringen, hebben wij aan de FPD gevraagd of het in voorkomend geval ook mogelijk was om haar verontschuldigen aan te bieden.

Conclusie

Op basis van de verklaring met betrekking tot het niet in aanmerking nemen van inkomsten in het kader van de strijd tegen de coronacrisis en de personeelsschaarste in het onderwijs voor het controlejaar 2022 heeft de FPD de terugvorderingsbeslissing herzien.

De FPD deed ons ook mee dat het invuldocument om de niet in aanmerking te nemen inkomsten ingevolge de coronacrisis mee te delen (van 10 oktober 2023 – zie hoger) klaarblijkelijk wegens een technische reden niet (tijdig) bezorgd geweest is via www.mypension.be. De Federale Pensioendienst heeft hiervoor aan mevrouw Dubois zijn verontschuldigen aangeboden.

Een technisch mankement kan zich altijd voordoen. Doch ook de dossierbeheerder heeft het technisch mankement niet opgemerkt. In het algemeen zijn wij van mening dat de Federale Pensioendienst bij het instellen van een terugvordering van deze aard² het dossier eerst in detail dient na te kijken. Bovendien zijn wij van mening dat bij een telefonisch contact de FPD alles in het werk moet stellen om betrokkene zo snel mogelijk gerust te stellen: dit zou heel wat kopzorgen besparen bij de gepensioneerde evenals werklust voor de pensioendienst (terugvorderingsbeslissing opmaken en nadien weer annuleren).

In het kader van de controle op werken naast pensioen wordt na bemiddeling voortaan rekening gehouden met het bedrag van de vergoeding Fonds voor Sluiting van Ondernemingen in plaats van de opzegvergoeding waar de gepensioneerde recht op had doch niet ontving vanwege het faillissement

DOSSIER 38844

De feiten

Op www.mypension.be heeft de heer Snoeckx gelezen dat zijn pensioen kan ingaan op 1 mei 2024. Vermits een pensioen één jaar op voorhand mag aangevraagd worden vraagt de heer Snoeckx op 27 september 2023 zijn vervroegd pensioen aan.

De FPD weigert het pensioen vanaf 1 mei 2024 met als motief: aanvraag te vroeg ingediend. De heer Snoeckx deed meermaals vruchteloos zijn beklag bij de FPD. Hij neemt daarom contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

¹ En ook uit een e-mail van onderwijs Vlaanderen die zij op 30 maart 2022 aan de FPD doorgestuurd heeft.

² Gelet op het bedrag én gelet op het feit dat hier toch vrij zekere duidelijkheid was over de aard van deze beroepsactiviteit in tijden van corona.

Bedenkingen

De heer Snoeckx had recht op een verbrekingsvergoeding van zijn werkgever van 149.205,29 euro. Door het faillissement van de werkgever ontvangt hij slechts 30.500 euro bruto van het Fonds voor Sluiting van Ondernemingen (FSO). De heer Snoeckx stuurde hiervan het bewijs (de afrekening FSO-RVA).

Tijdens de verschillende telefoontjes van de heer Snoeckx met de FPD, waar ook het faillissement van zijn werkgever werd vermeld, deelde de FPD hem mee dat zijn vervroegd pensioen niet kon uitbetaald worden vanaf 1 mei 2024 daar zijn beroepsinkomsten (lees de verbrekingsvergoeding) het wettelijk toegelaten grensbedrag overschreden. De FPD argumenteert verder dat artikel 3 bis van het KB nr. 50 stelt: “De in artikel 1 bedoelde pensioenen gaan daadwerkelijk en voor de eerste maal in wanneer het voordeel wordt betaald”.

Bij gebrek aan een eerste betaling van het pensioen wordt het pensioen dan ook niet toegekend. De FPD neemt als inkomsten uit zijn beroepsactiviteit de inkomsten die door de curator belast met de falen van de werkgever via de DMFA-aangifte aangegeven werden, zijnde de verbrekingsvergoeding waarop de heer Snoeckx recht had.

Bij het onderzoek van de klacht stelt de Ombudsdienst Pensioenen vast dat de loopbaan van betrokkene op 1 mei 2024 voldoende loopbaanjaren telt overeenkomstig artikel 4 KB 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en dus aan de loopbaanvoorwaarde van het vervroegd pensioen voldoet.

Voor wat betreft de voorwaarde inzake betaling van het pensioen stelt de Ombudsdienst Pensioenen vast dat overeenkomstig artikel 64 § 1, lid 3 een afscheidsvergoeding wordt beschouwd als inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit. De beroepsactiviteit die in aanmerking moet genomen worden om na te kijken of het pensioen al dan niet betaalbaar is wordt fiscaal gedefinieerd: in artikel 64 KB 21 december 1967 wordt immers verwezen naar een activiteit die in artikel 23,4° WIB bedoelde inkomsten oplevert, zijnde bezoldigingen van een werknemer. In dit wetsartikel is een verwijzing te vinden om het beroepsinkomen fiscaalrechtelijk te interpreteren. In de parlementaire voorbereidingen, met name het verslag van de Commissie sociale zaken van 24 juni 2013³, van de programmawet van 28 juni 2013, op pagina 34 stelde de Minister van Pensioenen destijds daarenboven dat: “voortaan wordt enkel het fiscaal criterium gebruikt voor de bepaling van het beroepsinkomen.

De fiscus neemt het door het FSO op 30 juni 2023 uitbetaalde bedrag van 30.500 euro voor de periode van 11 januari 2023 tot 22 augustus 2023 in aanmerking. De vergoeding van het Fonds voor Sluiting van Ondernemingen dient dus in aanmerking genomen te worden als inkomsten om na te gaan of het pensioen betaalbaar is.

Op de afrekening van het FSO wordt tevens aangegeven dat de heer Snoeckx de ontvangen ziekte-uitkeringen voor dezelfde periode dient terug te betalen. Vanaf 23 augustus 2023 ontvangt hij opnieuw ziekte-uitkeringen, die evenwel minder voordelig zijn dan zijn vervroegd pensioen. De mutualiteit (RIZIV-wetgeving) beschouwt de verbrekingsvergoeding dus als zijnde nihil vanaf 23 augustus 2023.

Er is volgens de Ombudsdienst Pensioenen geen enkele wettelijke bepaling die de betaling en daardoor ook de toekenning van het pensioen verhindert. De Ombudsdienst Pensioenen wees er bijkomend op dat de heer Snoeckx eerder al een belangrijk financieel verlies geleden heeft, met name ongeveer 119.000 euro bruto, het verschil tussen de opzegvergoeding waarop hij recht heeft en de vergoeding die hij van het FSO mocht ontvangen. Een reden te meer om bij het toetsen aan de betaalbaarheidsvereiste van zijn pensioen de door het FSO uitbetaalde vergoeding in plaats van de opzegvergoeding waarop hij recht had in aanmerking te nemen. Zo voorkomt men dat de heer Snoeckx twee keer de dupe zou zijn van het faillissement van zijn werkgever.

Conclusie

De Ombudsdienst Pensioenen bekwam dat de FPD het vervroegd pensioen toekende vanaf 1 mei 2024 aangezien de vergoeding van het FSO betaald werd op 30 juni 2023 en slechts betrekking heeft op de

3 <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/53/2853/53K2853017.pdf>

periode van 11 januari 2023 tot 22 augustus 2023: hierdoor kwam de betaalvoorwaarde (cumulatie toegelaten beroepsactiviteit) vanaf 1 mei 2024 niet in het gedrang.

In het kader van de controle op inkomsten uit werken naast pensioen: na bemiddeling correcte plaatsing in de tijd van uitgestelde bezoldiging in het onderwijs

DOSSIER 38933

De feiten

Op 23 november 2023 meldt de FPD aan mevrouw Debaere dat de inkomsten uit haar beroepsactiviteit in de periode van 1 oktober tot en met 31 december 2021 de toegelaten grens met 54% overschreden hebben. De FPD vermindert voor die periode haar pensioen met hetzelfde percentage en vordert 5.701,26 euro terug.

Betrokkene had een onderwijsfunctie gedurende deze periode. Gedurende de periode van 1 oktober tot en met 31 december 2021 waren de tijdelijke afwijkingsregels op werken naast pensioen in het kader van de personeelsschaarste in het onderwijs voor wie een beroepsactiviteit aanvatte of uitbreidde verwoord in de wet van 20 november 2022 niet meer van toepassing.

Mevrouw Debaere vraagt de Ombudsdienst Pensioenen om de terugvordering na te kijken daar zij meende dat de door de FPD in aanmerking genomen inkomsten van 3.270,76 euro te hoog waren. Zij meldde immers een bruto maandloon van 918,15 euro te ontvangen. Eerder had zij hierover ook al haar beklag gedaan bij de eerstelijnsklachtendiensten van de FPD. Deze had haar bevestigd dat de terugvorderingsbeslissing correct was.

Bedenkingen

De Ombudsman Pensioenen stelde vast dat de Federale Pensioendienst 3.270,76 euro als beroepsinkomsten voor het 4de kwartaal 2021 in aanmerking heeft genomen zoals aangegeven door de werkgever via DmfA-gegevens.

De beroepsactiviteit die in aanmerking moet genomen worden om na te kijken of het pensioen al dan niet betaalbaar is wordt fiscaal gedefinieerd: in artikel 64 KB 21 december 1967 wordt immers verwezen naar een activiteit die in artikel 23,4° WIB bedoelde inkomsten oplevert, zijnde bezoldigingen van een werknemer. In dit wetsartikel is een verwijzing te vinden om het beroepsinkomen fiscaalrechtelijk te interpreteren. In de parlementaire voorbereidingen, met name het verslag van de Commissie sociale zaken van 24 juni 2013, van de programmawet van 28 juni 2013, op pagina 34 stelde de Minister van Pensioenen destijds daarenboven dat: “voortaan wordt enkel het fiscaal criterium gebruikt voor de bepaling van het beroepsinkomen.

De Ombudsdienst Pensioenen stelde vast dat in de DmfA-aangifte (= aangifte door de werkgever van de loon- en arbeidstijdgegevens van zijn werknemers bij de RSZ) van het laatste kwartaal van 2021 ook de uitgestelde bezoldiging opgenomen was die in juli en augustus 2022 uitbetaald wordt. Een contractueel personeelslid in het onderwijs krijgt in juli een bedrag uitbetaald dat gebaseerd is op de prestaties geleverd tussen september en december van dat schooljaar. In augustus wordt een bedrag uitbetaald dat gebaseerd is op de prestaties geleverd tussen januari en juli. Deze uitgestelde bezoldiging is gelet op de uitbetaling in 2022 in fiscaalrechtelijke zin een inkomen van 2022 (inkomsten 2022-aanslagjaar 2023), ook al heeft deze bezoldiging betrekking op een tewerkstelling gedurende de periode oktober 2021 tot december 2021. Dit betekende dat de bezoldiging voor de periode van oktober 2021 tot december 2021

op fiscaal vlak (2.754,45 euro) gevoelig lager ligt dan het bedrag waar de FPD rekening mee gehouden heeft (3 270,76 euro)⁴.

Conclusie

De FPD ging akkoord met de argumentatie van de Ombudsdienst Pensioenen en nam de uitgestelde bezoldiging voor juli en augustus 2022 niet meer in aanmerking als beroepsinkomsten voor het 4e kwartaal van 2021 bij de controle inzake werken naast pensioen. De terugvorderingsbeslissing werd herzien en aan mevrouw Debaere op 2 mei 2024 betekend. De grens inzake toegelaten beroepsinkomsten werd slechts met 28% overschreden. Het effectieve schuldbedrag werd bijgevolg ook verminderd van 5.701,26 euro naar 2.783,76 euro.

4 En ook uit een e-mail van onderwijs Vlaanderen die zij op 30 maart 2022 aan de FPD doorgestuurd heeft. Gelet op het bedrag én gelet op het feit dat hier toch vrij zekere duidelijkheid was over de aard van deze beroepsactiviteit in tijden van corona. <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/53/2853/53K2853017.pdf>

Merk op dat de wet van 20 november 2022 houdende maatregelen aangaande de personeelsschaarste in de zorgsector (waarbij door artikel 16 van deze wet het toepassingsgebied uitgebreid wordt tot het toepassingsgebied van artikel 3/1 van de wet van 7 mei 2020 houdende uitzonderlijke maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie: derhalve wordt het toepassingsgebied ook uitgebreid tot het onderwijs) bepaalt dat de inkomsten uit een beroepsactiviteit in het onderwijs van 1 januari 2022 tot oorspronkelijk 30 juni 2022, evenwel door artikel 152 van de wet van 26 december 2022 verlengd tot 31 maart 2023, vrijgesteld zijn op voorwaarde dat de betrokkene reeds een activiteit had aangevat of uitgebreid in het kader van de coronamaatregelen en deze voortzette in het kader van het aanpakken van de personeelsschaarste in de zorgsector en in het onderwijs of dat de betrokkene deze activiteit aanvat of uitbreidt in het kader van het aanpakken van de personeelsschaarste in de zorgsector en in het onderwijs. Het moet wel gaan om effectieve onderwijstaken in het kleuter-, lager of secundair onderwijs. Vermits de in juli en augustus 2022 uitbetaalde uitgestelde bezoldiging aan deze voorwaarde voldeed mocht deze voor de inkomsten van het jaar 2022 voor de controle inzake werken naast pensioen niet in aanmerking genomen worden.

Internationale dienstverlening

HOOFDSTUK
2

Internationale dienstverlening

De Ombudsdienst Pensioenen ontvangt traditiegetrouw elk jaar meerdere klachten van toekomstig gepensioneerden die niet enkel een loopbaan in België hebben doch ook in het buitenland en hierdoor moeite ondervinden om een totaaloverzicht van hun pensioensituatie te krijgen.

Meestal stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat de Belgische pensioendiensten hun werk correct en goed gedaan hebben. Een kerntaak van de Ombudsman Pensioenen is het vertrouwen van de gepensioneerde in de pensioendiensten te herstellen wanneer dit geschonden is of dreigt geschonden te worden. Door een gemotiveerde bevestiging te geven dat de pensioendiensten hun werk goed hebben gedaan tracht de Ombudsdienst Pensioenen dit doel te bereiken. Bij dossiers met een internationale tewerkstelling is het vaak de toekomstige gepensioneerde die moeite heeft om een totaaloverzicht van zijn pensioensituatie te krijgen en daardoor mogelijkerwijze een beslissing treft waarvan hij later spijt heeft.

In een eerste dossier heeft een dame 11 jaar geleden aan de FPD gevraagd wat haar vroegst mogelijke pensioendatum in België was. Volgens de destijds vigerende wetgeving kon zij op de leeftijd van 60 jaar met pensioen gaan. Dit werd haar dan ook zo meegedeeld door de FPD. Hiermee rekening houdend neemt ze haar Oostenrijks pensioen op de leeftijd van 60 jaar op. Wanneer ze echter haar Belgische pensioen aanvraagt om op de leeftijd van 60 jaar te gaan blijkt dat ze niet met pensioen kan gaan. Ze voldoet niet meer aan de voorwaarden om vervroegd met pensioen te gaan. De reden hiervoor is dat er een pensioenhervorming in België heeft plaats gevonden waardoor de voorwaarden om vervroegd met pensioen te gaan verstrengd zijn. De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat de FPD terecht haar pensioen in België geweigerd heeft op de leeftijd van 60 jaar.

De tip van de Ombudsman Pensioenen aan de toekomstig gepensioneerden is dan ook: informeer bij het naderen van de vermoede pensioenleeftijd bij een tewerkstelling in verschillende landen bij de verschillende pensioendiensten en fiscale overheidsdiensten alvorens met pensioen te gaan.

Wel stelt de Ombudsman vast dat een aantal toekomstig gepensioneerden moeite hebben om te weten te komen vanaf welke ingangsdatum het totaal pensioenbedrag zal volstaan om te voorzien in hun levensonderhoud. Op welke datum kan zo iemand aanspraak maken op de uitkering van al zijn pensioenen (wettelijk en aanvullend)? Wat is de pensioenleeftijd per land, per pensioen? Ze krijgen de informatie gefragmenteerd per pensioen en per land. Wie daarenboven digitaal minder onderlegd is, ondervindt nog meer problemen. Om hieraan tegemoet te komen organiseert de FPD op regelmatige basis zitdagen samen met de Franse, Duitse en Nederlandse pensioeninstelling in de kantoren van de FPD. Teneinde te vermijden dat (toekomstig) gepensioneerde zelfstandigen niet uit de boot zouden vallen heeft de Ombudsdienst Pensioenen aan het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen der zelfstandigen (RSVZ) gesuggereerd ook aan deze zitdagen te participeren. Het RSVZ meldde aan de Ombudsman Pensioenen te onderzoeken of het mogelijk is deel te nemen aan de zitdagen via beeldbellen.

Verder stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat de nationale wetgeving op het gebied van sociale zekerheid van verschillende landen soms niet bij elkaar aansluit daar er geen harmonisatie is. Deze discrepanties maken dat in uitzonderingssituaties een (toekomstig) gepensioneerde verstoken blijft van de nodige bescherming in de sociale zekerheid.

Zo stelde de Ombudsman Pensioenen vast dat er een probleem van bescherming in de sociale zekerheid is voor wie in Frankrijk kort tewerkgesteld was doch geconfronteerd wordt met een vermindering van twee derde van het vermogen om arbeid te verrichten waardoor het recht op een Frans invaliditeitspensioen werd geopend. Doch op 62-jarige leeftijd wordt het Frans invaliditeitspensioen omgezet naar het Franse rustpensioen op basis van deze korte tewerkstelling. Wanneer deze gepensioneerde op dat moment in

België nog geen aanspraak kan maken op een vervroegd pensioen -wat in dergelijke gevallen vaak zo is en nog versterkt wordt doordat de jaren dat betrokkene een invaliditeitspensioen in Frankrijk genoot overeenkomstig de Belgische wetgeving niet in aanmerking genomen worden voor de loopbaanvoorwaarde om een vervroegd pensioen te bekomen- moet deze rondkomen met een klein Frans pensioen. De Ombudsman Pensioenen roept op deze hiaten te dichten.

Vroegst mogelijke pensioendatum werd veranderd ingevolge wetswijziging in België: op 60 jaar wel met pensioen in Oostenrijk, doch niet meer in België

DOSSIER 37423

De feiten

Mevrouw De Bruyn vroeg 11 jaar geleden naar haar vroegst mogelijke pensioendatum in België. De FPD deelde haar mee dat zij vanaf haar 60ste met pensioen zou kunnen gaan.

Op haar 60ste vraagt mevrouw De Bruyn haar pensioen in Oostenrijk en in België aan. Zij bekomt haar Oostenrijks pensioen maar de FPD weigert het Belgische rustpensioen.

Bedenkingen

Bij het bepalen van de loopbaanvoorwaarde wordt er rekening gehouden met volgende jaren:

- de gewerkte jaren in een Belgisch wettelijk pensioenstelsel (zelfstandige, werknemer, ambtenaar, politiek mandataris, overzeese sociale zekerheid), bij een instelling van de Europese Unie, in een land van de Europese Economische Ruimte en Zwitserland of in een land waarmee België een bilaterale overeenkomst heeft afgesloten.
- bepaalde niet-gewerkte perioden (gelijkgestelde perioden) zoals ziekte, werkloosheid, gemotiveerd tijdskrediet voor werknemers, ... Dit op voorwaarde dat gedurende deze periode de door de wet voorziene sociale uitkeringen werden genoten.
- de periode van stopzetting van een beroepsactiviteit om een kind van minder dan 6 jaar op te voeden als er geen enkele vorm van gelijkstelling is. Maximum 3 jaren tellen mee als u voor deze periode kinderbijslag hebt ontvangen en deze onderbreking maximum 5 jaren geduurd heeft en daarenboven de hervatte beroepsactiviteit minstens 1 jaar duurt en recht geeft op een pensioen.

Er wordt echter enkel en alleen rekening gehouden met de kalenderjaren die minstens gelijk zijn aan 1/3 van een voltijds arbeidsregime (jaren van minstens 104 gewerkte of gelijkgestelde voltijdse dagen).

De loopbaanvoorwaarde ziet er sedert 2019 als volgt uit:

Minimumleeftijd en bijhorende loopbaanduur op de datum waarop u vervroegd met pensioen wilt gaan

60 jaar en 44 loopbaanjaren
61 jaar en 43 loopbaanjaren
62 jaar en 43 loopbaanjaren
63 jaar en 42 loopbaanjaren

Op de door mevrouw De Bruyn gevraagde ingangsdatum (1 oktober 2022) is zij 60 jaar oud en moet zij dus 44 loopbaanjaren bewijzen teneinde aanspraak te kunnen maken op een vervroegd pensioen.

Zij bewijst op deze datum echter slechts 40 geldige loopbaanjaren (de jaren 1980 tot en met 2006 in België en de jaren 2010 tot en met 2022 in Oostenrijk). Hierdoor voldoet haar beroepsloopbaan niet aan de wettelijke voorwaarden om aanspraak te kunnen maken op een vervroegd Belgisch pensioen op 60-jarige leeftijd.

De echtgenoot van mevrouw De Bruyn ontvangt een gezinspensioen in België. Hierop wordt haar Oostenrijks pensioen in mindering gebracht.

Conclusie

Wij stellen vast dat de beslissing van de Federale Pensioendienst van 21 oktober 2022 waarbij het vervroegd Belgisch rustpensioen werd geweigerd in overeenstemming is met alle wettelijke en reglementaire bepalingen.

De wettelijke pensioenleeftijd voor vrouwen is in Oostenrijk 60 jaar.

Wie in verschillende landen van de Europese Unie gewerkt heeft ontvangt in elk land een pensioen overeenkomstig de nationale pensioenwetgeving van dat land.

Binnen de Europese Unie bestaat geen Europese pensioenleeftijd. Dit impliceert dat het moment waarop iemand die in verschillende landen van de Europese Unie gewerkt heeft zijn volledig pensioenbedrag kan krijgen bepaald wordt door het land met de laatste vroegst mogelijke pensioendatum.

Het is dus niet eenvoudig een totaalbeeld te krijgen van de wettelijke en aanvullende pensioenen inclusief de belastingen en sociale inhoudingen op deze pensioenen wanneer men in meerdere landen gewerkt heeft of te bepalen wanneer de levensstandaard bereikt wordt die door de gepensioneerde als voldoende wordt beschouwd.

In verschillende Europese landen hebben pensioenhervormingen plaats gevonden. Het is dus van belang dat de toekomstige gepensioneerde zich informeert in de verschillende landen waar de tewerkstelling heeft plaats gevonden alvorens definitieve beslissingen inzake het einde van de loopbaan te nemen. Ook hervormingen op het vlak van fiscaliteit en sociale inhoudingen kunnen hun impact hebben op het totale pensioenbedrag.

TIP: Informeer bij het naderen van de vermoede pensioenleeftijd bij een tewerkstelling in verschillende landen bij de verschillende pensioendiensten alvorens met pensioen te gaan.

Gezamenlijke informatiezitzdagen met de pensioendiensten van de buurlanden teneinde tegemoet te komen aan de nood tot informatieverstrekking om te komen tot een totaaloverzicht van de pensioensituatie over de grenzen heen.

De Ombudsdienst Pensioenen ontvangt elk jaar meerdere klachten van toekomstig gepensioneerden die niet enkel een loopbaan in België hadden doch ook in het buitenland en hierdoor moeite ondervinden om een totaaloverzicht van hun pensioensituatie te krijgen. Wie in verschillende landen van de Europese Unie gewerkt heeft ontvangt in elk land een pensioen overeenkomstig de nationale pensioenwetgeving van dat land.

Binnen de Europese Unie bestaat geen Europese pensioenleeftijd. Dit impliceert dat het moment waarop iemand die in verschillende lidstaten van de Europese Unie gewerkt heeft zijn volledig pensioenbedrag kan krijgen bepaald wordt door het land met de hoogste vroegst mogelijke pensioenleeftijd.

Voeg daar nog aan toe dat in verschillende Europese landen de laatste jaren pensioenhervormingen hebben plaats gevonden. Het is dus van belang om zich te informeren in de verschillende landen waar men een tewerkstelling heeft bewezen alvorens definitieve beslissingen inzake het einde van de loopbaan te nemen.

Komt daarbij dat wie één dag meer of minder gewerkt heeft soms aanspraak kan maken op totaal verschillende pensioenrechten. Veel burgers zijn zich hiervan niet bewust.

Voeg daar eveneens aan toe dat de pensioenwetgeving in België met de tijd complexer is geworden.

Wie daarenboven digitaal minder onderlegd is, ondervindt nog meer problemen daar de pensioendiensten het digital by default-principe hanteren. Zonder expliciet te vragen blijven gepensioneerden die digitaal niet meekunnen verstoken van informatie.

Ook hervormingen op het vlak van fiscaliteit en sociale inhoudingen kunnen hun impact hebben op het totale pensioenbedrag. Ook daar dient de toekomstig gepensioneerde zich goed over te informeren.

Zo wenst een toekomstig gepensioneerde immers te weten of het totaal pensioenbedrag zal volstaan om te voorzien in zijn levensonderhoud. Op welke datum kan zo iemand aanspraak maken op de uitkering van al zijn pensioenen (wettelijk en aanvullend)? Wat is de pensioenleeftijd per land, per pensioen? Vaak bekomen de betrokkenen met moeite de informatie gefragmenteerd per pensioen en per land.

Door de toegenomen internationalisering, mobiliteit en tewerkstelling over de grenzen heen neemt ook het aantal toekomstig gepensioneerden dat behoefte heeft aan pensioeninformatie uit meerdere landen toe.

Om hieraan tegemoet te komen organiseert de FPD op regelmatige basis zitdagen samen met de Franse, Duitse en Nederlandse pensioeninstelling (Sociale Verzekeringsbank) in de kantoren van de FPD.

Wat betreft Nederland werkt de FPD samen met het Bureau voor Belgische Zaken. Deze afdeling van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) is een kenniscentrum op het domein van “integrale sociale zekerheid” tussen Nederland en België. Zo organiseert het Bureau voor Belgische zaken spreekuren waar burgers terecht kunnen met vragen en advies op maat gelinkt aan hun “pensionering”: gaande van pensioenvragen, vragen over belastingheffing, ziekteverzekering als gepensioneerde, ... Ook de belastingdiensten van zowel Nederland als België zijn bij dit project betrokken. Een aantal van de spreekuren vindt plaats bij en verloopt in samenwerking met de Federale Pensioendienst. De FPD verstrekt daar aan burgers die vragen hebben over de berekening en betaling van hun werknemers- of ambtenarenpensioen informatie. Zo vinden er onder andere spreekuren plaats bij de FPD in Antwerpen en Turnhout. De FPD bevestigde aan de Ombudsman dat deze samenwerking succesvol is.

In 2022 deed de Ombudsdienst Pensioenen aan het RSVZ, die bevoegd is voor de berekening van de pensioenen voor zelfstandigen, de suggestie om ook deel te nemen aan deze gezamenlijke informatiezitdagen met de buurlanden zodat ook toekomstig gepensioneerden met een Belgische loopbaan als zelfstandige, doch tevens met een loopbaan in een buurland van deze integrale dienstverlening gebruik konden maken. Aanleiding van deze vraag aan het RSVZ was een klacht van een toekomstig gepensioneerde, woonachtig in de Belgische enclavegemeente Baarle-Hertog, met een activiteit als zelfstandige in België (dossier 33883).

Deze man had immers op een zitdag van het RSVZ in Turnhout gevraagd vanaf wanneer hij in België met pensioen kon gaan. De medewerker van het RSVZ had hem gemeld dat dit kon vanaf de wettelijke pensioenleeftijd, in casu 66 jaar, daar betrokkene geen voldoende lange loopbaan kon bewijzen. Enkel zijn Belgische loopbaan als zelfstandige zou volgens de medewerker van het RSVZ in aanmerking komen om na te gaan of betrokkene voldoende jaren had om vervroegd met pensioen te gaan. De medewerker van het RSVZ had betrokkene gemeld dat hij in Nederland geen verzekeringstijdvakken had die in België in aanmerking genomen worden om te kijken of hij in België vervroegd met pensioen zou mogen gaan. De medewerker had immers door gebrek aan kennis van de Nederlandse AOW-wetgeving foutief gemeld dat in Nederland als algemeen principe geldt dat pensioenrechten worden toegekend op basis van een tewerkstelling in Nederland. Doch het AOW wordt in principe op basis van woonst toegekend. Hierdoor werd aan de betrokkene gemeld dat zijn vroegst mogelijke pensioendatum 1 augustus 2027 was.

Betrokkene woonde van 25 juli 1978 tot en met 30 september 1986 in het Nederlandse deel van het dorp, zijnde Baarle Nassau. Gedurende deze periode was de klager dan ook gelet op het feit dat hij gedurende deze periode geen beroepsactiviteit had uitgeoefend verzekerd voor de AOW. Deze periode wordt in aanmerking genomen om te kijken of betrokkene voldoende jaren heeft om vervroegd met pensioen te gaan in België.

Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd de verzekeringsperiode van 25 juli 1978 tot en met 30 september 1986 in Nederland in aanmerking genomen om te kijken of er volgens de Belgische wetgeving voldoende jaren zijn om in België vervroegd met pensioen te gaan. Zijn vroegst mogelijke pensioendatum werd gecorrigeerd. Deze werd vervroegd naar 1 augustus 2021, zijnde 6 jaar vroeger.

Betrokkene nam na bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen zijn pensioen op vanaf 1 juli 2022 daar hij dan ook onbepaald mocht bijverdienen. Indien de fout niet door de bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen zou rechtgezet geweest zijn en betrokkene derhalve pas zijn pensioen zou opgenomen hebben op 1 augustus 2027 zou hij geschat zo’n 85.000 euro misgelopen zijn.

Indien op een zitdag zowel een medewerker van het RSVZ als een medewerker van de SVB aanwezig waren geweest had dit zich niet voorgedaan. Vandaar ook de suggestie van de Ombudsdienst Pensioenen aan het RSVZ aan de gezamenlijke zitdagen met de SVB deel te nemen.

Ook in de aanbeveling van 18 juni 2022 van het Beneluxparlement betreffende grensoverschrijdende pensioenen werd aan de regeringen gevraagd zitdagen van buitenlandse pensioenen op regelmatige basis te organiseren.

De Commissie Sociale Zaken, Volksgezondheid, Onderwijs en Sport van het Beneluxparlement vroeg op 1 juli 2024 aan verschillende ombudsdiensten, waaronder de Ombudsdienst Pensioenen of er aangaande internationale dienstverlening reeds aanbevelingen of suggesties werden gedaan die nog dienden opgelost te worden. Tijdens de vergadering van de Commissie Sociale Zaken, Volksgezondheid, Onderwijs en Sport van het Benelux Parlement van 28 juni 2024 was immers de knelpuntbrief van de Nederlandse Sociale Verzekeringsbank¹ van 20 mei 2024 die gericht was aan de Nederlandse Staten-Generaal, bestaande uit de Eerste en Tweede kamer aan bod gekomen. In deze knelpuntbrief werd aandacht gevraagd voor de toenemende druk op de internationale dienstverlening en de nadelige gevolgen daarvan voor de burger. Een aantal knelpunten werd geformuleerd.

Zo vermeldde de knelpuntbrief als één van de werkzaamheden van de SVB als internationale dienstverlener het informeren en faciliteren van de burgers zodat zij in binnen- en buitenland krijgen waar ze recht op hebben.

De vraag van het Beneluxparlement was voor de Ombudsdienst Pensioenen de ideale gelegenheid om de suggestie aan het RSVZ om deel te nemen aan de gezamenlijke zitdagen met de pensioendiensten uit de buurlanden opnieuw onder de aandacht van het RSVZ te brengen. Het RSVZ meldde aan de Ombudsman Pensioenen te onderzoeken of het mogelijk is deel te nemen aan de zitdagen via beeldbellen.

TIP: Informeer bij het naderen van de vermoedde pensioenleeftijd bij een tewerkstelling in verschillende landen bij de verschillende pensioendiensten alvorens met pensioen te gaan

Oproep om hiaten in de bescherming op vlak van sociale zekerheid² tussen de nationale wetgeving van verschillende landen die niet bij elkaar aansluiten te dichten

DOSSIER 37309 - 37807

De feiten

De heer Capiou woonde en werkte de laatste jaren van zijn loopbaan in Frankrijk. Hij heeft zijn tewerkstelling in Frankrijk in april 2020 moeten stopzetten. Hij verkreeg in Frankrijk het statuut van RQTH³ (lees gehandicapt) en ontving een invaliditeitspensioen. Dit Franse invaliditeitspensioen werd op 62-jarige leeftijd (1 mei 2024) ambtshalve omgezet in een Frans rustpensioen. Dit rustpensioen dat door de CARSAT uitbetaald wordt bedraagt 626 euro bruto per maand.

Volgens de raming van de Federale Pensioendienst zal hij evenwel pas op de Belgische wettelijke pensioenleeftijd (66 jaar of vanaf 1 mei 2028) zijn pensioen kunnen opnemen.

De heer Capiou klaagde hiervoor al eerder bij de Federale Pensioendienst en hij ontving ter zake op 22 september 2022 een antwoord van de klachtendienst van de FPD waarin hem meegedeeld werd dat zijn loopbaan slechts 37 jaren omvat die voldoen aan de voorwaarden voor het vervroegd pensioen, zijnde de jaren 1982 tot 2012 en 2016 tot 2020. Dit maakt dat hij zijn Belgisch pensioen pas op de wettelijke pensioenleeftijd (voor hem is dit 66 jaar) zal kunnen opnemen.

¹ De Sociale Verzekeringsbank voert in Nederland verschillende wetten en regelingen betreffende de sociale zekerheid uit. Hiertoe behoort de AOW, de algemene ouderdomswet (het Nederlands basispensioen).

² In België is het pensioen betrokken waardoor de Ombudsdienst Pensioenen bevoegd is

³ Reconnaissance de travailleur handicapé

Bijkomend stelt hij ook vast dat de FPD de jaren 2013 tot 2015 niet in aanmerking neemt. Hij geeft ter verdediging aan dat hij deze jaren wel degelijk een tewerkstelling had in Frankrijk, doch dat deze jaren in Frankrijk (en dus ook in België) niet in aanmerking genomen werden omdat zijn zakencijfers tijdens deze periode te laag waren.

Zoals het er naar uit ziet zal de heer Capiau een periode van 4 jaar moeten overbruggen met een maandelijks geraamd Frans pensioen van 626 euro. Hij maakt zich daar heel wat zorgen over.

Hij vraagt aan de Ombudsdienst Pensioenen of dit allemaal wel correct is.

Bedenkingen

De wettelijke pensioenleeftijd in België is momenteel 65 jaar. Vanaf 2025 wordt de pensioenleeftijd 66 jaar en gaat naar 67 jaar vanaf 2030.

Om in België vervroegd met pensioen te gaan dient men een voldoende lange loopbaan te bewijzen. Zo kan er in België nog voorafgaand aan de wettelijke pensioenleeftijd een vervroegd pensioen toegekend worden wanneer de volgende voorwaarden voldaan zijn:

**Minimumleeftijd en bijhorende loopbaanduur op de datum
waarop het vervroegd pensioen kan opgenomen worden**

60 jaar met als voorwaarde 44 loopbaanjaren

61, 62 jaar met als voorwaarde 43 loopbaanjaren

Vanaf 63 jaar en 42 loopbaanjaren

De loopbaan van de heer Capiau die door de Belgische Federale Pensioendienst in aanmerking genomen wordt is niet voldoende lang om op 62 jaar met pensioen te kunnen gaan.

Bij het bepalen van de loopbaanvoorwaarde wordt er rekening gehouden met volgende jaren:

- de gewerkte jaren in een Belgisch wettelijk pensioenstelsel (zelfstandige, werknemer, ambtenaar, politiek mandataris, overzeese sociale zekerheid), bij een instelling van de Europese Unie, in een land van de Europese Economische Ruimte en Zwitserland of in een land waarmee België een bilaterale overeenkomst heeft afgesloten
- bepaalde niet-gewerkte perioden (gelijkgestelde perioden) zoals ziekte, werkloosheid, gemotiveerd tijdskrediet voor werknemers,... Dit op voorwaarde dat gedurende deze periode de door de wet voorziene sociale uitkeringen werden genoten.
- de periode van stopzetting van een beroepsactiviteit om een kind van minder dan 6 jaar op te voeden als er geen enkele vorm van gelijkstelling is. Maximum 3 jaren tellen mee als voor deze periode kinderbijslag werd ontvangen en deze onderbreking maximum 5 jaren geduurd heeft en daarenboven de hervatte beroepsactiviteit minstens 1 jaar duurt en recht geeft op een pensioen.

Er wordt echter enkel en alleen rekening gehouden met de kalenderjaren die minstens gelijk zijn aan 1/3 van een voltijds arbeidsregime (jaren van minstens 104 gewerkte of gelijkgestelde voltijdse dagen).

De FPD neemt de jaren 2013 tot 2015 niet in aanmerking daar op basis van de gegevens overgemaakt door de Franse pensioendienst hieraan niet voldaan is. Betrokkene meldt echter dat hij gedurende deze jaren wel degelijk een tewerkstelling had in Frankrijk van minstens 104 dagen per jaar, doch dat de Franse pensioendienst de periode van tewerkstelling verminderd heeft daar zijn inkomsten te laag zouden geweest zijn.

Voor de toekenning, de bepaling van de vroegst mogelijke ingangsdatum en de berekening van het Belgisch pensioen baseert de FPD zich op het totaal van de Belgische pensioenloopbaan *en de door Frankrijk meegedeelde Franse pensioenloopbaan*.

De Belgische wetgeving over de in aanmerking te nemen beroepsloopbaan in een ander Europees land voor de bepaling van de vroegst mogelijk pensioendatum is terug te vinden in artikel 4, § 2, eerste lid van het KB van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenen en luidt als volgt: “De mogelijkheid om overeenkomstig paragraaf 1 een vervroegd

rustpensioen te bekomen is onderworpen aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van een bepaald aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, het koninklijk besluit nr. 50, een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, een Belgische regeling toepasselijk op het personeel van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, iedere andere Belgische wettelijke regeling of iedere buitenlandse regeling waarop de bepalingen van de Europese verordeningen of van internationale overeenkomsten waar België door gebonden is en die betrekking hebben op de sociale zekerheid, van toepassing is.”

Daarnaast is er artikel 6 van de Verordening 883/2004 dat stelt: *“Tenzij in deze verordening anders bepaald, houdt het bevoegde orgaan van een lidstaat waarvan de wetgeving: het verkrijgen, het behoud, de duur of het herstel van het recht op prestaties, de toepassing van een wetgeving, of de toegang tot of de ontheffing van de verplichte, vrijwillig voortgezette of vrijwillige verzekering, afhankelijk stelt van de vervulling van tijdvakken van verzekering, van werkzaamheden in loondienst, van werkzaamheden anders dan in loondienst of van wonen, voor zover nodig, rekening met de overeenkomstig de wetgeving van een andere lidstaat vervulde tijdvakken van verzekering, van werkzaamheden in loondienst, van werkzaamheden anders dan in loondienst of van wonen, alsof die tijdvakken overeenkomstig de door dat orgaan toegepaste wetgeving zijn vervuld.”*

Zich hierop baserend neemt de FPD de loopbaangegevens over zoals deze door Frankrijk meegedeeld worden.

Dit wordt trouwens bevestigd in punt 4 van het besluit nr. H6 van 16 december 2010 van de Administratieve Commissie van de EU betreffende de toepassing van bepaalde beginselen inzake de samentelling van tijdvakken ingevolge artikel 6 van Verordening (EG) nr. 883/2004. Wij citeren letterlijk: *“Het is noodzakelijk om te garanderen dat bij de toepassing van het beginsel van samentelling van tijdvakken, zoals opgenomen in artikel 6 van Verordening (EG) nr. 883/2004, tijdvakken van verzekering die als zodanig zijn gecommuniceerd door een lidstaat, worden geaccepteerd door de ontvangende lidstaat zonder dat de waarde ervan in twijfel wordt getrokken.”*

Deze gegevens worden aangevraagd (en verkregen) bij de Franse pensioenadministratie aan de hand van officiële verbindingsformulieren.

Wij hebben kunnen vaststellen dat de Franse pensioenadministratie volgende gegevens met betrekking tot de Franse pensioenloopbaan doorgestuurd heeft naar de FPD:

1980	1 kwartaal	Niet geldig voor vervroeging
1992 tot en met 2012: 21 jaar	4 kwartalen (al dan niet met gelijkstellingsperiode)	Geldig voor vervroeging
2013	1 kwartaal gelijkstelling	Niet geldig voor vervroeging
2014 tot en met 2015	geen	Niet geldig voor vervroeging
2016 tot en met 2019: 4 jaar	4 kwartalen (al dan niet met gelijkstellingsperiode)	Geldig voor vervroeging
2020: 1 jaar	3 kwartalen (gelijkstelling)	Geldig voor vervroeging
Bijkomende (bonus) loopbaan wegens invaliditeit kind	2 kwartalen	Geldig voor vervroeging
Vanaf 2021	geen	Niet geldig voor vervroeging

Voor wat betreft de jaren 2013 tot en met 2015 dient opgemerkt te worden dat de pensioenopbouw in Frankrijk per trimester verloopt. Doch om in Frankrijk één pensioenkwartaal te kunnen valideren, moet gedurende het jaar het equivalent van 150 keer het minimumuurloon⁴ verdiend zijn. In 2023 komt dit bedrag overeen met 1.690,50 euro. In 2023 moet dus een jaarinkomen van 6.762 euro verdiend zijn om 4 kwartalen te kunnen valideren. Dit geldt ongeacht het aantal gewerkte maanden.

⁴ SMIC: salaire minimum interprofessionnel de croissance

Hierdoor is het dus inderdaad mogelijk dat ondanks dat de heer Capiou van 2013 tot en met 2015 gewerkt heeft toch maar één kwartaal in aanmerking komt voor pensioenopbouw in Frankrijk. Hierdoor komen de jaren 2013 tot en met 2015 niet in aanmerking voor de loopbaanvoorwaarde voor het vervroegd pensioen in België.

Daarenboven stellen wij vast dat de jaren vanaf 2021 ook in België niet in aanmerking genomen worden om na te gaan of betrokkene voldoende jaren heeft om vervroegd met pensioen te gaan. Dit omdat de Franse pensioenadministratie aangeeft dat de heer Capiou een invaliditeitspensioen ontvangt. De Franse pensioenadministratie geeft hiervoor geen gelijkstelling voor het wettelijk Frans pensioen en dit telt ook niet mee voor de opbouw van zijn Frans pensioen. Het wordt dan ook niet in aanmerking genomen om aan de loopbaanvoorwaarden te voldoen voor de ingang van het vervroegd Belgisch pensioen.

Gelet op de gegevens die aan de Federale Pensioendienst verstrekt werden door de Franse pensioenadministratie neemt de FPD slechts 27 jaar in aanmerking die aan de voorwaarden voor het vervroegd Belgisch pensioen voldoen.

In totaal bewijst hij 37 jaar (10 Belgische loopbaan en 27 Franse loopbaan) die de FPD in aanmerking neemt voor de voorwaarden van het vervroegd Belgische pensioen.

Dit maakt dat hij pas vanaf de wettelijke pensioenleeftijd (66 jaar) zijn Belgisch pensioen zal kunnen opnemen.

Conclusie

Ook hier heeft de Ombudsdienst Pensioenen vastgesteld dat de FPD op een correcte manier de wetgeving heeft toegepast. Wij dienden dit dan ook op deze wijze mee te delen aan de heer Capiou.

Het probleem situeert zich in feite in de verplichte overgang op 62-jarige leeftijd van een Frans invaliditeitspensioen naar het Franse rustpensioen en dit terwijl hij het pensioengedeelte van zijn Belgische tewerkstelling niet op hetzelfde moment kan opnemen.

Voor wat betreft de problematiek, met name de overgang van het Franse invaliditeitspensioen naar het Franse rustpensioen en het gevolg ervan op het Belgisch pensioen, maakten wij de klacht van de heer Capiou over aan de Franse Défenseur des droits <https://www.defenseurdesdroits.fr/> daar deze bevoegd is voor de Franse administratie die zijn Frans invaliditeitspensioen uitbetaalt.

Wij stuurden door naar de Franse Défenseur des droits zodat deze in de mogelijkheid is om na te gaan of er in Frankrijk andere aanvullende uitkeringen bestaan waardoor wie te veel financiële middelen heeft om beroep te moeten doen op de bijstand toch ook geholpen wordt. Wij vroegen tevens aan de heer Capiou ons te informeren indien hij alsnog -bijvoorbeeld na tussenkomst van de Franse Défenseur des droits- aanvullende uitkeringen zou ontvangen hebben. Wij ontvingen geen melding dat er aanvullende uitkeringen in dit kader soelaas konden bieden.

In dit kader merken we nog op dat dit niet de enige problematiek is waarbij de Ombudsdienst Pensioenen ontdekte dat de overgang van een vervangingsinkomen naar pensioen wanneer het pensioen uitbetaald wordt door een ander land dan de vervangingsuitkering een probleem van bescherming in de sociale zekerheid kan veroorzaken. Reeds eerder in twee Jaarverslagen kwam een ander voorbeeld aan bod.

De eerste beschrijving kan de lezer vinden in het Jaarverslag 2016 op pagina 87-92 (overgang van werkloosheid in België naar pensioen in Nederland voor een grenswerknemer die in België woonde). De Belgische Ombudsman Pensioenen, samen met de Belgische federale Ombudsman en de Nederlandse Nationale Ombudsman, bevalen aan de continuïteit van de sociale rechten te vrijwaren. De Belgische wetgever is hieraan voor een grote groep gedupeerden tegemoet gekomen. De Belgische wetgeving op de werkloosheid werd aangepast. Een in België wonende volledig werkloze die minstens

15 jaar grenswerknemer was en die nog geen aanspraak kan maken op een buitenlands pensioen kon zijn werkloosheidsuitkering behouden⁵.

Een tweede geval werd aangekaart in het Jaarverslag 2019 op pagina 31. Hier ging het over de overgang van een werkloosheidsuitkering in België naar pensioen in Nederland voor wie lange tijd in Nederland gewerkt had en nadien naar België verhuisde. Deze persoon heeft op de wettelijke pensioenleeftijd in België (in 2019: 65 jaar, in 2025: 66 jaar) recht op een Belgisch pensioen voor zijn korte tewerkstelling in België. Pas vanaf het bereiken van de pensioenleeftijd in Nederland (in 2019: 66 jaar en 4 maanden; in 2025: 67 jaar) ontvangt hij zijn Nederlands AOW-pensioen. Kortom een pensioenhiaat. Tot op heden is dit hiaat niet gedicht. Al dient opgemerkt te worden dat in vele gevallen het vervroegd opnemen van het Nederlands aanvullend pensioen soelaas kan bieden. Natuurlijk vereist dit wel dat de betrokkene in Nederland aanspraak kan maken op een aanvullend pensioen, wat in ongeveer 10% van de gevallen niet zo is. Het aantal gedupeerden is dan ook vermoedelijk zeer beperkt.

In al deze casussen worden de problemen veroorzaakt door het verschil in pensioenleeftijd tussen de landen van tewerkstelling. Elke land beschikt immers over de bevoegdheid zijn pensioenleeftijd vast te stellen. De Europese verordeningen voorzien in coördinatie (= aanduiden welk land bevoegd is) doch niet in harmonisatie (= de vaststelling van EU-brede bindende normen inzake sociale zekerheid waaraan in alle lidstaten moet voldaan worden). Dit gebrek aan harmonisatie impliceert dat de mobiele werknemers er niet op kunnen rekenen dat, door de uitoefening van het recht van vrij verkeer, hun sociale dekking in alle omstandigheden neutraal zal uitvallen.

Ook kan één van de nationale stelsels niet worden aangemerkt als de oorzaak van een nadeel louter omdat het ongunstige gevolgen heeft wanneer het in combinatie met het stelsel van de andere lidstaat wordt toegepast. Afgezien hiervan, kunnen dispariteiten tussen deze nationale stelsels echter tot een onvolledig pensioen leiden.

Het Hof van Justitie heeft in dit kader meermaals geconcludeerd dat het Europees recht niet waarborgt dat verplaatsing naar een andere lidstaat dan zijn lidstaat van herkomst op sociaal gebied neutraal is, aangezien een dergelijke verplaatsing, rekening houdend met de verschillen tussen de regelingen en wetgevingen van de lidstaten, naargelang van het geval, op dat gebied meer of minder voordelig kan zijn voor de betrokken persoon⁶.

Het Europees recht waarborgt enkel dat voor werknemers die een activiteit uitoefenen op het grondgebied van een andere lidstaat dan de woonlidstaat, dezelfde voorwaarden gelden als voor de werknemers van de werkstaat.

Volgens vaste rechtspraak neemt dit echter niet weg dat indien een nationale wettelijke regeling minder voordelig is, deze regeling toch conform het Unierecht is indien deze regeling de betrokken werknemer niet benadeelt ten opzichte van een 'interne' werknemer in de werkstaat, of dat deze nationale wettelijke regeling niet zonder meer ertoe leidt dat sociale bijdragen worden betaald zonder dat er een prestatie tegenover staat⁷.

Wel heeft het Hof van Justitie EU geoordeeld dat het beginsel van loyale samenwerking de lidstaten verplicht alle hun ter beschikking staande middelen aan te wenden om het doel van de vrijheid van werknemers te bereiken^{8/9}.

Tot slot vindt de Ombudsman Pensioenen dat wanneer onderlinge verschillen kunnen leiden tot hiaten in de sociale bescherming en mobiele werknemers in een sociaal vacuüm kunnen drijven hiervoor door de wetgever oplossingen dienen voorzien te worden.

5 Koninklijk besluit van 12 december 2018 tot wijziging van artikel 64 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

6 Dit volgt uit een bestendige lijn in de rechtspraak van het HvJ EU: onder andere HvJ EU 19 maart 2002, C-393/99 en C-394/99, ECLI:EU:C:2002:182 (Hervein), 51, HvJ EU 9 maart 2006, C-493/04, ECLI:EU:C:2006:167 (Piatkowski), 34, HvJ EU 16 juli 2009, C-208/07, ECLI:EU:C:2009:455 (von Chamier-Gliscinski), 85, HvJ EU 1 oktober 2009, C-3/08, ECLI:EU:C:2009:595 (Leyman), 45.

7 Dit volgt uit uit HvJ EU 13 juli 2016, C-187/15, ECLI:EU:C:2016:550 (Pöpperl), 24, verwijzend naar HvJ EU 21 januari 2016, C-515/14

8 HvJ EU 5 oktober 1994, C-165/91, ECLI:EU:C:1994:359 (Van Munster), par. 32

9 Deze conclusies zijn gebaseerd op KRAMER, S, NIESTEN H. en WEEREPAS M., "Belgische werkloosheidsuitkeringen tot buitenlands pensioen biedt slecht beperkte oplossing" in Grensoverschrijdend werken, 8 maart 2019; zie <https://www.grensoverschrijdendwerken.nl/wp-content/uploads/2019/02/Belgische-werkloosheidsuitkering-tot-buitenlands-pensioen-biedt-slechts-beperkte-oplossing-Vakblad-Grensoverschrijdend-Werken-maart-2019.pdf>

*Preventieve werking van bemiddeling
door Ombudsman Pensioenen*

3 HOOFDSTUK

Preventieve werking van bemiddeling door Ombudsman Pensioenen: structurele wijziging van interpretatie van de wetgeving door de FPD

In dit hoofdstuk wordt aangetoond dat de Ombudsman Pensioenen niet enkel tracht een probleem curatief op te lossen doch ook preventief tracht te werken. Curatief worden heel wat klachten opgelost. Dit kan gaan van het verbeteren van een pensioenbeslissing waarbij een wet foutief werd toegepast, het snel treffen van een pensioenbeslissing wanneer deze niet getroffen werd binnen een redelijke termijn (met eventueel het toekennen van intresten verwoord in het Handvest van de Sociaal Verzekerde), het antwoorden op een vraag wanneer deze niet binnen een redelijke termijn beantwoord werd, het overtuigen van de pensioendiensten om de wet juridisch op een andere manier te interpreteren daar deze interpretatie billijker is voor de gepensioneerde, om maar enkele voorbeelden te noemen.

Als het probleem van de klager is opgelost is het werk nog niet gedaan. Doch nog veel belangrijker dan klachten op te lossen is klachten te vermijden. Telkens wanneer de klager zijn klacht gegrond is en de bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen tot een positief resultaat heeft geleid stelt zich de vraag of het een punctueel dan wel een structureel probleem betreft. Vaak kent de Ombudsdienst Pensioenen uit ervaring het antwoord op deze vraag, doch bij de minste twijfel hierover worden de pensioendiensten hierover ondervraagd. Het gebeurt zelfs meer en meer dat de FPD spontaan aan de Ombudsdienst Pensioenen meldt naar aanleiding van de bemiddeling hun werkwijze aan te passen: dit toont aan dat de FPD een lerende organisatie is die op professionele manier omgaat met klachten.

De hieronder aangehaalde voorbeelden tonen aan dat een bemiddeling kan leiden tot de aanpassing van de werkwijze van de pensioendienst of dat de werkwijze binnen de pensioendienst geüniformeerd wordt.

Na bemiddeling wordt voortaan onder het concept “perioden militieverplichtingen” ook de periode van ontwikkelingshulp waardoor vrijstelling van militaire dienst wordt verkregen verstaan

DOSSIER 38208

De heer Martens wiens rustpensioen werknemer was ingegaan op 1 augustus 2020 had ontwikkelingshulp gedaan van 1 oktober 1981 tot 30 september 1983 in Venezuela. Doch volgens de pensioendienst kunnen voor deze periode geen pensioenrechten toegekend worden. De heer Martens stelde dat hij dit ontwikkelingswerk had gedaan ter vervanging van zijn legerdienst.

Toen hij bij FPD zijn beklag deed dat hij hiervoor geen pensioen als werknemer ontving, antwoordde de FPD hem dat indien hij bijdragen zou betaald hebben bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) afdeling Overzeese Sociale Zekerheid hij voor zijn ontwikkelingshulp in dit stelsel pensioen zou krijgen. De heer Martens was echter niet aangesloten geweest bij de overzeese sociale zekerheid zodat dit advies geen soelaas kon bieden.

De heer Martens diende daarom bij de Ombudsdienst Pensioenen in de loop van het jaar 2020 een klacht in.

De Ombudsman Pensioenen verifieerde het dossier en merkte dat er geen attest inzats dat aantoonde dat de heer Martens vrijgesteld was van zijn legerdienst gelet op het ontwikkelingswerk. Hij gaf de heer Martens dan ook het advies om dit attest aan te vragen bij de FOD Binnenlandse Zaken en dit door te sturen naar de Federale Pensioendienst met de uitdrukkelijke vermelding dat hij ingevolge het ontwikkelingswerk vrijgesteld was van de militieverplichtingen.

De heer Martens bekwam het attest van FOD Binnenlandse Zaken¹ waarop vermeld stond dat hij gelet op het Ministerieel Besluit van 2 juli 1981 vrijgesteld was van legerdienst op grond van artikel 16 van de gecoördineerde dienstplichtwetten ingevolge ontwikkelingshulp op 7 juli 2023. De heer Martens stuurde dit attest naar de Federale Pensioendienst.

Doch de FPD wenste evenwel de bewuste periode niet gelijk te stellen en op 31 juli 2023 klaagde de heer Martens andermaal bij de Ombudsdienst Pensioenen. Hij liet ons weten dat de FPD hem terug een negatief antwoord gaf.

De Ombudsman Pensioenen onderzocht de klacht en kwam tot volgende vaststellingen:

Artikel 34 § 1, F van het koninklijk besluit van 21 december 1967 bepaalt dat de “perioden van militieverplichtingen” in het Belgische leger gelijkgesteld worden met arbeidsperioden. Deze periode kan gelijkgesteld worden voor zover er geen andere pensioenrechten voor dezelfde periode toegekend werden.

Artikel 34 spreekt dus over “militieverplichtingen”. Dit concept is niet gedefinieerd in de pensioenwetgeving.

Het vervullen van militaire dienst of vervangende diensten als gewetensbezwaarde worden door de FPD beschouwd als periode van militieverplichtingen.

In casu stelt zich de vraag of door het vervullen van ontwikkelingshulp waardoor een vrijstelling van legerdienst werd bekomen deze periode kan beschouwd worden als voldaan aan de militieverplichtingen in de zin van artikel 34 van het KB van 21 december 1967.

De Ombudsman Pensioenen argumenteert als volgt: uit artikel 16 van de gecoördineerde dienstplichtwetten van 30 april 1962 blijkt dat iemand recht heeft op een vrijstelling van militaire dienst indien hij zich verbindt tot het vervullen van ontwikkelingshulp. Aangezien in dit artikel uitdrukkelijk wordt voorzien dat door het vervullen van ontwikkelingshulp de legerdienst niet meer vervuld moet worden, kan enkel vastgesteld worden dat appellant voldaan heeft aan zijn militieverplichtingen in de zin van artikel 34 van het Koninklijk besluit.

Dit wordt bovendien bevestigd door het feit dat conform artikel 16 van de gecoördineerde dienstplichtwetten de betrokkene wordt opgenomen in de werfreserve als dienstplichtige die in vredestand van dienst is vrijgelaten en ten aanzien van de duur van de militaire verplichtingen als dienstplichtige van de lichteering waarmee hij werd vrijgesteld wordt behandeld.

Dezelfde redenering is terug te vinden in het arrest van het Hof van Cassatie van 3 april 2023 (nr. S.20.0046.N).

Verwijzend naar deze redenering en naar het Cassatie-arrest vroegen wij op 1 augustus 2023 aan de FPD de periode van ontwikkelingshulp gelet op artikel 34 met perioden van militieverplichtingen in het Belgische leger met arbeidsperioden gelijk te stellen.

Het onderzoek dat gevoerd werd door de juridische dienst van de Federale Pensioendienst heeft zeer lang aangesleept.

Uiteindelijk ontving de Ombudsdienst Pensioenen op 2 oktober 2024 een positief antwoord. De perioden van ontwikkelingshulp werden gelijkgesteld met arbeidsperioden daar de heer Martens voor die periode geen pensioen geniet en hij de hoedanigheid van werknemer heeft verworven in de loop van de drie jaren volgend op het einde van de periode van ontwikkelingshulp en hij in de hoedanigheid van werknemer gewoonlijk en hoofdzakelijk gedurende ten minste één jaar tewerkgesteld was.

Concreet betekende dit dat de FPD de pensioenrechten van de heer Martens als werknemer herberekende door voor de periode van ontwikkelingshulp als vervanging van de militaire dienst van 1 oktober 1981 tot 30 september 1983 pensioenrechten toe te kennen (gelijkstelling). Het pensioen van

¹ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Instellingen en Bevolking, Dienst Klantenbeheer

de heer Martens verhoogde met 90,45 euro per maand. Er werden achterstallen uitbetaald ten bedrage van 5.454,47 euro netto.

De Ombudsman Pensioenen tracht niet enkel problemen curatief op te lossen doch ook preventief.

Telkens wanneer de klager zijn klacht gegrond is en de bemiddeling van de Ombudsdienst Pensioenen tot een positief resultaat heeft geleid stelt zich de vraag of het een punctueel (zorgvuldigheidsfout) dan wel structureel probleem betreft. Ook andere gepensioneerden kunnen immers gebaat zijn met dezelfde oplossing. Vaak kent de Ombudsdienst Pensioenen uit ervaring het antwoord op deze vraag, doch bij de minste twijfel hierover worden de pensioendiensten hierover ondervraagd.

In casu was dit zelfs niet nodig. De FPD heeft spontaan aan de Ombudsman Pensioenen gemeld dat alle andere gelijkaardige dossiers opnieuw bekeken en geanalyseerd worden conform de interpretatie van het Hof van Cassatie in het arrest van 3 april 2023 (nr. S.20.0046.N). Dit toont aan dat de FPD een lerende organisatie is die op professionele manier omgaat met klachten.

Na bemiddeling wordt voortaan bij de berekening van het pensioen bij de Franstalige diensten de diplomabonificatie, wanneer er een verworven recht is, op correcte wijze in aanmerking genomen

DOSSIER 38799

De heer Martinez, die Franstalig is, ontvangt een beslissing waarin zijn ambtenarenpensioen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 verminderd wordt. De FPD stelt dat hij de vermindering van de diplomabonificatie zoals vastgesteld door de wet niet had toegepast.

Bij de berekening van zijn pensioen werd een gratis diplomabonificatie van 37 maand in aanmerking genomen (verworven recht in toepassing van de wet van 2 oktober 2017).

In 1996 heeft de heer Martinez in de regeling voor werknemers een studieperiode van 32 maanden geregulariseerd in toepassing van de toen geldende wetgeving.

Het voordeel dat overeenstemt met deze geregulariseerde studieperioden moet in principe in mindering gebracht worden van het pensioenvoordeel in de openbare sector in toepassing van artikel 35 van de wet van 9 juli 1969.

De FPD heeft deze regel niet toegepast en herziet het dossier vanaf 1 januari 2022.

Echter, het artikel 36 quater van wet van 9 juli 1969, dat ingevoegd werd door artikel 17 van de wet van 2 oktober 2017, stelt dat deze vermindering niet van toepassing is als de diplomabonificatie wordt vastgesteld in toepassing van de wet van 2 oktober 2017 (verworven recht)².

De heer Martinez was niet akkoord met de herziening en contacteerde de FPD. Wij merken dat de FPD in zijn antwoord op de vragen van de heer Martinez zijn standpunt verdedigde en de vermindering verder toepaste.

De heer Martinez kreeg na bemiddeling een nieuwe beslissing zonder toepassing van de vermindering van de diplomabonificatie met de geregulariseerde studieperiode in de werknemersregeling

Het Franstalig dossier werd op de Ombudsdienst Pensioenen door een Nederlandstalige medewerker onderzocht. Die had vastgesteld dat gelijkaardige dossiers door de FPD langs Nederlandstalige kant anders behandeld werden. Artikel 35 van de wet van 2 oktober 2017 werd langs Nederlandstalige kant, zoals het moet, niet toegepast in de gevallen waarin artikel 36 quater van de wet van 2 oktober 2017 moet toegepast worden.

² De wet van 2 oktober 2017 schaft (behoudens uitzonderingen) de gratis diplomabonificatie voor ambtenaren af voor pensioenen die ingaan vanaf 1 december 2018. Echter, de voor 1 december 2017 vast benoemde ambtenaar behoudt een gedeelte van de diplomabonificatie. Dit verworven recht stemt overeen met het totaal aantal jaren loopbaan op 1 december 2017 / 45.

De Ombudsdienst Pensioen ondervroeg de Franstalige sectie toekenning pensioenrechten, afdeling ambtenarenpensioenen. De Franstalige sectie toekenning pensioenrechten, afdeling ambtenarenpensioenen erkende dat de toepassing van de wetgeving langs Nederlandstalige en Franstalige kant verschillend was. Vermits de werkwijze langs Nederlandstalige kant in overeenstemming is met de wet, wordt deze voortaan ook toegepast langs Franstalige kant. Alzo vond een uniformering van de werkwijze plaats.

Na bemiddeling wordt voortaan een pensioen betaalbaar gesteld tijdens een verlengd penitentiair verlof (op de eerste maand na)

DOSSIER 40023

Op 20 september 2024 ontvangt de Ombudsdienst Pensioenen een telefonische klacht van de vrouw van de heer Baeten -een gevangene- over de schorsing van de betaling van zijn pensioen gedurende de periode dat een verlengd penitentiair verlof was toegekend.

De reglementering in verband met de uitbetaling van het werknemerspensioen aan de gepensioneerden die opgesloten zijn in de gevangenis wordt bepaald in artikel 70 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Wij citeren:

“Art. 70. § 1. De rust- en overlevingspensioenen worden geschorst voor de duur van hun opsluiting ten aanzien van de gerechtigden die in de gevangenissen zijn opgesloten of de gerechtigden die in gestichten tot bescherming van de maatschappij of in bedelaarskoloniën zijn opgenomen.

§ 2. Het genot van hun pensioen kan hun nochtans worden behouden zolang zij geen ononderbroken opsluiting van twaalf maanden³ hebben ondergaan.

§ 3. De gerechtigden zullen aanspraak mogen maken op hun pensioen voor de duur van hun voorlopige hechtenis, op voorwaarde dat zij doen blijken dat zij van het misdrijf dat tot die hechtenis aanleiding heeft gegeven, bij een in kracht van gewijsde getreden gerechtelijke beslissing werden vrijgesproken.

Hetzelfde geldt voor de gevallen van buitenvervolginstelling of van buitenzaakstelling.”

De regeling voor zelfstandige is gelijklopend en is verwoord in artikel 147 van het Koninklijk Besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

Het pensioen wordt derhalve na een ononderbroken periode van 12 maanden niet meer uitbetaald voor de duur van de opsluiting hetgeen logisch is omdat wanneer een persoon opgesloten is, hij geen uitgaven moet doen en bed, bad en brood ontvangt.

In de pensioenapplicatie (Theseos) van de FPD stond voor verschillende periodes vermeld dat de heer Baeten in penitentiair verlof was. Meestal betrof het een verlof van 1 dag. Doch voor de periode vanaf juli 2024 betrof het telkens 14 dagen.

Uit de gegevens in Theseos bleek niet dat het over een verlengd penitentiair verlof (VPV) ging. Integendeel er stond in het elektronisch pensioendossier vermeld “penitentiair verlof”. Maar er kon wel degelijk vermoed worden dat het hier, ook al stond het zo vermeld, niet ging over een gewoon penitentiair verlof omdat de vermeldde data wezen op een verlof van een 14-tal dagen, wat dus opmerkelijk langer was dan 36 uur, zijnde de duur van een gewoon penitentiair verlof in het weekend.

Het penitentiair verlof wordt geregeld door de bepalingen van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en aan de slachtoffers toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten. Tijdens het penitentiair verlof loopt

³ In de praktijk betekent dit dat de eerste twaalf maanden van de opsluiting het pensioen betaalbaar is.

overeenkomstig artikel 6 § 3 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten de uitvoering van de vrijheidsberovende straf verder.

De naamkeuze “verlengd penitentiair verlof” (VPV) is verwarrend daar deze modaliteit weinig gelijkenissen heeft met het penitentiair verlof zoals voorzien in de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten. Praktisch houdt deze maatregel (opnieuw in voege om overbevolking van de gevangenen tegen te gaan) in dat bepaalde categorieën van gedetineerden die al over het wettelijk geregeld penitentiair verlof beschikken, voor afwisselende periodes van maximaal een maand (dus afwisselend maximum 30 dagen in de gevangenis en 30 dagen buiten de gevangenis) verblijven⁴. De gevangenisdirecteur beslist over de toekenning van het verlengd penitentiair verlof. Hij kan beslissen een kortere verlofperiode toe te kennen als dat in het belang is van de gedetineerde of zijn huisgenoten.

Het penitentiair verlof wijkt af van de door de Minister toe te kennen strafuitvoeringsmodaliteiten zoals bepaald bij de wet van 17 mei 2006 en is in feite vergelijkbaar met de wijziging van de aard van de straf aangezien de tot een vrijheidsstraf veroordeelde persoon gedeeltelijk in vrijheid wordt gesteld. Puur inhoudelijk staat de maatregel van het verlengd penitentiair verlof dicht bij andere modaliteiten van de strafuitvoering, zoals de voorwaardelijke invrijheidsstelling of het elektronisch toezicht. De Minister van Justitie had in die zin het verlengd penitentiair verlof, evenzeer de deeltijdse invrijheidsstelling kunnen noemen⁵.

Vermits de uitvoering van de vrijheidsstraf voortloopt tijdens de duur van het toegekend penitentiair verlof is er een reden om het pensioen niet uit te betalen. Tijdens de duur van het toegekend verlengd penitentiair verlof daarentegen is volgens de Ombudsman Pensioenen geen reden meer om het pensioen niet uit te betalen vermits de uitvoering van de vrijheidsstraf niet verder loopt. De Ombudsman Pensioenen pleit dan ook voor een letterlijke lezing van het juridisch concept “voor de duur van de opsluiting”.

Gelet op het feit dat wij in Theseos meermaals vermeld zagen staan dat het penitentiair verlof voor langer dan 36 uren was toegekend en het dus vermoedelijk in deze gevallen een verlengd penitentiair verlof betrof vroegen wij aan betrokkene op 24 september 2024 om de aard van het verlof te laten attesteren door de gevangenisdirecteur. Betrokkene reageerde snel op onze bevindingen en stuurde ons dezelfde dag nog de attesten door samen met een verklarende e-mail van de gevangenisdirectie waaruit duidelijk bleek dat periodes voor afwezigheid van langer dan 36 uren wel degelijk een verlengd penitentiair verlof betroffen.

Wij hebben deze aangeleverde attesten op 25 september 2024 doorgestuurd naar de Federale Pensioendienst en gevraagd om gelet op de feitelijke bewijzen van het VPV de betaling van het pensioen te hernemen. Op het eerste attest stond vermeld dat de heer Baeten in verlengd penitentiair verlof was van 1 juli 2024 om 8 uur tot 15 juli 2024 om 10 uur. Op de andere attesten stond vermeld: van 26 augustus 2024 om 9 uur tot 9 september 2024 om 21 uur, van 23 september 2024 om 9 uur tot 7 oktober 2024 om 21 uur en van 21 oktober 2024 om 9 uur tot 4 november 2024 om 21 uur.

De FPD antwoordde ons dat de betaling van het pensioen niet zou hernomen worden omdat het niet ging over een aaneensluitend verlof.

Het penitentiair verlof laat de veroordeelde toe om de gevangenis te verlaten maar artikel 6, § 3 van de wet van 17 mei 2006 bepaalt dat de uitvoering van de vrijheidsstraf voortloopt tijdens de duur van het toegekend penitentiair verlof.

De FPD antwoordde ons dat het pensioen niet in betaling kon gesteld worden omdat de attesten niet voldeden aan de nodige voorwaarden, namelijk:

⁴ Verlengd penitentiair verlof overbevolking, nota van 6 maart 2024, geactualiseerde versie van 13 september 2024

⁵ https://ctr.gelgium.be/wp-content/uploads/2024/04/N_AV_2024_01_Advies-maatregelen-overbevolking.pdf van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen nr.3

1. *De periodes zijn niet aaneensluitend, waardoor het niet gaat om een ononderbroken periode*
2. *De periode van verlengd penitentiair verlop is niet aansluitend en ononderbroken in aanloop naar het elektronische toezicht of de invrijheidstelling.*
3. *Op het attest is nergens vermeld dat het gaat om de reden dat het is voor overbevolking van de gevangenis.*

De Ombudsman Pensioenen ging niet akkoord met dit antwoord. Hij baseerde zich hiervoor op de uitspraak van het Hof van Cassatie van 3 juni 2024.

In dit arrest stelde het Hof van Cassatie dat uit artikel 14, § 2, 5°, d), Wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie Ouderen en artikel 43, eerste lid, van het Koninklijk Besluit van 31 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie Ouderen volgt dat de inkomensgarantie niet wordt uitbetaald aan een tot een vrijheidsstraf veroordeelde gerechtigde gedurende de periode dat hij is opgesloten in de gevangenis, doch dat uit deze bepalingen niet volgt dat de uitbetaling van de inkomensgarantie verder geschorst blijft tijdens een periode waarin de opsluiting van de gerechtigde in de gevangenis wordt onderbroken, totdat hij zijn vrijheidsstraf volledig heeft ondergaan en onvoorwaardelijk in vrijheid is gesteld zoals bij het verlengd penitentiair verlop.

Het arrest van het Hof van Cassatie van 3 juni 2024 gaat weliswaar over de betaling van de IGO aan een gedetineerde in VPV en heeft betrekking op de “oude” maatregel van 20 juni van het 2017. In het arrest wordt gesteld dat de Inkomensgarantie voor ouderen niet volledig geschorst kan worden als het effectief gaat over een verlengd penitentiair verlop. Het verlengd penitentiair verlop is een maatregel van het Directoraat-generaal Penitentiare Inrichtingen van 20 juni 2017 om de overbevolking in de gevangenis tegen te gaan. Deze maatregel werd toegepast tussen 2017 en 2018 om de overbevolking te beperken en werd voor de laatste keer toegepast in maart 2020, tijdens de eerste golf van de coronacrisis⁶.

Doch de Ombudsman Pensioenen is van mening dat de zienswijze van het arrest van Cassatie (wat betreft de niet volledige schorsing gedurende het VPV) ook in dit dossier kan verdedigd worden. Onze opzoeken⁷ maakten het immers duidelijk dat door de wetgever in 2024 opnieuw gelijkaardige maatregelen werden genomen om de overbevolking in de gevangenis terug te dringen. Ook nu weer werd het verlengd penitentiair verlop ingevoerd. Dit verlopstelsel wordt zonder enige wettelijke basis, met andere woorden los van het wettelijk geregelde penitentiare verlop, toegekend voor afwisselende periodes. Meer details over dit VPV zijn terug te vinden in de nota van 6 maart 2024, geactualiseerd op 13 september 2024 van het Directoraat-generaal EPI, Penitentiare Inrichtingen van FOD Justitie.

Wij konden ook vaststellen dat het RIZIV aan de mutualiteiten de instructie gegeven heeft om bij een VPV de ziekte-uitkering te betalen, in lijn met bijvoorbeeld een enkelband.

Verder stelde de Ombudsman Pensioenen dat de wetgeving betreffende de IGO (artikel 14 § 2, 5°, d) en betreffende de werknemerspensioenen (artikel 70 van het koninklijk besluit van 21 december 1967) gelijklopend is voor periodes van opsluiting in de gevangenis met dit verschil dat de aanvang van de schorsing voor de IGO, anders dan de aanvang van de schorsing van het werknemerspensioen, niet pas aanvangt wanneer de opsluiting ononderbroken twaalf maanden heeft geduurd. Vermits de heer Baeten al meer dan twaalf maanden in de gevangenis was opgesloten was dit verschil irrelevant.

Vermits overeenkomstig artikel 66 van het KB van 21 december 1967 de werknemerspensioenen per maand betaald worden verdedigt de Ombudsdienst Pensioenen dat het pensioen voor de volledige maand betaald wordt ook al omvat het verlengd penitentiair verlop maar een deel van de maand. Tijdens het verlengd penitentiair verlop moet de gevangene immers voorzien in huisvesting (bijvoorbeeld huur kan niet per halve maand) en moet hij zijn vaste kosten voor de volledige maand betalen. Ook voeding, drank en kleding dient gedurende deze periode betaald te worden door de gevangene die in verlengd penitentiair verlop is. Ook het Hof van Cassatie oordeelde in zijn arrest van 3 juni 2024 dat de IGO gedurende de ganse maand van VPV diende gedeeltelijk betaald te worden.

⁶ https://ctrq.belgium.be/wp-content/uploads/2024/04/N_AV_2024_01_Advies-maatregelen-overbevolking.pdf van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen nr. 3

⁷ https://ctrq.belgium.be/wp-content/uploads/2024/04/N_AV_2024_01_Advies-maatregelen-overbevolking.pdf van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen

Op 30 september 2024 vroegen wij in onze bemiddeling het pensioen vanaf 1 juli 2024 gelet op hoger vernoemde argumenten opnieuw volledig betaalbaar te stellen.

Wij maakten de FPD er bijkomend attent op dat de eerste tussenkomst van betrokkene al dateerde van 30 juli 2024 en drongen bijgevolg aan op een snel antwoord.

De FPD antwoordde akkoord te gaan met de stelling dat het pensioen betaalbaar is tijdens de periode van verlengd penitentiair verlop. Verder stelt de FPD dat er in het voordeel van de gepensioneerde beslist is om het volledige maandbedrag uit te betalen ongeacht het aantal dagen penitentiair verlop.

De FPD besliste op 30 oktober 2024 om het pensioen uit te betalen met terugwerkende kracht gedurende de maanden met verlengd penitentiair verlop, doch pas vanaf 1 augustus 2024, zijnde de maand volgend op de start van het verlengd penitentiair verlop. De FPD stelde hier dat dezelfde regelgeving gevolgd wordt als bij het betaalbaar stellen van het pensioen na invrijheidstelling of elektronisch toezicht. De FPD meldt tevens dat hetzelfde geldt bij gevangenschap, waarbij de betaling geschorst wordt, de maand volgend op de opsluiting.

De Ombudsman Pensioenen reageerde hierop stellende dat artikel 70 van het KB van 21 december 1967 spreekt over een schorsing van het pensioen voor de duur van de opsluiting in de gevangenis.

Het eerste verlengd penitentiair verlop was toegekend van 1 juli 2024 om 8 uur. De Ombudsman Pensioenen herhaalde dat het verlengd penitentiair verlop afwijkt van de door de Minister toe te kennen strafuitvoeringsmodaliteiten zoals bepaald bij de wet van 17 mei 2006 en is in feite vergelijkbaar met de wijziging van de aard van de straf die dus ingaat vanaf 1 juli 2024. Ook herhaalt de Ombudsman Pensioenen dat in het arrest van het Hof van Cassatie de betaling van de IGO hervat wordt vanaf de maand waarin het eerste verlengd penitentiair verlop plaats vindt. Ook in de rechtsleer is terug te vinden dat de betaling van het rustpensioen wordt geschorst gedurende tijd waarin de titularis van het pensioen in hechtenis is genomen⁸.

De Ombudsman Pensioenen argumenteert verder dat de FPD antwoordt akkoord te gaan met een uitbetaling van het pensioen tijdens een periode van VPV, ongeacht het aantal dagen VPV. Het is dan ook logisch dat, bij de vaststelling van VPV in de maand juli 2024, het pensioen wordt uitbetaald vanaf 1 juli 2024. Een betaling vanaf augustus 2024 is in tegenspraak met de door de FPD ingenomen stelling dat het pensioen uitbetaald wordt tijdens de periode van VPV.

Daarnaast is het ook zo dat de toekenning van het VPV te allen tijde kan gewijzigd of zelfs stopgezet worden. Dit houdt in dat we in een situatie kunnen komen waarin het VPV reeds na een eerste toekenning zou stopgezet worden. Het huidige standpunt van de FPD volgend zou dit betekenen dat, ook al is er een periode van VPV, betrokkene nooit een uitbetaling van zijn pensioen zal krijgen. Dit is geen gelijke behandeling van personen die zich in eenzelfde situatie (een deel van de maand wel in de gevangenis en een deel van de maand niet in de gevangenis wegens VPV op een moment dat een wijziging van de aard van de straf heeft plaats gevonden) zonder dat daarvoor een legitiem doel kan aangehaald worden, waardoor er onzes inziens sprake is van discriminatie. De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat de FPD met het belangrijkste aspect van de bemiddelingsvraag, met name tijdens een verlengd penitentiair verlop het pensioen betaalbaar te stellen, akkoord gaat. Doch de uitwerking dat betaalbaarstelling plaats vindt vanaf de maand volgend op het penitentiair verlop is volgens de Ombudsman Pensioenen niet verdedigbaar.

Wat betreft de toepassing van de schorsing merkt de Ombudsman Pensioenen ook nog het volgende op.

De heer Baeten verbleef reeds in de gevangenis sinds 30 oktober 2019. De FPD betekende een pensioenbeslissing waarop vermeld stond: "Uw pensioen wordt geschorst vanaf 1/11/2020". Als verantwoording werd gesteld: "We schorsen het recht op betaling van uw pensioen na 12 maanden ononderbroken opsluiting. Deze 12 maanden starten de maand die volgt op de opsluiting."

De motivering is hier niet correct. Een nog niet toegekend recht kan niet geschorst worden. Op de toekenningsbeslissing werd immers vermeld dat het pensioen vanaf 1 maart 2022 werd toegekend

⁸ VAN LIMBERGHE, G., VAN DER PLANCHE, V., Sociale zekerheid van (ex-)gedetineerden en hun verwanten, Brugge, die Keure, 2008, p. 285 en VANDERLINDEN, C., Travail pénitentiaire et sécurité sociale du détenu, Rev.dr.pén. 2003, afl. 5, 667.

(ambtshalve onderzoek naar aanleiding van het bereiken van de pensioenleeftijd met een toekenning vanaf de maand volgend op het bereiken van de pensioenleeftijd). De facto ontving de heer Baeten de uitbetaling van zijn pensioen niet vanaf 1 maart 2022, wat correct is.

De Ombudsman Pensioenen vroeg derhalve het begin en einde van de schorsing terug opnieuw te onderzoeken en de motivering aan te passen.

De Ombudsman Pensioenen had tevens aan de FPD gevraagd hoe het kwam dat in het pensioendossier van de heer Baeten gedurende de periodes van verlengd penitentiair verlof vermeld stond dat betrokkene in penitentiair verlof was.

Wat dit laatste aspect betreft bevestigde de FPD dat de flux tussen de FPD en de FOD Justitie geen onderscheid maakt tussen het gewone penitentiare verlof en het verlengd penitentiair verlof. Teneinde dit op te vangen dient de gepensioneerde wiens pensioen geschorst is ingevolge opsluiting een vraag aan de FPD te richten gestaafd met de nodige attesten teneinde de betaalbaarstelling van zijn pensioen terug te bekomen. Op de beslissing inzake schorsing stond immers vermeld om de FPD op de hoogte te brengen wanneer u in vrijheid gesteld wordt, u overgeplaatst wordt naar een andere gevangenis, externe psychiatrische instelling of uw situatie wijzigt, bijvoorbeeld onder elektronisch toezicht staan, strafonderbreking.

Verder antwoordde de FPD dat het zijn algemene praktijk is wanneer een gebeurtenis zich voordoet die een invloed heeft op de betaling van een rustpensioen de beslissing om de betaling aan te passen ingaat vanaf de maand volgend op de gebeurtenis. De FPD verwijst hiervoor naar artikel 21 van het KB van 21 december 1967.

De FPD stelt immers dat artikel 70 van het KB van 21 december 1967 geen specifieke elementen bevat die een andere aanpak dan de algemene praktijk van de FPD rechtvaardigen, met name de betaling van een geschorst pensioen plaats doen vinden vanaf maand die volgt op het begin van een verlengd penitentiair verlof.

Deze aanpak wordt ook toegepast bij overschakeling naar elektronisch toezicht, bij de onderbreking van de strafuitvoering en bij het verlaten van de gevangenis.

Tot slot stelt de FPD dat de schorsing van het pensioen ook pas begint vanaf de maand volgend op de 12 maanden van opsluiting.

In reactie hierop stelt de Ombudsman Pensioenen dat artikel 70 van het KB van 21 december 1967 dat de schorsing van het pensioen voor de duur van de opsluiting verwoordt opgenomen is in het “hoofdstuk XI Betalingsmodaliteiten”. De schorsing is dan ook een betalingsvoorwaarde van een toekend recht. Dit is dan ook de reden dat op de beslissing -lees betalingsbeslissing- die de FPD betekende vermeld stond “we schorsen het recht op betaling van uw pensioen na 12 maanden ononderbroken opsluiting” en niet “we schorsen het recht op uw pensioen na 12 maanden ononderbroken opsluiting”. De schorsing van een pensioen is een betalingsbeslissing en geen toekenningsbeslissing. Het artikel 21 van het Koninklijk Besluit van 21 december 1967 waarnaar de FPD verwijst is daarentegen opgenomen in “hoofdstuk II de modaliteiten van aanvraag, onderzoek en beslissingen en de rechten en de verplichtingen van de aanvrager”, meer bepaald in de afdeling “nieuwe beslissingen”. Dit hoofdstuk en in het bijzonder deze afdeling heeft betrekking op het herzien van rechten, zijnde het treffen van nieuwe toekenningsbeslissingen. Deze beslissingen hebben betrekking op de herberekening van de pensioenbedragen. Dit is niet het geval bij een beslissing tot beëindiging van een schorsing. De FPD verwijst voor uitvoeringswijze van een betalingsbeslissing naar de uitvoeringsbepaling van een toekenningsbeslissing. De verwijzing naar dit artikel is dan ook op juridisch vlak niet coherent met de opbouw van het KB van 21 december 1967.

De verwijzing naar het feit dat het pensioen na 12 maanden ononderbroken opsluiting pas geschorst wordt vanaf de daaropvolgende maand is correct. Immers uit de bewoordingen “zolang geen ononderbroken opsluiting van 12 maanden ondergaan” zelf volgt dat de schorsing pas vanaf de 13de maand, dus de maand volgend op het aangehaalde element, plaats vindt. Doch dit kan niet ter verantwoording gebruikt worden voor het beëindigen van de schorsing van de IGO vanaf de maand volgend op het einde van het verlengd penitentiair verlof.

Tevens herhaalt de Ombudsman Pensioenen dat bij het beëindigen van de schorsing van de IGO vanaf de maand volgend op het einde van het verlengd penitentiair verlop, er niet voor gezorgd wordt dat voor het gedeelte van de maand dat de gevangene geen dak boven zijn hoofd en voeding aangeboden wordt hij over pensioengeld kan beschikken om in zijn levensonderhoud te voorzien. Het beëindigen van de schorsing van de betaling reeds vanaf de eerste maand van het verlengd penitentiair verlop, zoals verdedigd wordt door de Ombudsdienst Pensioenen, zou dit wel bewerkstelligen.

De lezing van de FPD om de schorsing te doen ingaan vanaf de maand volgend op de nieuwe gebeurtenis, zijnde het VPV, is daarenboven in tegenspraak met de door de FPD ingenomen stelling dat het pensioen uitbetaald wordt tijdens de periode van VPV.

De lezing van de Ombudsman Pensioenen is tevens dezelfde lezing als deze van het Hof van Cassatie inzake schorsing van de Inkomensgarantie voor Ouderen, met name het beëindigen van de schorsing van de betaling vanaf de maand van begin van het verlengd penitentiair verlop en niet vanaf de maand daaropvolgend zoals toegepast door de FPD.

Dat dezelfde administratieve praktijk ook toegepast wordt in geval van beëindiging van opsluiting of onderbreking van de uitvoering van de straf betekent dat ook daar de administratieve praktijk volgens de Ombudsdienst Pensioenen niet in overeenstemming is met opbouw van het koninklijk besluit van 21 december 1967.

Tot slot beveelt de Ombudsman Pensioenen meer ten gronde aan de wetgever aan om de wetgeving aan te passen rekening houdend met deze nieuwe strafuitvoeringsmodaliteit. De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat wie zich momenteel in een verlengd penitentiair verlop bevindt gelet op de huidige administratieve praktijk -op de eerste maand na- ondanks dat hij van de overheid kost en inwoning krijgt voor een deel van de maand, daar volgens de huidige wetgeving een pensioen per volledige maand betaalbaar is of niet, zijn pensioen wel voor de volledige maand krijgt. Het pensioen gedurende de volledige maand niet uitbetalen is zoals geargumenteed niet logisch. Doch de gevangene krijgt gedurende een deel van de maand wel drank en voeding aangeboden waardoor de vraag rijst of in de plaats van het pensioen gedurende de maand van verlengd penitentiair verlop volledig uit te betalen het niet logischer zou zijn dat de wetgever hier ook rekening mee houdt.

De Ombudsman Pensioenen merkt immers op dat de bevoegdheid om het pensioen te schorsen tijdens opsluiting aan de Koning werd toegekend bij de wet van 12 juli 1957. Deze wet brak voor het eerst volledig met het principe van de individuele kapitalisatie van de wettelijke pensioenen. Hieruit kan afgeleid worden dat de wetgever het destijds niet gerechtvaardigd vond dat gevangenen nog op een overheidstussenkomst in de vorm van een pensioenaanspraak konden maken tijdens opsluiting vermits zij als gevolg van de opsluiting ten laste waren van de overheid⁹.

In het kader van de controle op werken naast pensioen wordt na bemiddeling voortaan rekening gehouden met de vergoeding Fonds voor Sluiting van Ondernemingen in plaats van de opzegvergoeding waar de gepensioneerde recht op had doch niet ontving ingevolge faillissement

Zie p. 16

In het kader van de controle op inkomsten uit werken naast pensioen wordt na bemiddeling de uitgestelde bezoldiging in het onderwijs op correcte wijze in de tijd geplaatst

Zie p. 18

Ontbrekende pensioenbeslissing mijnwerkerssupplement met vermindering pensioenbeslissing wordt na bemiddeling door Ombudsman Pensioenen voortaan betekend

Zie p. 55

⁹ Zie VAN LIMBERGHEN, G., VAN DER PLANCKE, V., Sociale zekerheid van (ex)-gedetineerden en hun verwanten, Brugge, die Keure, 2008, p. 288

**Na bemiddeling verbetering motivering vervanging van werkelijke/fictieve/
forfaitaire lonen door minimumjaarrecht bij rustpensioen indien er ook een
pensioen als uit de echtgescheiden wordt toegekend**

Zie p. 58

Succesvolle bemiddelingen

4 HOOFDSTUK

Succesvolle bemiddelingen

Het overlijden is geen reden om een niet opgestart onderzoek naar IGO voor de maanden gedurende de welke de IGO-genietster nog leefde niet alsnog op te starten (met uitbetaling aan de erfgenamen)

DOSSIER 39264

De feiten

Mevrouw Vasseur is gehuwd. Zij en haar echtgenoot ontvangen elk een werknemerspensioen. In 2023 werd ze gehospitaliseerd en vervolgens in een rusthuis opgenomen. Haar adres werd gewijzigd in het Rijksregister op 10 juli 2023. Vanaf dan wordt ze beschouwd als feitelijk gescheiden van haar echtgenoot.

Als gevolg hiervan vatte de FPD op 14 september 2023 het onderzoek naar het recht van mevrouw Vasseur op een pensioen als feitelijk gescheiden echtgenote vanaf 1 augustus 2023 automatisch aan (de eerste dag van de maand volgend op de in het Rijksregister ingevoerde datum van feitelijke scheiding)¹.

Mevrouw Vasseur overleed op 5 januari 2024.

De FPD vat op dat ogenblik, uitsluitend voor de echtgenoot van mevrouw Vasseur, ambtshalve een onderzoek aan naar de rechten op een overlevingspensioen vanaf 1 februari 2024 en een ambtshalve onderzoek naar het recht op een IGO vanaf 1 augustus 2023 (maand volgend op de feitelijke scheiding).

De dochter van mevrouw Vasseur nam contact op met de mutualiteit, omdat zij niet begreep waarom de IGO wel voor haar vader werd onderzocht maar niet voor haar moeder. De mutualiteit contacteerde de FPD met het verzoek de IGO van mevrouw Vasseur te onderzoeken. Zij vroeg de FPD waarom mevrouw Vasseur na de adreswijziging de documenten die nodig waren om haar recht op de IGO op 1 augustus 2023 te onderzoeken niet had ontvangen.

De FPD weigerde het onderzoek omdat mevrouw Vasseur overleden was. De dochter nam contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Na onderzoek van het dossier stelden wij vast dat een ambtshalve onderzoek naar het recht op een IGO opgestart had moeten zijn vanaf het moment dat de FPD op de hoogte was van de adreswijziging in het Rijksregister, dus op hetzelfde moment als het onderzoek van haar recht op het pensioen als feitelijk gescheiden echtgenote (gestart op 14/09/2023)². Als het onderzoek naar de bestaansmiddelen dat vereist is voor de toekenning van de IGO op dat moment was gestart, had mevrouw Vasseur de verklaring over haar bestaansmiddelen kunnen invullen en ondertekenen.

We vroegen de FPD dan ook om de mogelijkheid te onderzoeken om een IGO-onderzoek te voeren voor de periode vanaf haar opname in een rusthuis tot aan haar overlijden, met verwijzing naar het ambtshalve onderzoek dat had moeten plaatsvinden. Wij stelden ook voor om rekening te houden met de in de aangifte van de nalatenschap verklaarde middelen omdat mevrouw Vasseur geen verklaring meer kan afleggen.

¹ In toepassing van artikel 74 KB 21 december 1967

² In toepassing van het principe van de polyvalentie van aanvragen

Conclusie

De FPD bevestigde dat het recht van mevrouw Vasseur op een IGO ambtshalve had moeten worden onderzocht op het moment van de feitelijke scheiding en stemde in met het IGO-onderzoek.

Op 21/05/2024 werd de beslissing tot toekenning van de IGO voor een maandelijks bedrag van 348,74 euro verstuurd. Aan de erfgerechtigden is een achterstallig bedrag van 2.120,34 euro bruto (2.094,90 euro netto + 25,44 euro bedrijfsvoorheffing) uitbetaald.

Het geen rekening houden met een cumulatieverklaring afgelegd door een gepensioneerd wordt na bemiddeling gekwalificeerd als administratieve vergissing waardoor de terugvorderingsbeslissing van het pensioen wordt geannuleerd

DOSSIER 39239

De feiten

Mevrouw De Bruyne ontvangt sinds 1 januari 2021 een overlevingspensioen als werknemer en een overlevingspensioen als zelfstandige, zij geniet op dat moment eveneens een ziekte-uitkering. Bij het versturen van de kennisgeving, wees de pensioendienst mevrouw op het gegeven dat zij een ziekte-uitkering, dat een vervangingsinkomen is, gedurende maximum 12 al dan niet opeenvolgende kalendermaanden kon cumuleren met dit overlevingspensioen. Mevrouw wenste gebruik te maken van deze cumulatie en verklaarde op de meegestuurde bijlage dat ze haar ziekte-uitkering vanaf 01.01.2021 verder zou genieten. Er wordt hierbij geen einddatum van de ziekte-uitkering vermeldt. De pensioendienst liet haar vervolgens weten dat het overlevingspensioen na deze periode zou geschorst worden, tenzij zij zou verzaken aan de sociale uitkering. Verder noteerde de pensioendienst dat mevrouw niks hoefde te doen, de pensioendienst zou haar na verloop van de periode van 12 maanden opnieuw contacteren.

Na afloop van de 12 maanden van cumulatie, blijkt dat mevrouw De Bruyne nog steeds het overlevingspensioen wordt uitbetaald. Zij heeft nochtans niet verzaakt aan haar ziekte-uitkering en de pensioendienst heeft hieromtrent evenmin contact met haar opgenomen. Tijdens verschillende telefonische contacten gedurende de daaropvolgende 18 maanden, verzekert de pensioendienst haar dat het overlevingspensioen terecht wordt uitbetaald en dat mevrouw zich geen zorgen hoeft te maken.

In augustus 2023 neemt de mutualiteit van mevrouw De Bruyne nogmaals contact op met de pensioendienst en wordt er verwezen naar de lopende ziekte-uitkering. De pensioendienst maakt hierop een terugvorderingsbeslissing aan, waarbij hij 14.723,30 euro aan overlevingspensioen werknemer (voor de periode 01.01.2022 – 31.08.2023) bij mevrouw terugvordert. Later volgt een tweede terugvorderingsbeslissing, waarbij er 5.654,74 euro aan overlevingspensioen zelfstandige wordt teruggevorderd.

Bedenkingen

Mevrouw De Bruyne dient terecht een klacht in bij de Ombudsdienst Pensioenen. Uit het onderzoek blijkt immers dat ze steeds correcte verklaringen heeft afgelegd en dat zij zelf op meerdere momenten het initiatief heeft genomen om haar situatie aan te kaarten en de juistheid ervan te verifiëren. We kunnen besluiten dat mevrouw zelf steeds te goeder trouw heeft gehandeld. De fout ligt in deze volledig bij de pensioendienst die, na afloop van de cumulatieperiode van 12 maanden, geen rekening heeft gehouden met de eerdere verklaringen van mevrouw en die geen verder contact heeft opgenomen. Ondanks het initiatief dat mevrouw zelf nam, bleef de pensioendienst beide overlevingspensioenen verder uitbetalen.

Ondanks dat mevrouw De Bruyne reeds het volledige bedrag had terugbetaald aan de pensioendienst, vraagt de Ombudsdienst toch om beide terugvorderingen te herzien en de schuld volledig kwijt te schelden. De onterechte betaling is immers volledig toe te wijzen aan een vergissing/vergetelheid van de pensioendienst, waar mevrouw zelf geen schuld aan heeft.

De pensioendienst erkent zijn verantwoordelijkheid in dit dossier en past hierop artikel 17 van de wet van 11.04.1995 (Handvest van de Sociaal Verzekerde) toe. Dit stelt dat bij een vergissing te wijten aan

de instelling van de sociale zekerheid, de nieuwe beslissing uitwerking heeft op de eerste dag van de maand na vaststelling.

Conclusie

De pensioendienst verzaakt aan de schuld en de reeds ingevorderde bedragen worden teruggestort aan mevrouw De Bruyne.

Hieruit blijkt nogmaals het belang om als burger pro-actief te handelen en bij twijfel contact op nemen met de uitbetalingsdienst. De verschillende contacten die mevrouw zelf heeft gelegd ondersteunen immers haar goede intenties, wat essentieel was voor de goede uitkomst in dit dossier.

Het zorgvuldigheidsbeginsel, een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, heeft als centrale aspect de plicht van de overheid tot een zorgvuldige feiten- en informatiegaring. Alle elementen en aspecten van het dossier dienen in ogenschouw genomen te worden. Dit vertaalt zich in de ombudsnorm “zorgvuldigheid”.

Bij huwelijk ambtshalve onderzoek of pensioen als alleenstaande omgezet dient te worden naar een gezinspensioen

Dossier 39758

De feiten

De heer Goossens ontdekt in februari 2024 dat zowel de Federale Pensioendienst (FPD) als het RSVZ zijn pensioen als alleenstaande vanaf februari volgend op zijn huwelijk op 24 oktober 2022 niet hebben omgezet naar een gezinspensioen. Zijn echtgenote heeft immers geen enkel inkomen. Hij dient dan ook in februari 2024 hiervoor een pensioenaanvraag in.

De FPD zet bij een beslissing van 27 juni 2024 zijn pensioen vanaf de maand volgend op zijn aanvraag (1 maart 2024) om naar een gezinspensioen. Doch betrokkene meent het gezinspensioen met terugwerkende kracht te moeten krijgen vanaf de maand volgend op de overschrijving van zijn huwelijk in het Rijksregister. Hij doet hierover zijn beklag bij de FPD op 5 juli 2024.

De FPD weigert het gezinspensioen met terugwerkende kracht toe te kennen. De klachtendienst van de FPD antwoordt als volgt:

“Uw pensioen werd automatisch onderzocht op de wettelijke pensioenleeftijd. Op dat ogenblik was u niet gehuwd. Daarom werd een pensioen als alleenstaande toegekend vanaf 01.09.2022. Op 24.10.2022 bent u getrouwd met mevrouw Geboers. Het recht op een gezinspensioen wordt niet automatisch onderzocht als het pensioen reeds ingegaan is.

Indien men recht meent te hebben op een gezinspensioen, omdat de beroepsinkomsten van de huwelijkspartner beperkt zijn, moet men een aanvraag indienen.

U hebt pas een aanvraag ingediend op 22.02.2024. Uw pensioen kan ten vroegste de maand volgend op uw aanvraag herzien worden.

Het gezinspensioen kan dus niet met terugwerkende kracht worden toegekend vanaf 01.11.2022. De beslissing van 27.06.2024 met ingangsdatum 01.03.2024 is correct en blijft behouden.”

De FPD heeft de klacht van de heer Goossens van 4 juli 2024 op 5 juli 2024 doorgestuurd naar het RSVZ.

De heer Goossens is het niet eens met het antwoord van de FPD en contacteert de Ombudsman Pensioenen op 7 juli 2024.

Bedenkingen

Op het moment van het indienen van de klacht over de niet terugwerkende kracht van de pensioenbeslissing bij de FPD heeft het RSVZ nog geen pensioenbeslissing getroffen en evenmin een antwoord verstrekt op zijn klacht.

De Ombudsman Pensioenen stelt in de wetgeving vast dat de FPD verplicht is om in het geval van een huwelijk automatisch te onderzoeken of vanaf de maand volgend op de inschrijving van het huwelijk in de Registers van de burgerlijke stand er een gezinspensioen kan toegekend worden.

Artikel 21ter van het koninklijk besluit tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers stelt het volgende: *“De Rijksdienst voor pensioenen neemt ambtshalve een nieuwe beslissing wanneer:*

1° ingevolge het huwelijk of de echtscheiding van een gerechtigde, het bedrag van het rustpensioen moet worden berekend op grond van 75 % van de werkelijke, fictieve en forfaitaire brutolonen in het eerste geval en op grond van 60 % van dezelfde lonen in het tweede geval. De nieuwe beslissing gaat in de eerste dag van de maand volgend op die van het huwelijk of van de echtscheiding;”

De wetgeving in het stelsel der zelfstandigen is analoog. Artikel 154, 1° van het Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen luidt immers als volgt: *“Het Rijksinstituut neemt van ambtswege een nieuwe beslissing wanneer:*

1° ingevolge het huwelijk of de echtscheiding van een begunstigde, het bedrag van het rustpensioen moet worden berekend volgens het bij artikel 9, § 1, 1° of 2°, van het koninklijk besluit nr. 72 bepaalde bedrag, naargelang het om het eerste of het tweede geval gaat; de nieuwe beslissing heeft uitwerking vanaf de eerste van de maand volgend op die van het huwelijk of van de overschrijving van de echtscheiding.”

De Ombudsdienst Pensioenen heeft op 8 juli 2024 aan de FPD evenals aan het RSVZ gevraagd om de wetgeving ter zake toe te passen en om zo snel mogelijk de rechten op het gezinspensioen te onderzoeken met ingang van de maand volgend op het huwelijk, zijnde vanaf 1 november 2022.

Conclusie

De pensioenadministraties hebben snel een positief gevolg gegeven. Reeds op 10 juli 2024 heeft de FPD de kennisgeving gemaakt en het gezinspensioen toegekend met terugwerkende kracht, namelijk de maand volgend op het huwelijk. Het RSVZ heeft op 16 juli 2024 een beslissing getroffen die het gezinspensioen zelfstandige toekent vanaf 1 november 2022.

Aan de heer Goossens werden achterstallen (verschil gezin-alleenstaande) betaald van 7.335,30 euro.

Het feit dat er direct na het huwelijk geen ambtshalve onderzoek opgestart werd, was te wijten aan een menselijke fout. Wij hebben de ervaring dat de omzettingen van een alleenstaande pensioen naar een gezinspensioen wegens huwelijk ambtshalve plaatsvinden.

Tevens werden overeenkomstig artikel 10 en 20 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde interessen ten bedrage van 205,71 euro in het werknemersstelsel en 200,33 euro in het zelfstandigenstelsel toegekend gelet op de laattijdige betaling.

*Correcte en performante
pensioeninformatie*

5 HOOFDSTUK

Correcte en performante pensioeninformatie

Een pensioendienst moet zijn beslissingen aan de gepensioneerde betekenen en motiveren. De Ombudsman Pensioenen ontving een klacht van een gepensioneerde mijnwerker waarbij de FPD bij het bereiken van de pensioenleeftijd zijn pensioenrechten voor zijn tewerkstelling als gewone werknemer automatisch onderzocht had. Doch het bedrag aan rustpensioen dat wordt toegekend dient in mindering te worden gebracht van het supplement als mijnwerker. Het eindresultaat is dan ook een ongewijzigd pensioenbedrag. Hierdoor besloot de FPD geen pensioenbeslissing te versturen. Doch dit had als gevolg dat de gepensioneerde mijnwerker zich zorgen maakte of het rustpensioen voor zijn tewerkstelling als gewone werknemer wel onderzocht was. Door steeds een pensioenbeslissing te betekenen kan de ongerustheid worden weggenomen dat rechten niet onderzocht werden. Het betekenen van een pensioenbeslissing stelt de gepensioneerde ook in staat zijn pensioenrechten met kennis van zaken te controleren en wijst de gepensioneerde op de mogelijkheid beroep aan te tekenen bij de rechtbank. Na tussenkomst van de Ombudsman Pensioenen belooft de FPD voortaan dergelijke pensioenbeslissingen wel te betekenen.

Dat ook de kwaliteit van de motivering van een pensioenbeslissing van belang is blijkt uit een andere klacht. Op een pensioenbeslissing vermeldde de FPD niet dat het loon waarop sociale bijdragen betaald zijn voor de berekening van het pensioen vervangen werd door het hoger minimumjaarrecht. Bij de aftrek van het loon van de ex bij de berekening van het pensioen als uit de echtgescheidene werd het verhoogde minimumjaarrecht wel vermeld, doch zonder motivering. Nadat de Ombudsman Pensioenen dit opgemerkt had belooft de FPD de motivering van de pensioenbeslissing te zullen verbeteren. Een goede motivering draagt immers bij tot een verhoogde geloofwaardigheid, legitimiteit en draagvlak bij de gepensioneerde.

Een goede pensioencommunicatie is niet beperkt tot het betekenen en goed motiveren van pensioenbeslissingen. Het is ook belangrijk een toekomstig gepensioneerde goed te informeren over zijn pensioenrechten.

Zo werd een klacht ingediend door een toekomstig gepensioneerde die vermits hij niet wist vanaf wanneer hij aanspraak kon maken op zijn vervroegd pensioen als werknemer een pensioenaanvraag had ingediend zonder vermelding van de gewenste pensioendatum. Een pensioenbeslissing werd betekend waarin gemeld werd dat het pensioen niet kon ingaan vanaf 1 maart 2024, zijnde de maand volgend op de pensioenaanvraag, met als bijkomende informatie dat het pensioen op 1 april 2029, zijnde de wettelijke pensioenleeftijd, automatisch zou onderzocht worden. Dit voldoet niet aan een pro-actieve informatie wetende dat het vervroegd pensioen al kon ingaan binnen het jaar volgend op de pensioenaanvraag, zijnde de maximumtermijn om op voorhand een werknemerspensioen aan te vragen. Het vervroegd werknemerspensioen kon al twee maanden later, met name vanaf 1 mei 2024, ingaan.

De informatie op de pensioenbeslissing wekte de indruk -ook al was er een verwijzing naar de regels inzake vervroegd pensioen- dat het pensioen pas een 5-tal jaar later kon ingaan. Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd een tweede beslissing betekend waarbij het pensioen werd toegekend vanaf 1 mei 2024. De FPD meldde dit normaal wel te doen, doch het in casu vergeten was. De Ombudsman Pensioenen roept de FPD op voortaan reeds op de eerste pensioenbeslissing melding te maken dat onderzocht wordt of het pensioen binnen het jaar volgend op de pensioenaanvraag alsnog kan ingaan.

Ook verstrekken de pensioendiensten vermoedelijke toekomstige pensioenrechten en maken het de toekomstig gepensioneerden via www.mypension.be mogelijk de impact van hun loopbaankeuzes op hun toekomstig pensioenbedrag te simuleren. Hiermee komen de pensioendiensten aan een behoefte van de toekomstig gepensioneerden tegemoet. De klachten die de Ombudsdienst Pensioenen ontvangt kunnen een bron van inspiratie zijn bij het verbeteren van deze pensioencommunicatie. Ook al is bepaalde informatie correct weergegeven door de pensioendiensten, toch kan het zijn dat voor verschillende gepensioneerden

deze communicatie niet duidelijk is. Dergelijke signalen zijn te distilleren uit de klachten die de Ombudsdienst Pensioenen ontvangt. Suggesties van de Ombudsman Pensioenen om een communicatie op een andere wijze mee te delen (bijvoorbeeld het in vet zetten van een woord, het creëren van een doorkliklink) kan tot verbetering van de informatieverstrekking leiden.

Zo heeft de Ombudsman Pensioenen naar aanleiding van een behandelde klacht een suggestie gedaan ter verbetering van de kwaliteit van een vermelding op www.mypension.be. Hij suggereerde op de pagina van het loopbaanoverzicht bijkomend te vermelden dat de verwerking van de bruto dagen (dus nog niet omgezet naar dagen zoals in aanmerking genomen voor de pensioenberekening die nog steeds werkt met een zesdagenweek) niet enkel een impact kan hebben op het aantal effectieve dagen voor de pensioenberekening, maar ook op het aantal dagen die in aanmerking komen voor de loopbaanvoorwaarde voor het vervroegd pensioen. De FPD ging op dit verbetervoorstel in.

Een goede informatie over werken naast pensioen is cruciaal. Temeer daar de wetgeving op dit gebied door de gepensioneerde als complex ervaren wordt.

De informatie over bijverdienen naast pensioen is op de website van de FPD vernieuwd. Ingevolge een bemiddeling door de Ombudsdienst Pensioenen werd foutieve informatie over wat rollend personeel van de NMBS (lees onder andere een treinbegeleider en treinmachinist) nog mocht bijverdienen vóór het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd in de vernieuwde rubriek over bijverdienen naast pensioen op de website van de FPD verbeterd (oorspronkelijk stond een te hoog bedrag aan inkomsten dat nog mocht bijverdiend worden vermeld op de site van de FPD).

Verder ontving de Ombudsman Pensioenen een klacht van een gepensioneerde die zijn beklag deed dat er 80% van het pensioenbedrag dat hij in het jaar 2023 had ontvangen werd teruggevorderd daar hij te veel had bijverdiend naast zijn pensioen. De klager meende dat hij naast zijn vervroegd pensioen onbeperkt mocht bijverdienen daar hij meende 45 jaren bewezen te hebben op de ingangsdatum van zijn vervroegd pensioen. De klager had immers op zijn pensioenbeslissing de loopbaanbreuk 45/45 zien staan. De Ombudsman Pensioenen heeft toelichting gegeven dat enkel de jaren die ten minste een tewerkstelling van 104 voltijdse dagen tellen in aanmerking komen om na te gaan of de vereiste 45 loopbaanjaren bereikt waren en derhalve niet alle jaren in de teller van de loopbaanbreuk. Tijdens het telefonisch toelichten van de conclusies van de Ombudsdienst Pensioenen aan de klager werd ontdekt dat zijn ziekteperiode gedurende een jaar niet volledig vermeld stond. Na verbetering van deze gegevens bereikte het desbetreffende jaar wel de vereiste 104 dagen waardoor de vereiste 45 jaren op de ingangsdatum van het pensioen wel gehaald werden en de terugvorderingsbeslissing geannuleerd werd. De Ombudsman Pensioenen deed de suggestie te vermelden of bij pensionering al dan niet onbeperkt mag bijverdiend worden. De FPD antwoordde hierop dat dit ondertussen gerealiseerd was. Tevens deed de Ombudsdienst Pensioenen de suggestie voor wie vervroegd met pensioen gaat een tool te creëren waarbij op basis van de beschikbare gegevens in het dossier (bijvoorbeeld aantal loopbaanjaren op de vroegst mogelijke pensioendatum, het feit of men al dan niet voor 1 januari van het jaar waarin men de pensioenleeftijd bereikt met pensioen gaat) in combinatie met gegevens die de gepensioneerde zelf moet invullen (zoals al dan niet kinderlast, in welk statuut (werknemer, zelfstandige, ambtenaar, flexi-job, speciaal statuut zoals vrijwillige brandweerman) weergegeven wordt hoeveel mag bijverdiend worden (of voor de bijzondere statuten zoals vrijwillige brandweerman verwijzing naar het deel op de website waar deze informatie wordt meegedeeld). De FPD antwoordde de ambitie te hebben om op www.mypension.be een tool te plaatsen die de (toekomstig) gepensioneerde toelaat op te zoeken wat hij nog mag bijverdienen naast zijn pensioen. De FPD meldt wel dat momenteel de technische bouwblokken hiervoor nog niet voorhanden zijn maar hoopt in dit kader in 2025 of 2026 stappen vooruit te zetten.

Ontbrekende pensioenbeslissing van mijnwerkerssupplement met vermindering - pensioenbeslissing wordt na bemiddeling door Ombudsman Pensioenen voortaan betekend

DOSSIER 39616

De feiten

Meneer Vandamme ontvangt sinds 1 januari 2009 een rustpensioen als ondergronds mijnwerker. Dit pensioen werd hem toegekend aan een loopbaanbreuk van 25/30sten. Hij is van mening dat hij, door het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar, recht heeft op een pensioen van 30/30sten.

Ondanks herhaaldelijk contact met de Federale Pensioendienst, waarbij er telkens werd meegedeeld dat het huidige uitbetaalde pensioenbedrag correct is, blijft hij bij zijn standpunt dat hij recht heeft op een hogere loopbaanbreuk en bijgevolg ook een hoger pensioenbedrag.

Bedenkingen

Op het moment van de klacht, bedraagt de wettelijke pensioenleeftijd nog 65 jaar. Werknemers die een voldoende lange loopbaan hebben kunnen echter vervroegd op pensioen gaan, d.w.z. ten vroegste de maand die volgt op hun 60ste verjaardag.

Op deze algemene regel was echter een uitzondering voorzien voor mijnwerkers. De mijnwerkers die tewerkgesteld zijn geweest in de ondergrond kunnen ten vroegste vanaf hun 55 jaar een pensioen voor hun prestaties als mijnwerker bekomen. Wanneer zij echter ten minste een tewerkstelling van 25 jaar op een gewone en hoofdzakelijke wijze in de ondergrond bewijzen kunnen zij het pensioen op gelijk welke leeftijd bekomen.

Daarenboven bekomen zij wanneer ze tenminste 20 jaren gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als mijnwerker bewijzen een voordeligere berekening (berekening a rato van 1/30 i.p.v. 1/45)¹. Elke tewerkstelling welke zich normaal per kalenderjaar uitstrekt over 185 dagen van minstens 4 uur per dag of elke tewerkstelling in dezelfde hoedanigheid welke minstens 1.480 uren per kalenderjaar omvat, wordt als gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling aanzien.

De perioden van activiteit als werknemer kunnen voor de berekening van het pensioen overeenkomstig de bijzondere regels voor de mijnwerkers worden gelijkgesteld met perioden als mijnwerker indien de mijnwerker opgehouden heeft aangesloten te zijn bij het Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers wegens het stilleggen van de opdelving in de onderneming die hem tewerkstelde en voor zover:

- hij het werk in de steenkolenmijn heeft stopgezet of zijn aansluiting bij het Nationaal Pensioenfonds is opgehouden na 1 juli 1957;
- hij bij de stopzetting tenminste tien jaar gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling in de steenkolenmijnen bewijst;
- de toestand bedoeld bij punt 1 aan de Rijksdienst voor Pensioenen ter kennis gebracht werd binnen de drie maanden nadat hij zich heeft voorgedaan.

Dit heeft enorme gevolgen voor de beroepsloopbaan van meneer Vandamme. Door toepassing van deze regel, bewees hij immers gedurende de jaren 1984 tot en met 2008 een gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als ondergronds mijnwerker. Hierdoor werd zijn rustpensioen als ondergronds mijnwerker dan ook berekend aan het voordeliger regime van 1/30ste. Hij bekwam vanaf 1 januari 2009 een rustpensioen als gewezen mijnwerker voor een loopbaan van 25/30 (13.117,18 euro bruto per jaar – bedrag op 1 januari 2009).

Aangezien hij geen 30, doch ten minste 25 kalenderjaren als ondergronds mijnwerker bewees (perioden van effectieve tewerkstelling en perioden die kunnen worden gelijkgesteld met een tewerkstelling als ondergronds mijnwerker), werd het bedrag van zijn pensioen verhoogd met een supplement². Dit supplement was gelijk aan het verschil tussen het pensioenbedrag dat meneer Vandamme zou hebben bekomen indien hij daadwerkelijk gedurende 30 kalenderjaren gewoonlijk en hoofdzakelijk als

¹ Artikel 3 §2 van de Wet van 20.07.1990

² Artikel 3 §6 van de Wet van 20.07.1990

ondergronds mijnwerker zou tewerkgesteld geweest zijn en het toegekende pensioen. Het supplement bedroeg 1.547,08 euro bruto per jaar (bedrag eveneens op 1 januari 2009).

Verder bekwam hij vanaf 1 januari 2009 eveneens een verwarmingstoelage³ van 845,49 euro bruto per jaar.

Samengevat bekwam meneer Vandamme vanaf 1 januari 2009 een totaal jaarlijks bruto pensioen van:

€	13.117,18
€	1.547,08
€	845,49
€	15.509,75

Dit totale bedrag werd hem sedert 1 januari 2009 uitgekeerd.

Het mijnwerkerssupplement werd op 14 januari 2021 evenwel herzien, dit ten gevolge van de wet van 15 juni 2020. De FPD herrekende het supplement, dit met terugwerkende kracht tot 1 januari 2011. Hierdoor verhoogde het supplement van mijnheer Vandamme van 1.578,02 euro tot 2.916,55 euro bruto per jaar.

	Oude berekeningswijze (in EUR)	Nieuwe berekeningswijze (in EUR)
Volledig mijnwerkerspensioen	14 957,46	16 295,99
Pensioenen in mindering brengen op het volledige mijnwerkerspensioen		
Werknemerspensioen	-13 379,44	-13 379,44
Mijnwerkerspensioen bruto per jaar	= 1.578,02	= 2.916,55

De hierdoor ontstane achterstallige bedragen (14.946,18 euro bruto) werden in de loop van de maand januari 2021 op zijn rekening overgeschreven.

Door deze herziening werd het maandelijks pensioenbedrag aangepast van 1.572,85 euro bruto per maand naar 1.706,20 euro bruto per maand.

Op 01.01.2025 bereikt meneer Vandamme de wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar. Vanaf deze datum kunnen hem eveneens de loopbaanjaren worden toegekend die niet werden opgenomen in de pensioenberekening van zijn mijnwerkerspensioen. Het gaat hierbij om de jaren 1980 – 1984, nl. de jaren voorafgaand aan zijn tewerkstelling als mijnwerker. Dit zou hem een extra rustpensioen van 5/45sten opleveren, wat in mindering dient gebracht te worden op het reeds toegekende supplement⁴.

Uit het dossier en na contact met de Federale Pensioendienst zelf blijkt dat de FPD deze pensioenrechten wel heeft nagekeken, maar het dossier zonder gevolg heeft afgesloten. De FPD kwam immers tot de vaststelling dat het rustpensioen als werknemer kleiner was dan het mijnwerkerssupplement, waardoor het totale pensioenbedrag dat diende uitbetaald te worden ongewijzigd bleef.

Na onze tussenkomst, maakte de Federale Pensioendienst alsnog op 19 juni 2024 de kennisgeving betreffende het rustpensioen als werknemer aan mijnheer Vandamme over. Hierop volgde op 26 juni 2024 nog een bijkomende verduidelijking, zodat mijnheer Vandamme uiteindelijk toch volledig geïnformeerd werd.

Conclusie

Ook al blijkt uit een studie van Brügggen, Rohde & Van den Broeke⁵ dat mensen zich te weinig bezig houden met pensioenplanning, onder andere wegens de ingewikkeldheid van de pensioeninformatie, mag dit volgens ons geen beletsel zijn om deze informatie toch te verstrekken.

³ Artikel 30 van het KB van 28.05.1958

⁴ Artikel 3 §6, 3de alinea van de Wet van 20.07.1990

⁵ Brügggen, E.C., I. Rohde & M. van den Broeke (2013), "Different People, Different Choices: The Influence of Visual Stimuli in Communication on Pension Choice", Netspar Design Paper 15; zie https://www.netspar.nl/wp-content/uploads/NDP_15_WEB.pdf

Een pensioendienst dient de burger steeds op de hoogte te brengen van iedere genomen beslissing. We vinden deze verplichting op meerdere plaatsen terug:

- artikel 20 van het KB van 21 december 1967:
§ 1. De Rijksdienst voor pensioenen beslist over de aanvraag binnen de vier maanden na de ontvangst of nadat hij in kennis is gesteld van het feit dat aanleiding geeft tot een onderzoek van ambtswege. Zo de aanvraag wordt ingediend méér dan negen maanden voor de erin vermelde ingangsdatum, dient de beslissing te worden genomen binnen de acht maanden na haar ontvangst. Indien binnen de in het eerste en het tweede lid bepaalde termijn geen beslissing kan worden genomen, wordt de aanvrager hieromtrent geïnformeerd met opgave van de redenen.
- artikel 7, eerste lid van de Wet van 11 april 1995 - 'Handvest van de Sociale Verzekerde':
De instellingen van sociale zekerheid en de diensten belast met de betaling van sociale prestaties zijn gehouden de belanghebbenden, uiterlijk op het moment van de uitvoering, in kennis te stellen van iedere hen betreffende gemotiveerde beslissing. De kennisgeving moet bovendien de bestaande tot beroep vermelden, alsmede de vormen en termijnen ter zake moeten worden nageleefd.

Het is dan ook duidelijk dat de pensioendienst niet zelf de inschatting kan maken om al dan niet een pensioenbeslissing aan de burger over te maken. Hij dient te allen tijde de burger op de hoogte te brengen van elke beslissing (of het uitblijven ervan) in een dossier. Dit heeft enkele belangrijke redenen:

1. Ten eerste kan zo de ongerustheid bij de gepensioneerde mijnwerker weggenomen worden dat zijn pensioenrechten als gewone werknemer niet onderzocht werden.
2. De gepensioneerde de mogelijkheid bieden met kennis van zaken zijn rechten te controleren.
Een pensioenbeslissing met zowel de feiten als de juridische basis waarop de beslissing gebaseerd is, geeft aan de gepensioneerde de mogelijkheid de beslissing te controleren en eventuele bemerkingen te maken.
Een kwalitatieve beslissing vermeldt daarenboven ook steeds de mogelijkheid en de wijze waarop eventuele bemerkingen of onvolledigheden kunnen gesignaleerd worden.
3. Beroepsmogelijkheid bij de rechtbank.
Door geen beslissing aan de burger over te maken, wordt hem de mogelijkheid ontnomen om hiertegen beroep aan te tekenen bij de rechtbank.
4. Melding door te geven wijzigingen.
De burger is verplicht om bepaalde wijzigingen aan de pensioendienst mee te delen, zoals bv. een wijziging in de burgerlijke staat, het genot van een sociale uitkering, het genot van een buitenlands pensioen⁶,... Indien de burger van deze verplichting niet wordt op de hoogte gesteld, kan hij hieraan onmogelijk voldoen.

Het is duidelijk dat het zowel in het belang van de burger, maar ook van de pensioendienst zelf is om altijd een beslissing (tijdig) te notificeren.

Ook in dit dossier merken we bij de uiteindelijke verzending van de kennisgeving een onvolledige motivering op, wat aangetoond wordt door de vraag om verduidelijking van meneer Vandamme. Dit toont nog maar eens het belang aan van de initiële communicatie, die op een duidelijke en volledige manier dient te gebeuren.

Wij hebben dan ook aan de FPD gevraagd om, in dossiers waarin er reeds een mijnwerkerspensioen wordt uitbetaald en de burger de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, steeds de finale beslissing aan de burger te notificeren en hierbij ook de nodige uitleg te voorzien.

⁶ Artikel 21quater van het KB van 21.12.1967

De FPD stemde hiermee in en bevestigde dat hij ondertussen zijn werkwijze heeft aangepast. Voortaan zal ieder onderzoek resulteren in een kennisgeving aan de pensioengerechtigde, ongeacht het stelsel (werknemer, mijnwerker, zeevarende of vliegend personeel) waarbinnen men zich bevindt. Hiermee wil men ervoor zorgen dat iedere burger te allen tijde volledig geïnformeerd wordt en de mogelijkheid heeft om onvolledigheden te melden of om eventueel tegen een beslissing in beroep te gaan.

Na bemiddeling verbetering motivering vervanging van werkelijke, fictieve of forfaitaire lonen door minimumjaarrecht bij rustpensioen indien er ook een pensioen als uit de echtgescheidene wordt toegekend

DOSSIER 39217

De feiten

Mevrouw Verstappen ontvangt op 1 oktober 2023 van de Federale Pensioendienst de beslissing over haar rechten op een persoonlijk rustpensioen als werknemer en haar rechten op een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote vanaf 1 juli 2024.

Aangezien volgens haar de berekening van haar rustpensioen als uit de echtgescheiden echtgenote niet correct is, neemt zij op verschillende ogenblikken contact op met de FPD om dit aan te kaarten. Wat betreft het door haar verdiende loon gedurende het jaar 1981 dat in aanmerking wordt genomen voor de berekening van haar pensioenen ziet mevrouw Verstappen een ander bedrag vermeld staan bij de berekening van haar rustpensioen dan bij de berekening van haar pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot. Dit is eveneens het geval voor de jaren 1982 tot en met 1985.

Omdat zij, zelfs na de bijkomende informatie van de FPD nog altijd ervan overtuigd is dat de berekening foutief is, neemt zij op 7 maart 2024 contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Gevulgariseerd uitgelegd wordt het rustpensioen als werknemer berekend op basis van het loon dat iemand verdiend heeft tijdens zijn loopbaan en waarop sociale bijdragen zijn betaald. Werkt iemand niet (bijvoorbeeld ziekte, werkloosheid) en ontvangt hij een vervangingsinkomen dan wordt het werknemerspensioen berekend op basis van een fictief of forfaitair loon. Deze lonen worden per jaar bij overschrijding van het plafond geplafonneerd en worden geherwaardeerd. De zo bekomen werkelijke, fictieve of forfaitaire lonen worden per loopbaanjaar bij elkaar opgeteld. Iedere opbrengst per loopbaanjaar wordt gedeeld door 45 (de normale loopbaanduur als werknemer) en vermenigvuldigd met 60% voor een alleenstaande⁷. De som van al deze bedragen levert het jaarlijks bruto pensioenbedrag van een rustpensioen op.

Wanneer iemand gehuwd is geweest met een werknemer en dit huwelijk beëindigd is door echtscheiding wordt zolang er geen hertrouw is een pensioen als uit de echtgescheidene toegekend. Dit pensioen wordt in principe op dezelfde wijze berekend als een rustpensioen van een werknemer. Doch bij de berekening van dit pensioen moet (daar waar bij een rustpensioen rekening gehouden wordt met het eigen loon) voor elk jaar van het huwelijk rekening worden gehouden met 62,5% van het loon van de ex-echtgenoot van de gerechtigde op een echtscheidingspensioen verminderd met het eigen loon van de gerechtigde op het echtscheidingspensioen genomen aan 100%.

Wanneer we de beslissing bekijken die mevrouw Verstappen heeft ontvangen kan men inderdaad tot de conclusie komen dat bij de berekening van het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote iets is misgelopen. Immers uit deze beslissing zou blijken dat de in aanmerking genomen lonen bij de berekening van het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote hoger schijnen te zijn dan diegene die bij de berekening van haar persoonlijk rustpensioen werden in rekening gebracht. Dit is te zien op de pensioenbeslissing van mevrouw Verstappen:

⁷ voor een gehuwde is dit 75%

	Kolom 1	Kolom 2
Jaar	Loon van mevrouw in aanmerking genomen bij de berekening van haar rustpensioen	Loon van mevrouw in aanmerking genomen voor de aftrek op 62,5% van loon van de ex bij de berekening van het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote
1981	€ 9.137,56	€ 11.808,92
1982	€ 9.972,56	€ 12.839,50
1983	€ 10.736,62	€ 13.823,22
1984	€ 10.723,35	€ 14.412,35
1985	€ 12.097,82	€ 14.247,73

Het op de kennisgeving van de beslissingen weergegeven verschil in de lonen is niet afkomstig van een verschil van de gehanteerde lonen bij de berekening. Bij de berekeningen worden dezelfde lonen in aanmerking genomen voor het rustpensioen van mevrouw en het rustpensioen van mevrouw dat in mindering gebracht wordt op het pensioen als uit de echtgescheiden. Het weergegeven verschil op de kennisgeving komt doordat bij de berekening van het rustpensioen van mevrouw (kolom 1) haar reëel loon vermeld wordt voordat het vervangen is door het minimumjaarrecht en bij het loon van mevrouw dat in aanmerking genomen wordt voor de aftrek op 62,5% (kolom 2) van de ex het minimumjaarrecht weergegeven wordt dat haar reëel loon vervangt. In beide gevallen wordt bij de berekening het reëel loon van mevrouw vervangen door het minimumjaarrecht. Doch in de eerste kolom wordt het loon weergegeven voordat het vervangen is door het minimumjaarrecht. In de tweede kolom nadat het loon is vervangen naar het minimumjaarrecht.

Sinds 1 juli 1997 bestaat er voor het rustpensioen een systeem van minimumrecht per loopbaanjaar. Dit systeem is in de eerste plaats bedoeld als correctie op de lage lonen uit het verleden, hetgeen een belangrijke compensatie voor voornamelijk vrouwen betekent. Indien het geheweerdde werkelijke loon, indien nodig omgerekend naar een voltijdse tewerkstelling, lager is dan 17.367,23 [geïndexeerd: 32.122,36 in juli 2024, zijnde de ingangsdatum van het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote] euro per jaar, zal in dit systeem het pensioen voor dat jaar toch berekend worden op basis van dit bedrag, op voorwaarde dat de gerechtigde aan een aantal voorwaarden voldoet:

1. de rechthebbende moet een tewerkstelling in de hoedanigheid van werknemer bewijzen gedurende minstens 15 kalenderjaren (gelijkstellingen inbegrepen);
2. voor elk van die jaren moet de tewerkstelling ten minste overeenstemmen met één derde van een voltijdse arbeidsregeling (104 dagen). Voor het bewijs van deze tewerkstelling wordt verwezen naar de regeling van de loopbaanvoorwaarde in geval van vervroegde pensionering;
3. de rechthebbende kan geen aanspraak maken op een pensioenbedrag hoger dan 13.810,87 [28.064,56] euro als gezinspensioen of 11.048,69 [geïndexeerd: 22.451,64 in juli 2024] euro als pensioen voor alleenstaanden per jaar. M.a.w. indien de normale pensioenberekening een bedrag oplevert hoger dan deze grensbedragen, wordt geen enkel jaar opgetrokken tot het minimumjaarrecht.

Indien aan deze voorwaarden voldaan is, wordt het pensioen in principe berekend op basis van een jaarbedrag gelijk aan 17.367,23 [geïndexeerd: 32.122,36 in juli 2024] euro. Dit bedrag stemt overeen met 12 maal het gemiddeld minimummaandinkomen.

Op het globaal overzicht van de pensioenberekening van het rustpensioen worden het “werkelijke loon”, “fictief of forfaitair loon” en “totaal loon” getoond zonder de verhoging tot het loon van het gewaarborgd minimum jaarrecht, ook al is met het gewaarborgd loon rekening gehouden bij de berekening. Bij de berekening van het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote werd bij het bedrag van het eigen loon van mevrouw Verstappen (dat van 62,5% het loon van de ex wordt afgetrokken) wel het verhoogde minimumjaarrecht vermeld.

Het is logisch dat de Federale Pensioendienst, wanneer het rustpensioen berekend wordt op basis van het minimumjaarrecht, ook het werkelijke loon weergeeft omdat burgers op deze manier kunnen vaststellen dat de FPD over de correcte lonen beschikt voor de pensioenberekening.

Doch wanneer gelet op de hoger vermelde regelgeving bij de pensioenberekening van het rustpensioen het minimumjaarrecht in de plaats van het werkelijk loon in aanmerking genomen wordt is het niet te rechtvaardigen dat deze berekeningsstap –zoals dit nu het geval is- niet op de pensioenbeslissing vermeld wordt.

Ondanks het feit dat de berekening van het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote met andere woorden correct is, is dit niet volledig toegelicht op de pensioenbeslissing.

De FPD geeft toe dat de weergave van de lonen op het globaal overzicht van de pensioenberekening in dergelijke situaties onvolledig en daardoor onduidelijk is, namelijk weergave van de werkelijke/fictieve/forfaitaire lonen, zonder vermelding dat deze niet gebruikt worden doch vervangen worden door het hogere minimum jaarrecht bij de berekening van het pensioenbedrag.

Op de vraag van de Ombudsdienst Pensioenen om de pensioenbeslissing volledig en correct te motiveren deelde de FPD ons mee dat nagegaan wordt of in de toekomst de weergave op de pensioenbeslissing aangepast kan worden.

Conclusie

Een pensioendienst moet haar beslissingen motiveren. Een goede motivering draagt immers bij tot een verhoogde geloofwaardigheid en legitimiteit van het pensioenstelsel evenals het onderschrijven van de pensioenbeslissing door de gepensioneerde.

Dit is dan ook de reden dat een formele motiveringsplicht werd ingevoerd door de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen. Ingevolge artikel 2 moet de pensioenbeslissing uitdrukkelijk gemotiveerd zijn. Overeenkomstig artikel 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen moet de motivering net zoals bij elke andere administratieve akte afdoende zijn. Een afdoende motivering is een motivering die aan haar doel beantwoordt, namelijk de bestuurde een zodanig inzicht verschaffen in de juridische en feitelijke motieven die aan de beslissing ten grondslag ligt dat hij met kennis van zaken kan oordelen of het zinvol is de beslissing aan te vechten. De motivering moet met andere woorden begrijpelijk zijn voor de persoon of de personen op wie de beslissing betrekking heeft. Dit was in casu niet het geval.

De beslissing moet zowel in feiten als in recht gemotiveerd zijn. Op het eerste punt liep het mis. Op de pensioenbeslissing vermeldde de FPD bij de berekening van het rustpensioen enkel het loon waarop sociale bijdragen betaald zijn, doch niet het bedrag van het minimumjaarrecht dat dit loon verving. Bij de berekening van het pensioen als uit de echtgescheidene werd bij het bedrag van het eigen loon (dat van 62,5% het loon van de ex wordt afgetrokken) wel het verhoogde minimumjaarrecht vermeld.

Ook het Handvest van de sociaal verzekerde bevat bepalingen met betrekking tot de motiveringsplicht. Meer specifiek willen we wijzen op de verplichtingen die opgelegd worden door artikel 13. Dit artikel stelt onder andere het volgende: *“De beslissingen tot toekenning van een recht, van een aanvullend recht, van de regularisatie van een recht of tot weigering van sociale prestaties [...] moeten met redenen worden omkleed. Als de beslissingen betrekking hebben op geldsommen, moeten ze de wijze vermelden waarop die berekend zijn. De mededeling van de berekeningswijze geldt als motivering en kennisgeving.*

De wetgever heeft zijn bedoelingen aangaande het Handvest verduidelijkt: *“Het Handvest wil dat beslissingen schriftelijk worden meegedeeld aan de aanvrager. Bedoelde personen moeten de beslissingen kunnen begrijpen en op hun juistheid kunnen nagaan”*⁸. De bedoeling van het Handvest is dus gelijklopend met die van de formele motiveringswet.

Daar een goede motivering erg belangrijk is hanteert de Ombudsdienst Pensioenen hiervoor een afzonderlijke ombudsnorm, met name de ombudsnorm “afdoende motivering”. Hierbij gaat de Ombudsdienst Pensioenen in zijn beoordeling verder dan de louter formele motivering. Er wordt tevens de nadruk gelegd op de kwaliteit van de motivering. Een goed gemotiveerde beslissing is volgens hem een beslissing die begrijpelijk, duidelijk en op maat van de gepensioneerden is. De ombudsnorm “afdoende motivering” was in casu dan ook geschonden.

⁸ Zie memorie van toelichting van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie: DOC 50, 1603/001 p. 28 <https://www.lachambre.be/FLWB/PDF/50/1603/50K1603001.pdf>

Bij weigeringsbeslissing spontaan meedelen dat pensioen zal onderzocht worden op de vroegst mogelijke pensioendatum indien deze gelegen is binnen het jaar volgend op de pensioenaanvraag

DOSSIER 39576

De feiten

De heer Dubois diende bij de Ombudsdienst Pensioenen een klacht in betreffende de weigeringsbeslissing om vervroegd met pensioen te kunnen gaan. Na het indienen van een pensioenaanvraag in februari 2024, wordt aan de heer Dubois even het vervroegd pensioen geweigerd vanaf 1 maart 2024. De pensioendienst deelde in dezelfde weigerende kennisgeving mee dat hij het rustpensioen automatisch zou onderzoeken op ingangsdatum 1 april 2029, zijnde wanneer meneer Dubois de wettelijke pensioenleeftijd bereikt. Dit verwonderde de heer Dubois. In 2018 had de pensioendienst in antwoord op zijn vraag hem meegedeeld dat als hij aan hetzelfde ritme verder werkt het vervroegd pensioen kon opnemen vanaf 1 mei 2024.

Bedenkingen

De heer Dubois dient op 9 februari 2024 een pensioenaanvraag in, waarbij hij vraagt het recht op een rustpensioen als werknemer te onderzoeken. Hij noteert hierbij geen specifieke ingangsdatum voor het rustpensioen. De wet⁹ voorziet in zo'n situatie dat het pensioen ingaat op de eerste dag van de maand volgend op deze waarin de aanvraag werd ingediend. De Federale Pensioendienst onderzocht dan ook het pensioenrecht op 1 maart 2024.

Uit het onderzoek blijkt dat de heer Dubois eveneens een loopbaan in Luxemburg bewijst, waarop de FPD de buitenlandse loopbaan opvraagt bij de Luxemburgse pensioeninstelling. De Luxemburgse instelling antwoordt op 16 mei 2024 dat de heer Dubois volgende loopbaan bewijst: 01/03/2000 – 31/03/2024. Hierop weigert de FPD het rustpensioen als werknemer vanaf 1 maart 2024, omdat de heer Dubois onvoldoende loopbaanjaren bewijst.

Op de weigerende beslissing staat het volgende vermeld:

“We kunnen u geen vervroegd rustpensioen als werknemer op de gevraagde ingangsdatum toekennen, omdat u onvoldoende dienstjaren hebt en/of de vereiste leeftijd niet hebt bereikt.

In de bijlage “Bewijs van leeftijds- en loopbaanvoorwaarden” vindt u de voorwaarden waaraan u moet voldoen om als werknemer met vervroegd rustpensioen te kunnen gaan.

Uw recht op een rustpensioen als werknemer wordt automatisch onderzocht op de ingangsdatum van 01/04/2029, indien u 13 maanden voor deze datum uw hoofdverblijfplaats in België hebt en als u minstens 1 dag als werknemer in België verzekerd bent geweest. U bent dus niet verplicht om een aanvraag in te dienen.

Als u uw rustpensioen als werknemer opnieuw wilt laten onderzoeken, kan u ten vroegste 12 maanden voor de gewenste ingangsdatum een aanvraag indienen.”

De FPD geeft aan dat hij het pensioenrecht ambtshalve zal onderzoeken op ingangsdatum 1 april 2029, dit is de datum waarop de heer Dubois de wettelijke pensioenleeftijd bereikt.

Ook al staat het er niet met zoveel woorden vermeld, deze pensioenbeslissing heeft bij de heer Dubois het idee opgewekt dat hij pas op de wettelijke pensioenleeftijd zijn pensioen kan krijgen.

Tijdens het onderzoek van de klacht van de heer Dubois, stelt de Ombudsdienst evenwel vast dat het dossier een document bevat, gegenereerd door www.mypension.be van de FPD, waarop staat genoteerd dat betrokkene het rustpensioen zo vroeg mogelijk wenst op te nemen. De Federale Pensioendienst had de ingangsdatum op 1 maart 2024 geplaatst, maar de wetgeving¹⁰ zegt ook dat een pensioenaanvraag ten vroegste kan worden ingediend de eerste dag van de maand die met een jaar voorafgaat aan de gekozen ingangsdatum.

⁹ Artikel 2 van de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn

¹⁰ Artikel 9 §2 van het KB van 21 december 1967

Gelet op de pensioenaanvraag op 9 februari 2024, betekent dit dat de aanvraag geldig is voor een ingangsdatum van 1 maart 2024 tot en met 1 maart 2025. Als een toekenning van het rustpensioen vóór 1 maart 2025 mogelijk is, zou het dan ook logisch zijn dat de pensioendienst dit onderzoekt. Een proactieve houding brengt met zich mee dat de pensioendienst dan ook nagaat of er gedurende die tijdspanne toch geen kennisgeving mogelijk was.

We verwachten van iedere overheidsinstelling een proactieve houding gedurende het volledige onderzoek van een dossier. Hoewel de beslissingen in dit dossier niet foutief zijn, ontbreekt het hier wel aan een proactieve houding. Het nakijken van een weigerende beslissing, waarbij er wordt nagegaan of de reden van de weigering niet het gevolg is van onvolledige gegevens, zou minstens tot de basisreflectie moeten horen.

Dit komt ook duidelijk naar voor in het principearrest van het Hof van Cassatie van 23 november 2009 (Cass., 23 november 2009, nr. S.07.0115.F), volgens hetwelk de instellingen van sociale zekerheid er niet enkel toe gehouden zijn aan de sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt naar aanleiding van dit verzoek alle nuttige informatie te verstrekken maar hem daarenboven ook uit eigen beweging alle bijkomende informatie te verstrekken die nodig is voor het onderzoek van zijn verzoek of voor het behoud van zijn rechten.

Ook in casu is voor het onderzoek van het pensioen -vermits de gepensioneerde geen ingangsdatum vermeld had- rekening houdende met deze rechtspraak het dus aangewezen de gepensioneerde te ondervragen, of beter nog zelf te onderzoeken, vanaf wanneer het pensioen ten vroegste kan ingaan.

Zo ook heeft het arbeidshof van Bergen in een arrest van 15 januari 2020 geoordeeld dat “De rechtbanken eisen van de sociale zekerheidsinstellingen dat ze reactief en proactief zijn : de sociale zekerheidsinstellingen ervoor moeten zorgen dat de sociaal verzekerden de sociale uitkeringen kunnen krijgen waarop zij wettelijk recht hebben en dat zij niet passief mogen blijven ten aanzien van informatie die zij ontvangen of ten aanzien van een onvolledig dossier. Dat is de logica van “het actieve bestuur”, dat een actieve rol moet spelen in de behandeling van dossiers”¹¹.

Ook het Handvest van de sociaal verzekerde¹² legt aan de instellingen van de sociale zekerheid een proactieve houding op. De instellingen dienen immers uit eigen beweging alle ontbrekende inlichtingen te verzamelen om de rechten van de sociaal verzekerde te kunnen beoordelen. Het zelfstandig contacteren van de buitenlandse pensioeninstelling om een update van de buitenlandse loopbaan te bekomen was dan ook een taak die de pensioendienst, na vaststelling van de weigerende beslissing, zelfstandig had moeten uitvoeren.

Dus wanneer de toekomstig gepensioneerde op zijn pensioenaanvraag de vroegst mogelijke ingangsdatum niet vermeldt daar hij deze niet kent, kan gesteld worden dat een normale reactie en proactieve houding van de pensioendienst met zich meebrengt dat de pensioendienst wanneer het mogelijk is een pensioenbeslissing neemt met een ingangsdatum die binnen de 12 maanden volgend op de aanvraag ligt (= maximale termijn om op voorhand een pensioenaanvraag in te dienen) en de toekomstig gepensioneerde hiervan op de hoogte brengt. Dit kan bijvoorbeeld door een vermelding op de pensioenbeslissing met ingangsdatum de maand volgend op de aanvraag waarbij het pensioen geweigerd werd of door het toevoegen van een begeleidend schrijven.

Om het rustpensioen vervroegd te kunnen opnemen, dient men op de leeftijd van 61 jaar minstens 43 loopbaanjaren te bewijzen. De heer Dubois bereikt deze leeftijd op 19 maart 2024, terwijl hij op dat moment 42 loopbaanjaren bewijst. Rekening houdend met zijn doorlopende loopbaan in Luxemburg sinds 1 maart 2000, zou hij mogelijks aan de benodigde 43 jaren komen op ingangsdatum 1 mei 2024. Hiervoor diende de Luxemburgse pensioeninstelling gecontacteerd te worden, die de loopbaan tot en met 30 april 2024 diende te bevestigen.

We stellen vast dat de Federale Pensioendienst pas na de tussenkomst van de Ombudsman Pensioenen, de nodige stappen heeft gezet om een update van de Luxemburgse loopbaan te bekomen. Dit resulteerde alsnog in de toekenning van een rustpensioen als werknemer vanaf 1 mei 2024, dit aan een maandelijks brutobedrag van 722,11 EUR.

¹¹ Arbh. Bergen, 15 januari 2020, AR 2018/AM/364 : zie https://www.terralaboris.be/IMG/pdf/ctm_2020_01_15_2018_am_364-2.pdf

¹² Artikel 11 van de Wet van 11 april 1995

Had de heer Dubois zich zonder meer neergelegd bij de weigerende beslissing op ingangsdatum 1 maart 2024 en had hij enkel rekening gehouden met de communicatie die de Federale Pensioendienst hem had overgemaakt, waarbij hem ambtshalve het rustpensioen als werknemer op 1 april 2029 zou worden toegekend, dan was hij potentieel 42.604,49 EUR aan Belgisch rustpensioen mislopen.

De pensioendienst bevestigde dat het wel degelijk hun werkwijze is na te gaan of het mogelijk is een pensioenbeslissing te treffen met een ingangsdatum binnen het jaar volgend op de pensioenaanvraag. Doch in casu betrof het een punctuele fout.

Doch op de vraag om op de weigeringsbeslissing of met een begeleidend schrijven bij de weigeringsbeslissing te vermelden dat alsnog onderzocht wordt een nieuwe pensioenbeslissing te treffen met een ingangsdatum gelegen binnen het jaar volgend op de aanvraag antwoordt de pensioendienst dit niet te doen.

De Ombudsman Pensioenen meent immers dat een reactieve en proactieve houding aanvangen door reeds spontaan het pensioen te onderzoeken op de vroegste mogelijke pensioendatum binnen de 12 maanden volgend op de aanvraag in casu mogelijkerwijze geen zin had als dit niet gepaard gaat met de nodige informatieverstrekking hierover. Een correcte en duidelijke communicatie verzorgen over de toekomstige pensioenrechten is cruciaal.

Wanneer men een weigerende pensioenbeslissing betekent met als ingangsdatum de maand volgend op de aanvraag, dient de melding dat het pensioen zal onderzocht worden op de vroegst mogelijke pensioendatum gelegen binnen het jaar ook gecommuniceerd te worden. Het ontbreken van deze melding bij de initiële weigering, laat de toekomstige gepensioneerde immers verkeerdelijk concluderen dat hij ook de daaropvolgende maanden geen recht heeft op zijn rustpensioen.

Het volstaat niet om een weigerende beslissing te sturen, waarin men verwijst naar een ambtshalve onderzoek op de wettelijke pensioenleeftijd met enkel een algemene verwijzing naar een bijlage met daarop de toekenningsvoorwaarden om vervroegd met pensioen te kunnen gaan, om dan pas enkele maanden later een toekenningsbeslissing over te maken. Gedurende de tijd tussen beide beslissing, heeft de toekomstige gepensioneerde mogelijks al maatregelen genomen die een pensionering op de vroegst mogelijke ingangsdatum verhinderen of minstens bemoeilijken. De pensioendienst heeft immers een actieve informatieplicht, waarbij men de toekomstige gepensioneerde duidelijk en zo uitgebreid mogelijk dient in te lichten over zijn pensioenrechten. Het zorgvuldig behandelen van ieder individueel pensioendossier behoort immers tot de kerntaken van de pensioendienst, des te meer in tijden van toenemende digitalisering.

De FPD argumenteerde oorspronkelijk dat een dergelijke vermelding of begeleidend schrijven een juridisch risico met zich mee kan brengen indien de betrokkene toch niet aan de loopbaanvoorwaarde voldoet op de vroegst mogelijke pensioendatum. De Ombudsdienst Pensioenen is het hiermee oneens: toekomstige gepensioneerden worden immers dagelijks geïnformeerd over hun toekomstige pensioenrechten (via www.mypension.be, manuele ramingen of gewone telefonische contacten) waarbij telkens wordt uitgegaan van het vermoeden dat de laatste uitgeoefende activiteit ongewijzigd verder wordt gezet. Mits een correcte duiding en de expliciete melding dat hieraan geen rechten kunnen worden ontleend, is hieraan geen enkel juridisch risico verbonden. Meer nog zelfs, teneinde tijdig een pensioenbeslissing te kunnen treffen moet de FPD voor de laatste tewerkstellingsperiode voorafgaand aan de ingangsdatum van het pensioen steeds met een vermoeden werken.

Verbetering fout in de rubriek bijverdienen naast pensioen op website van FPD

DOSSIER 40123

De feiten

De heer Staelens merkt op de website van de FPD dat het rollend personeel van de NMBS net zoals gepensioneerden die ambtshalve gepensioneerd werden voor de wettelijke pensioenleeftijd van een werknemer (65 jaar en op 66 jaar gebracht vanaf februari 2025) (militairen en pensioenen wegens ziekte) onder de toepassing zouden vallen van een hogere jaargrens inzake inkomsten in cumulatie

met het pensioen dan de andere gepensioneerde ambtenaren die voor de wettelijke leeftijdsgrens met pensioen gaan.

Hij vroeg daarom op 10 oktober 2024 aan de FPD om meer inlichtingen. Hij vermeldt: “Op 1 oktober 2023 werd ik gepensioneerd als treinbegeleider bij de NMBS (rollende dienst). Op de site [sfpd.fgov.be](https://www.sfpd.fgov.be/nl/pensioenbedrag/bijverdienen) <https://www.sfpd.fgov.be/nl/pensioenbedrag/bijverdienen> (bijverdienen tijdens pensioen) staat vermeld bij ‘ik ontvang een rustpensioen’: Ik ben ambtshalve gepensioneerd vóór de wettelijke pensioenleeftijd (enkel ambtenaren) b.v.: militairen, rollend personeel NMBS, ...

Grensbedrag beroepsinkomsten werknemer, ambtenaar of mandataris 28 450 euro.

Betekent dit dat ik dit jaar 28.450 euro kan bijverdienen (als flexijob of eventueel als andere job?) zonder dat aan mijn pensioenbedrag wordt geraakt?”

De FPD antwoordt als volgt: (uittreksel)

“De cumulatie van een nominaal pensioen met een beroepsinkomen wordt geregeld door de programmawet van 28 juni 2013 houdende regeling van de cumulatie van ambtenarenpensioenen met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen.

Wanneer het in uw persoonlijk geval een cumulatie betreft van uw nominaal rustpensioen met een beroepsinkomen als werknemer (of *Flexi-Job*), bepaalt de huidige wetgeving dat het bruto beroepsinkomen de toegelaten jaargrens van € 9 850,00 voor het kalenderjaar 2024 niet mag overschrijden.”

Hoewel in dit antwoord verwezen wordt naar “uw persoonlijk geval” blijft de heer Staelens met twijfels zitten. Waarom wordt op de website iets anders vermeld?

Op 14 oktober 2024 wendt hij zich tot de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Uit de bepalingen van de programmawet van 28 juni 2013, titel 8 blijkt nergens dat de bijzondere jaargrens van 28.450 euro (bedrag 2024) van toepassing zou zijn op het rollend personeel van de NMBS die voor de wettelijke leeftijdsgrens met pensioen gaan.

Daarom wezen wij de FPD op het verschil tussen de foutieve informatie op zijn website en de correcte informatie in de brief aan betrokkene. Wij vroegen om de informatie op de website na te kijken.

De FPD verbeterde daarop de informatie op zijn website. De foutieve vermelding was er ingeslopen bij de vernieuwing van de pagina over werken naast pensioen op de website van de FPD.

Het rollend personeel van de NMBS valt immers niet onder de bijzondere inkomensgrens van 28.450 euro (bedrag 2024) inzake cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit. De foutieve informatie werd verwijderd.

De heer Staelens moet zich bijgevolg houden aan de normale inkomensgrens van 9.850 euro bruto per jaar (bedrag 2024). In een telefoongesprek werd dit door de FPD eveneens bevestigd.

Conclusie

Hoewel de FPD aan de heer Staelens in de persoonlijk aan hem gerichte brief correcte informatie gaf was bij betrokkene alle twijfel pas weggenomen wanneer de foutieve informatie op de website werd rechtgezet. De FPD had zijn website beter meteen aangepast of minstens betrokkene ingelicht dat de website nog aangepast wordt vermits betrokkene in zijn klacht melding had gemaakt dat de informatie die hij persoonlijk ontving tegenstrijdig was met de informatie op de website. Dit zou verdere twijfel bij de heer Staelens voorkomen hebben.

Betrokkenheid van de ganse organisatie in de informatieverstrekking via verschillende kanalen is uiterst belangrijk.

Klacht bij de Ombudsdienst Pensioenen dienend als basis voor verdere verbetering van pensioeninformatie: bijvoorbeeld verduidelijking van de dagen die in aanmerking genomen worden in het kader van de loopbaanvoorwaarde om vervroegd met pensioen te gaan

De keuze van een toekomstig gepensioneerde wanneer hij met pensioen gaat kan een enorme invloed hebben op zijn pensioenbedrag.

Vooreerst hebben levensgebeurtenissen zoals trouwen, scheiden, de geboorte van een kind of een nieuwe baan een invloed op het pensioen.

Maar ook één dag meer werken kan soms volstaan om het minimumpensioen te krijgen waardoor het pensioenbedrag fors kan verhogen.

Een zelfstandige die in een tijdelijk financieel moeilijke periode voor één jaar een vrijstelling van bijdragen vraagt en krijgt, kan doordat dit jaar niet meetelt voor zijn pensioen -tenminste als hij geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om binnen de 5 jaar alsnog deze bijdragen te regulariseren- net niet voldoende jaren hebben om vervroegd met pensioen te gaan en kan alzo snel pensioenrechten voor één of meerdere jaren mislopen.

Op de hoogte zijn dat er een pensioenbonus is kan een stimulans zijn om langer te werken en alzo het pensioenbedrag te verhogen.

Betrokkenheid creëren bij de toekomstig gepensioneerden is geen evidentie wetende dat uit een studie van de pensioenverzekeraars Aegon en GfK in Nederland blijkt dat 29% van de bevolking nog liever naar de tandarts gaat dan zich te verdiepen in hun pensioen. 64% gaat zelfs liever stofzuigen of strijken. Mensen denken niet graag na over hun pensioen en maken zich dan ook niet druk over hun inkomen van later. Dit komt omdat zij zich eerder richten op korte termijn dan op lange termijn.

Een goede pensioencommunicatie is dan ook erg belangrijk. De pensioendiensten zijn zich hiervan bewust en hebben dan ook erg ingezet op pro-actieve pensioencommunicatie waarbij www.mypension.be het paradepaardje is.

De vormgeving van de pensioencommunicatie is erg belangrijk om de betrokkenheid te verhogen.

De klachten die de Ombudsdienst Pensioenen ontvangt kunnen een bron van inspiratie zijn bij het verbeteren van de pensioencommunicatie. Ook al is bepaalde informatie correct weergegeven door de pensioendiensten, doch kan het zijn dat voor verschillende gepensioneerden deze communicatie niet duidelijk is. Dergelijke signalen zijn te distilleren uit de klachten die de Ombudsdienst Pensioenen ontvangt. In andere gevallen kan het weergeven van communicatie op een andere wijze (bijvoorbeeld het in vet zetten van een woord, het creëren van een doorkliklink) de informatieverstrekking verbeteren.

DOSSIER 39182

De feiten

Mevrouw De Wit heeft sinds januari 2009 recht op een overlevingspensioen als werknemer. Zij opteert ervoor om haar pensioen te combineren met een beroepsactiviteit, waarbij ze de activiteit beperkt tot het jaarlijks toegelaten grensbedrag.

Begin 2022 vraagt mevrouw een raming bij de pensioendienst met ingangsdatum 1 januari 2024. Zij bereikt op die datum de leeftijd van 63 jaar, waardoor zij het vervroegd pensioen kan opnemen wanneer zij 42 loopbaanjaren aantoonst van telkens 104 dagen. Op de raming wordt vermeld dat mevrouw, rekening houdend met de op dat moment gekende loopbaan en uitgaande van eenzelfde verder verloop van deze loopbaan, vanaf 1 januari 2024 het vervroegd pensioen zal kunnen opnemen.

In augustus 2023 dient mevrouw De Wit een pensioenvraag in, waarbij ze haar vervroegd rustpensioen als werknemer wenst te laten ingaan op 1 mei 2024. Op basis van de eerder ontvangen raming zou dit geen probleem mogen zijn. Groot is dan ook haar verbazing, wanneer zij van de pensioendienst een

weigerende beslissing ontvangt. Het vervroegd rustpensioen wordt haar geweigerd, omdat zij slechts 40 loopbaanjaren aantoonde.

Bedenkingen

Wanneer we de raming van 2022 nakijken, dan zien we dat de pensioendienst bij de bepaling van de vroegst mogelijke ingangsdatum gebruik maakt van “aannames”, “vermoedens”. Dit gebeurt voor de periodes die nog niet geregistreerd zijn of die in de toekomst liggen. Zonder deze bewerking is het immers onmogelijk om een prognose in de toekomst te maken. De pensioendienst gaat er hierbij vanuit dat er voor de toekomstige jaren minstens evenveel dagen zullen geregistreerd worden als het laatst gekende loopbaanjaar. In de situatie van mevrouw De Wit bevatte het laatste gekende loopbaanjaar 110 dagen, wat voldoende is om mee te tellen voor de loopbaanvoorwaarde¹³.

Bij het effectieve pensioenonderzoek, stelt de pensioendienst echter vast dat de loopbaan tijdens de laatste jaren niet in dezelfde mate werd verdergezet. Het aantal dagen tijdens de laatste jaren zijn de volgende: 2021: 104 dagen; 2022: 98 dagen; 2023: 99 dagen. Hierdoor verliest mevrouw De Wit twee loopbaanjaren om te voldoen aan de voorwaarde van het vervroegd pensioen daar de jaren 2022 en 2023 geen 104 voltijdse dagen bevatten en dus niet in aanmerking mogen genomen worden. Zij bewijst niet langer de benodigde 42 jaar, maar slechts 40 jaar.

Uit het onderzoek blijkt verder dat de daling in het aantal arbeidsdagen gedurende de jaren 2021-2023 het gevolg is van een regel waar mevrouw De Wit geen vat op heeft. Gezien zij haar beroepsactiviteit cumuleert met het overlevingspensioen, dient zij haar inkomsten te beperken tot de toegelaten grenzen. De beperking van het inkomen heeft evenwel tot gevolg dat zij, gelet op de natuurlijke evolutie van haar loon, steeds minder dagen mag werken. Om de opname van het vervroegd pensioen niet in het gedrang te brengen, had mevrouw De Wit bewust het toegelaten grensbedrag moeten overschrijden, wat zou resulteren in een procentuele terugvordering van het overlevingspensioen in lijn met de overschrijding van het toegelaten grensbedrag.

Hoewel de situatie van mevrouw De Wit betreurenswaardig is, treft de pensioendienst geen fout. De FPD heeft mevrouw De Wit, met de verstuurde raming in 2022, geïnformeerd over de voorwaarden van het vervroegd rustpensioen werknemer. Het blijft de verantwoordelijkheid van de burger om, eventueel in samenspraak met de eigen personeelsdienst, de eigen loopbaan zo te organiseren dat deze voldoet aan de voorwaarden van het vervroegd pensioen.

Hoewel de raming die mevrouw De Wit in 2022 ontvangen heeft een correct beeld geeft van het aantal dagen op de loopbaan, zien we op www.mypension.be visueel een ander verhaal. Daar wordt in het loopbaanoverzicht het aantal dagen per loopbaanjaar vóór samendrukking weergegeven, wat betekent dat iemand in een halftijds arbeidsregime dubbel zoveel dagen ziet staan dan het aantal dat voor de vervroeging in aanmerking zal worden genomen. Voor mevrouw De Wit betekent dit dat zij op www.mypension.be het volgende ziet staan:

	Loopbaanoverzicht www.mypension.be	Aantal dagen geldig voor vervroeging
2021	208	104
2022	196	98
2023	198	99

De pensioendienst vermeldt bovenaan de pagina dat het om brutodagen (dus nog niet omgezet naar dagen zoals in aanmerking genomen voor de pensioenberekening die nog steeds werkt met een zesdagenweek) gaat en het effectief aantal nog kan wijzigen voor de pensioenberekening, maar er wordt op deze pagina geen melding gemaakt van de mogelijke impact op de loopbaanvoorwaarde van het vervroegd pensioen. We begrijpen dan ook dat dit voor de burger verwarrend en onduidelijk kan zijn.

¹³ Koninklijk Besluit 23.12.1996, Art. 4 §2 2°: De mogelijkheid om overeenkomstig paragraaf 1 een vervroegd rustpensioen te bekomen is onderworpen aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van een bepaald aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend... in de werknemersregeling en in de andere regelingen de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste (één derde) van een voltijdse arbeidsregeling.

Conclusie

Tijdens een eerste contact met de Federale Pensioendienst wees men erop dat de vroegst mogelijke pensioendatum te allen tijde raadpleegbaar is op www.mypension.be, via het tabblad 'Mijn pensioen plannen'. Door verder te klikken op de link 'Hoe hebben wij uw pensioenbedrag berekend?' is eveneens de loopbaan raadpleegbaar die als basis dient voor de loopbaanvoorwaarde.

De toelichting van de FPD is inderdaad correct. Nog beter zou zijn dat de informatie op alle pagina's van www.mypension.be performant en duidelijk is. Louter ter verdere verbetering hebben we dan ook aan de Federale Pensioendienst het voorstel gedaan om de communicatie op www.mypension.be nog verder te verfijnen door op de pagina van het loopbaanoverzicht bijkomend te vermelden dat de verwerking van de bruto dagen niet enkel een impact kan hebben op het aantal effectieve dagen voor de pensioenberekening, maar ook op het aantal dagen die in aanmerking komen voor de loopbaanvoorwaarde voor het vervroegd pensioen.

De Federale Pensioendienst heeft al aangegeven dat hij in de toekomst dit voorstel zal implementeren.

Verbetering van de informatieverstrekking over bijverdienen naast pensioen door de creatie van een tool die toelaat na te gaan hoeveel er mag bijverdiend worden naast het pensioen

DOSSIER 40148

De feiten

De heer Claessens diende telefonisch een klacht in bij de Ombudsdienst Pensioenen met betrekking tot een terugvordering van 80% van zijn pensioenbedrag in het werknemersstelsel voor het jaar 2023. Hij meende 45 jaren loopbaan te hebben op de ingangsdatum van zijn pensioen (1 juni 2019), zijnde de vereiste om onbeperkt te mogen bijverdienen naast zijn vervroegd pensioen. Hij had ook zijn beklag bij de FPD gedaan over de terugvorderingsbeslissing. Daar kreeg hij te horen dat hij geen 45 jaren had bewezen op de ingangsdatum van zijn vervroegd pensioen.

Bedenkingen

Bij een nazicht van zijn pensioenloopbaan konden wij vaststellen dat er slechts 44 jaren voldoen aan de voorwaarden voor wat betreft een onbeperkte cumulatie van beroepsinkomsten met zijn vervroegd pensioen, met name de jaren van 1975 tot en met 1978 en van 1980 tot en met 2019.

Wij laten de heer Claessens vervolgens schriftelijk weten dat de terugvorderingsbeslissing correct is rekening houdend met de in het pensioendossier vermelde loopbaangegevens.

Wij nemen bijkomend telefonisch contact met de heer Claessens om hem toelichting te geven bij onze afsluitende brief. Wij deelden hem tevens mee dat het jaar 1979 niet de vereiste 104 voltijdse dagen telt, doch slechts 102 voltijdse dagen telt en dusdanig niet meetelt voor het bereiken van de nodige 45 jaar om onbeperkt te mogen bijverdienen. Tijdens dit telefoongesprek deelt de heer Claessens mee dat hij gedurende het jaar 1979 lang op zijn werk afwezig geweest is wegens ziekte als gevolg van een arbeidsongeval. De Ombudsdienst Pensioenen gaf hem daarom de raad om contact op te nemen met zijn ziekenfonds en de eventuele bewijstukken op te vragen voor dat betreffende jaar 1979. Een ziekteperiode waarvoor een ziekte-uitkering wordt genoten opent immers pensioenrechten. Uiteraard is dit voor hem erg belangrijk, indien 1979 meer dan 104 voltijdse dagen zou tellen, dan zou dit ook betekenen dat hij onbeperkt mocht bijverdienen vanaf de ingangsdatum van zijn vervroegd pensioen (1 juni 2019).

Betrokkene volgt onze raad op. Hij neemt contact op met de mutualiteit die gelukkig nog over de gegevens beschikt voor dat bewuste jaar 1979. Hij stuurt ons op 18 oktober 2024 het attest door dat hem verstrekt werd door zijn mutualiteit en waarin aangegeven wordt dat hij ziekte-uitkeringen genoten heeft over de periode van 15 maart 1979 tot en met 16 december 1979.

Wij sturen deze gegevens door naar de FPD met de vraag dit te onderzoeken.

Conclusie

De FPD antwoordt ons op 21 oktober 2024 dat het aantal dagen dat pensioenrechten opent en dat in aanmerking komt voor het vervroegd pensioen in het jaar 1979 aangepast werd. Betrokkene heeft 25 dagen tewerkstelling en 287 dagen gelijkstelling wegens ziekte. Dit brengt het totaal op 312 voltijdse dagen. Het resultaat is dat de loopbaan van de heer Claessens op de ingangsdatum van zijn vervroegd pensioen nu wel 45 jaren telt van minimum 104 voltijdse dagen. Hierdoor mocht hij wel onbeperkt bijverdienen en wordt de terugvordering tenietgedaan.

De terugvordering wordt geannuleerd en 16.554,40 euro word terugbetaald aan de heer Claessens.

Hiermee wordt de meerwaarde aangetoond van het in gesprek gaan met een klager.

Algemene conclusie

Meer algemeen kan er geconcludeerd worden dat de regelgeving rond de cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit voor de gepensioneerden nog steeds zeer ingewikkeld is. Het is dan ook de taak van de pensioendiensten om de gepensioneerden hieromtrent zo goed mogelijk te informeren. In dit kader pleitte de Ombudsdienst Pensioenen al in het Jaarverslag 2010 op pagina 65 om de gepensioneerde proactief te informeren over hoeveel de gepensioneerde mag bijverdienen naast zijn pensioen.

De FPD is zich hiervan bewust en is hieraan tegemoetgekomen: zo heeft de FPD in 2024 de informatie over bijverdienen tijdens het pensioen volledig herwerkt wat geleid heeft tot een nog betere algemene informatie over dit item. Door het aanklikken van enkele keuzes komt de burger uit op de grenzen van werken naast pensioen die bij zijn situatie horen. Tevens werd een verkort URL adres gecreëerd, met name: www.bijverdienentijdensmijnpensioen.be teneinde de vlotte bereikbaarheid van deze informatie te verbeteren.

Daarnaast wordt bij iedere pensioenbeslissing aan de toekomstige gepensioneerde een bundel overgemaakt, waarin alle nodige informatie over bijverdienen naast pensioen vervat zit. Dat deze informatie in 2019 nog voor verbetering vatbaar was blijkt uit de klacht van de heer Claessens. De Ombudsdienst Pensioenen heeft de FPD naar aanleiding van deze klacht voorgesteld de pro-actieve informatie over bijverdienen naast pensioen nog te verbeteren.

Zo deed de Ombudsdienst Pensioenen de suggestie reeds bij het verzenden van de pensioenbeslissing te vermelden of (toekomstig) gepensioneerde al dan niet onbeperkt mag bijverdienen (ofwel met pensioen gegaan vanaf 1 januari van het jaar waarin betrokkene 65 jaar werd (66 jaar vanaf 1 februari 2025 et 67 jaar vanaf 1 februari 2030), ofwel de vereiste 45 loopbaanjaren bereikt hebben op de ingangsdatum van het vervroegd pensioen). Op de informatie die in 2019 bij de pensioenbeslissing gevoegd werd stond de voorwaarde (45 jaar van telkens 104 voltijdse dagen op de ingangsdatum van het vervroegd pensioen bewijzen) om onbeperkt te mogen bijverdienen uitgelegd. Doch de heer Claessens diende zelf het nodige rekenwerk te verrichten om uit te maken of hij deze voorwaarde vervulde. Dit is voor de modale burger geen eenvoudige opdracht.

Op de pensioenbeslissing is een veelvoud aan gegevens terug te vinden. Zo stond op de pensioenbeslissing van de heer Claessens in het kader van het minimumjaarrecht vermeld dat de berekening op basis van het minimumloon in het kader van het minimumjaarrecht beperkt werd. In de toelichting bij deze berekening werd melding gemaakt van een loopbaanbreuk van 45/45. De heer Claessens meende op basis van deze informatie dat hij wel de vereiste 45 jaren bewezen had om onbeperkt te mogen bijverdienen.

Tevens deed de Ombudsdienst Pensioenen de suggestie voor wie vervroegd met pensioen gaat een tool te creëren waarbij op basis van de beschikbare gegevens in het dossier (bijvoorbeeld aantal loopbaanjaren op de vroegst mogelijke pensioendatum, het feit of al dan niet een pensioen voor 1 januari van het jaar waarin men de pensioenleeftijd bereikt inging) in combinatie met gegevens die de gepensioneerde zelf moet invullen (zoals al dan niet kinderlast, in welk statuut hij naast zijn pensioen verder werkt (werknemer, zelfstandige, ambtenaar, flexi-job, speciaal statuut zoals vrijwillige brandweerman) weergegeven wordt hoeveel mag bijverdiend worden (of voor de bijzondere statuten zoals vrijwillige brandweerman verwijzing naar het deel op de website waar deze informatie wordt meegedeeld).

De FPD antwoordde dat er aan de bundel over bijverdienen naast pensioen die bij de pensioenbeslissing gevoegd wordt, ondertussen gesleuteld werd. De informatie is verbeterd in vergelijking met de informatie die de heer Claessens in 2019 ontving. Om het pensioen te kunnen uitbetalen, dient de toekomstig gepensioneerde een verklaring af te leggen over zijn toekomstige beroepsactiviteit en eventuele sociale uitkeringen. Deze bijlages kregen de naam “Verklaring Pensioen, beroepsactiviteit en vervangingsinkomen” (= BAVVI) en “Bijlage Keuzemogelijkheden, Pensioen- Beroeps-Vervangingsinkomen” in plaats van de nietszeggende naam “model 74”. De burger krijgt voortaan een gepersonaliseerd formulier BAVVI afhankelijk of hij al dan niet onbeperkt mag bijverdienen.

Zie voorbeelden hieronder.

Voorbeeld 1: Keuzeformulier voor burgers die niet onbeperkt mogen bijverdienen.

Verklaring Pensioen, beroepsactiviteit en vervangingsinkomen

Om uw dossier te vervolledigen, moet u ons het formulier *Verklaring Pensioen, beroepsactiviteit en vervangingsinkomen* ingevuld en getekend **terugsturen vóór 26/01/2025**. Als u uw verklaring niet tijdig terugstuurt, kunnen we uw pensioen niet betalen.

Lees meer over de verschillende keuzemogelijkheden in de bijlage *Keuzemogelijkheden - pensioen, beroeps- en vervangingsinkomen*.

Als u kinderen ten laste hebt, dan vindt u de verhoogde jaargrenzen in deze bijlage.

U vindt er eveneens een alfabetisch lexicon met uitleg over de begrippen die op het formulier in het **vet en onderlijnd** staan.

Keuzemogelijkheden

Keuze 1: U wilt uw volledig pensioen ontvangen.

Dan:

- mag u geen **vervangingsinkomen** ontvangen;
- bouwt u **geen** pensioenrechten meer op in het werknemersstelsel;
- bouwt u **geen** pensioenrechten meer op in het zelfstandigenstelsel;
- mag u eventueel verder werken als:
 - werknemer / ambtenaar als u uw **bruto beroepsinkomen** beperkt tot **9 850,00 EUR** per jaar;
 - zelfstandige als u uw **netto beroepsinkomen** beperkt tot **7 880,00 EUR** per jaar.

Keuze 2: U wilt uw pensioen ontvangen met een preventieve vermindering.

Dan:

- mag u geen **vervangingsinkomen** ontvangen;
- bouwt u **geen** pensioenrechten meer op in het werknemersstelsel;
- bouwt u **geen** pensioenrechten meer op in het zelfstandigenstelsel;
- mag u eventueel verder werken als:
 - werknemer / ambtenaar als u uw **bruto beroepsinkomen** tussen **9 850,00 EUR** en **19 700,00 EUR** per jaar ligt;
 - zelfstandige als u uw **netto beroepsinkomen** tussen **7 880,00 EUR** en **15 760,00 EUR** per jaar ligt.

Keuze 3: U wilt uw pensioen nog niet ontvangen.

Dan mag u:

- een **vervangingsinkomen** ontvangen;
- verder werken zonder uw **beroepsinkomen** te beperken.

Voorbeeld 2: Keuzeformulier voor burgers die onbeperkt mogen bijverdienen

Verklaring Pensioen, beroepsactiviteit en vervangingsinkomen

Om uw dossier te vervolledigen, moet u ons het formulier *Verklaring Pensioen, beroepsactiviteit en vervangingsinkomen* ingevuld en getekend **terugsturen vóór 26/01/2025**. Als u uw verklaring niet tijdig terugstuurt, kunnen we uw pensioen niet betalen.

Als u kinderen ten laste hebt, dan vindt u de verhoogde jaargrenzen in deze bijlage.

U vindt er eveneens een alfabetisch lexicon met uitleg over de begrippen die op het formulier in het **vet en onderlijnd** staan.

Keuzemogelijkheden

Keuze 1: U wilt uw volledig pensioen ontvangen.

Dan:

- mag u geen **vervangingsinkomen** ontvangen;
- bouwt u **geen** pensioenrechten meer op in het werknemersstelsel;
- bouwt u **geen** pensioenrechten meer op in het zelfstandigenstelsel;
- mag u verder werken zonder uw **beroepsinkomen** te beperken.

Keuze 2: U wilt uw pensioen nog niet ontvangen.

Dan mag u:

- een **vervangingsinkomen** ontvangen;
- verder werken zonder uw **beroepsinkomen** te beperken. Hou er rekening mee dat u bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd mogelijk geen recht meer hebt op bepaalde vervangingsinkomens. Voor meer informatie kan u zich wenden tot de uitbetalende instelling;

Uit voorbeeld 2 blijkt dat de FPD voortaan aan de burger communiceert dat hij onbeperkt mag bijverdienen naast zijn pensioen.

Tot slot meldt de FPD dat hij de ambitie heeft om op www.mypension.be een tool te plaatsen die de (toekomstig) gepensioneerde toelaat op te zoeken wat hij nog mag bijverdienen naast zijn pensioen. De FPD meldt dat de technische bouwblokken momenteel nog niet voorhanden zijn maar hoopt in dit kader in 2025 of 2026 stappen vooruit te zetten.

*Digitale toegang tot
de pensioendossiers
van de klagers*

6

HOOFDSTUK

Digitale toegang tot de pensioendossiers van de klagers

Al sinds 2013 heeft de Ombudsdienst Pensioenen vanaf het moment van indiening van een klacht toegang tot de pensioendossiers van de klagers bij de twee grootste pensioendiensten, de FPD en het RSVZ. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij het feit dat hierdoor een kwalitatief hoogstaandere dienstverlening kan aangeboden worden door de Ombudsdienst Pensioenen. Ondanks dat deze toegang al meer dan 10 jaar bestaat blijft dit uitzonderlijk in de ombudswereld. De voordelen van de digitale toegang zetten we nog eens op een rijtje.

Ten eerste wordt er door de digitale toegang tot de pensioendossiers veel tijd gewonnen. Zo moet de Ombudsdienst Pensioenen niet wachten tot de pensioendiensten een overzicht van de pensioensituatie of het pensioendossier overmaken.

De toegang bespaart hierdoor ook werklast voor de pensioendiensten: deze moeten zich niet bezighouden met het overmaken van pensioendossiers of het uiteenzetten van de pensioensituatie.

De toegang tot de pensioendossiers van de klagers geeft de Ombudsdienst Pensioenen de mogelijkheid om zijn expertise ten volle te benutten: alle details in het pensioendossier kunnen bekeken en onderzocht worden. Ook detailproblemen kunnen zo ontdekt worden.

Dit vergt natuurlijk wel dat de dossierbeheerders bij de Ombudsdienst Pensioenen een zeer gedegen kennis hebben van de pensioenmaterie.

Het geeft ook de mogelijkheid de klachten beter te begrijpen en de beschrijving van de klachten op hun juistheid te verifiëren. Het is immers voor een gepensioneerde niet altijd makkelijk zijn klacht correct te formuleren. Niet iedere gepensioneerde kent de pensioenterminologie. Zonder toegang tot de pensioenapplicaties is de kans dat er verwarring of onduidelijkheid optreedt over wat de klager juist wil zeggen veel groter.

De toegang maakt ook dat de onderzoeker bij de Ombudsdienst Pensioenen beter de pensioensituatie van de klager begrijpt: de Ombudsdienst Pensioenen heeft immers een helicopterview over de volledige pensioensituatie van de klager.

Tevens bespaart deze toegang de klager veel administratieve rompslomp: de klagers moeten geen pensioenbeslissingen, invulformulieren, ... opsturen naar de Ombudsdienst Pensioenen ter ondersteuning van hun klacht daar de Ombudsdienst Pensioenen deze documenten kan raadplegen in het digitale pensioendossier.

Onderstaande klacht etaleert ten volle het belang van de toegang die de Ombudsdienst Pensioenen heeft tot het pensioendossier bij de Federale Pensioendienst.

DOSSIER 40024

De feiten

Met een e-mail van 25 september 2024 klaagt de heer Diaz, die de Chileense nationaliteit heeft, bij de Ombudsman Pensioenen dat hij maar een klein Belgisch pensioen heeft en dat dit pensioen nu al verschillende jaren (sinds 2015) niet meer werd uitbetaald. Hij vermeld in zijn klacht dat telkens wanneer hij contact opneemt met de FPD deze een andere reden geeft voor de niet-uitbetaling van zijn pensioen: de ene keer zegt de klager te horen gekregen te hebben dat de cheque zou verloren gegaan zijn, de andere keer dat de tussenbankier via wie hij betaald wordt niet meer zou bestaan, nog een

andere keer dat hij een document voor de betaling van zijn pensioen moest invullen; maar wanneer hij dit deed resulteerde dit niet in de betaling van zijn pensioen.

De laatste keer dat hij hiervoor met de FPD contact nam werd er hem geantwoord dat hij geen pensioen krijgt uitbetaald daar hij in België geen tewerkstelling heeft gehad die pensioenrechten opent. Dit laatste antwoord ontving hij op 24 september 2024 van de klachtendienst van de FPD.

Bedenkingen

Ingevolge de op 25 september 2024 bij de Ombudsdienst Pensioenen ingediende klacht heeft de Ombudsdienst Pensioenen toegang gekregen tot het digitale pensioendossier. Een klager verwacht zo snel mogelijk een antwoord op zijn klacht: gelet op de digitale toegang moet er geen pensioendossier overgemaakt worden en wordt er veel tijd gewonnen. Dit bespaart ook werklast voor de pensioendiensten die zich niet moeten bezighouden met het overmaken van pensioendossiers.

Door de digitale toegang is een grondig nazicht van het pensioendossier door de klachtenbehandelaar bij de Ombudsdienst Pensioenen mogelijk. In het pensioendossier ontdekte de medewerker van de Ombudsdienst Pensioenen dat naar aanleiding van het huwelijk van de heer Diaz met zijn Belgische echtgenote in 2023 er een bis-nummer (in het Belgische Rijksregister) voor de heer Diaz opgemaakt werd. Een bis-nummer is een uniek identificatienummer voor personen die niet ingeschreven zijn in het Rijksregister. Doch betrokkene was al ingeschreven in het Rijksregister en beschikte dus reeds over een Rijkregisternummer.

Ingevolge de aanmaak van dit bis-nummer werd er een nieuw pensioendossier op zijn naam gecreëerd. Vermits er op het bis-nummer geen tewerkstelling geregistreerd stond, was hieraan geen pensioen gekoppeld. Bij de creatie van het bis-nummer had de FPD over het hoofd gezien dat de heer Diaz al ingeschreven was in het Belgisch Rijksregister en dus reeds over een rijksregisternummer beschikte. Dit is de hoofdoorzaak van het probleem met de betaling van het pensioen.

Wij hebben dan ook aan de FPD gevraagd om de nodige rechtzettingen te doen evenals zo snel mogelijk het pensioen van de heer Diaz terug uit te betalen.

Door de grote expertise binnen de Ombudsdienst Pensioenen was het opgevallen dat de klager in zijn klacht melding maakte van een “klein” pensioen daar waar in het digitale pensioendossier vermeld stond dat de heer Diaz als zelfstandige gewerkt had van 1974 tot en met 1978. De heer Diaz ontving een pensioenbedrag van 76,94 euro per maand. De Ombudsdienst Pensioenen ontdekte dat dit niet het gewone rustpensioen als zelfstandige doch een onvoorwaardelijk rustpensioen als zelfstandige betrof. Een onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige is een pensioen dat niet afhankelijk is van voorwaarden zoals de stopzetting van de beroepsactiviteit. Dit pensioen hoeft ook niet aangevraagd te worden. Dit in tegenstelling tot een gewoon pensioen als zelfstandige dat wel dient aangevraagd te worden indien men in het buitenland woont.

Conclusie 1

De Federale Pensioendienst heeft zeer snel gereageerd. Er werd aan de heer Diaz een nieuw levensbewijs gevraagd en zijn nieuw rekeningnummer werd opgenomen in zijn betaaldossier. Binnen de termijn van een paar dagen na de ontvangst van de klacht bij de Ombudsdienst Pensioenen konden op basis hiervan de pensioenbetalingen hernomen worden met terugwerkende kracht. Een achterstallig pensioenbedrag van 8.463,40 euro werd op zijn rekening overgeschreven.

Conclusie 2

De Ombudsdienst Pensioenen heeft aan de heer Diaz ook meegedeeld dat hij er belang kan bij hebben een pensioenaanvraag in te dienen om aanspraak te maken op een gewoon (lees voorwaardelijk) pensioen als zelfstandige. België heeft immers een overeenkomst inzake Sociale Zekerheid met Chili die de uitbetaling van een dergelijk pensioen toelaat.

Na ontvangst van de aanvraag kan het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der zelfstandige een officieel onderzoek opstarten van zijn werkelijk rustpensioen als zelfstandige dat kan toegekend worden in plaats van het onvoorwaardelijk pensioen als zelfstandige.

*Ombudsman Pensioenen helpt de klager bij het
(her)formuleren van zijn klachten*

Ombudsman Pensioenen helpt de klager bij het (her)formuleren van zijn klachten

In dit hoofdstuk wordt het belang aangetoond van het bieden van hulp aan de klager bij het formuleren van zijn klachten. Het is voor een (toekomstig) gepensioneerd niet altijd makkelijk zijn klacht correct te formuleren. De pensioenwetgeving is complex. Daarenboven kent niet iedere gepensioneerd de pensioenterminologie. Een niet correcte, volledige of effectieve vraagstelling houdt immers het risico in dat op basis van het antwoord van de pensioendienst, ook al is dit antwoord correct, foute conclusies getrokken worden door de gepensioneerd. Daarom is het voor de Ombudsman Pensioenen van belang bij het doorsturen van vragen naar de pensioendiensten eerst de context van de vraagstelling te begrijpen en indien nodig de klacht te preciseren of te herformuleren alvorens over te maken aan de pensioendienst. Ook is het van belang na te gaan of de klacht wel gericht is aan de juiste (pensioen)dienst. De digitale toegang tot de pensioendossiers van de klagers helpt de Ombudsman Pensioenen hiermee al vast een heel eind op weg: een inzage in het pensioendossier helpt om een klacht (beter) te begrijpen en op zijn juistheid te verifiëren. De kennis en de expertise die aanwezig is bij een sectoriële ombudsdienst zoals de Ombudsdienst Pensioenen is hierbij een extra troef.

Onderstaande klacht toont aan dat zonder herformulering van de klacht het zeer waarschijnlijk geweest was dat de klager foutieve conclusies getrokken had die hem financieel nadeel zouden berokkend hebben.

DOSSIER 40216

De heer Vermeulen is 61 jaar en vraagt via e-mail aan de FPD op 24 april 2024, wij citeren: “Vanaf welke exacte datum zal ik een volledige loopbaan 45/45 hebben als ik nu blijf doorwerken”.

Op 2 mei 2024 ontvangt hij een voorlopige respons van de FPD dat het antwoord op zijn vraag zal gegeven worden door de daartoe bevoegde dienst van de FPD.

De heer Vermeulen wacht geduldig af en op 7 november 2024 klaagt hij bij de Ombudsman Pensioenen erover dat het antwoord van de FPD nu toch wel veel te lang op zich laat wachten.

Bij ontvangst van de klacht van de heer Vermeulen maken wij ons de bedenking dat de antwoordtermijn van 45 dagen (artikel 3 van het Handvest van de sociaal verzekerde) waarover de FPD beschikt ruimschoots verlopen is, maar wij vragen ons ook af wat de juiste intentie¹ is van zijn vraag.

Wat bedoelt de heer Vermeulen met 45/45ste? Wat is de “hamvraag”?

De mogelijkheden waar wij direct aan denken:

- wenst de heer Vermeulen een volledige loopbaan voor de berekening van zijn pensioen?
- heeft zijn vraag betrekking op een eventuele opname van een vervroegd pensioen?
- is dit met het oog op de verdere uitoefening van een onbeperkt beroepsinkomsten na zijn vervroegd pensioen?
- of is dit in functie van het fiscaal gunstiger tarief op zijn 2de pijler kapitaal (aanvullend pensioen)?

¹ Immers, artikel 3 van het handvest bepaalt, wij citeren: “De instellingen van sociale zekerheid zijn verplicht aan de sociaal verzekerde die daar schriftelijk om verzoekt, alle dienstige inlichtingen betreffende zijn rechten en verplichtingen te verstrekken en uit eigen beweging de sociaal verzekerde alle bijkomende informatie te verschaffen die nodig is voor de behandeling van zijn verzoek of het behoud van zijn rechten ...”.

Bij een nazicht van zijn loopbaan stelden wij verder vast dat de heer Vermeulen 2 studiejaren geregulariseerd had die opgenomen werden in zijn loopbaan als werknemer. Deze geregulariseerde studiejaren tellen mee voor de effectieve berekening van zijn pensioenbedrag (en dus voor de breuk 45/45). Evenwel, deze jaren tellen niet mee voor de vroegst mogelijke pensioendatum, om na te gaan of de inkomsten uit een beroepsactiviteit naast het pensioen niet beperkt moeten worden tot een wettelijk vastgesteld grensbedrag evenals ook niet voor wat betreft de voordelige taxatie bij de uitbetaling van het kapitaal 2de pijler.

Om de juiste toedracht te kennen van zijn vraag, nemen wij telefonisch contact op met de heer Vermeulen. Hij deelt ons mee dat hij dit wenst te weten in het kader van het fiscaal gunstig regime m.b.t. de uitbetaling van zijn 2de pijler.

De voorwaarden m.b.t. de voordeligere taxatie op een kapitaal 2de pijler zijn gekend door de Ombudsman Pensioenen. Gedetailleerde informatie hierover is te vinden in de circulaire² van de fiscus die het gunstig belastingstelsel van aanvullende pensioenkapitalen bespreekt, wij citeren uit deze circulaire:

“III. Notie “volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving”

*8. Voor de toepassing van voormeld fiscaal gunstregime gebruiken de fiscale bepalingen de notie “volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving”. Die notie werd in overleg met de Federale Pensioendienst ingevuld. Onder een “volledige loopbaan volgens de geldende pensioenwetgeving” moet momenteel worden verstaan: een loopbaan van **minstens 45 jaar waarvan elk jaar de voorwaarde vervult om in aanmerking genomen te worden voor het vervroegd pensioen.**”*

Het al dan niet hebben van een volledige loopbaan van 45 jaren die meetellen voor de eventuele vervroeging is de relevante vraag die zich dus in dit kader stelt en niet de vraag of hij een loopbaanbreuk van 45/45 heeft voor de berekening van zijn pensioen. Dit zijn twee loopbaanconcepten die niet op dezelfde manier berekend worden.

Wij hebben vervolgens op 7 november 2024 aan de FPD gevraagd om aan de heer Vermeulen een gemotiveerd antwoord te verstrekken. De Ombudsman Pensioenen heeft bijkomend zijn vraag naar de FPD toe geherformuleerd in die zin dat deze vraag betrekking had op de voorwaarden voor het fiscaal gunstig tarief bij de uitbetaling van een kapitaal 2de pijler.

De FPD heeft de heer Vermeulen op 8 november 2024 een omstandig en gemotiveerd antwoord toegestuurd. Er werd hem meegedeeld dat hij “onder voorbehoud dat hij zijn toekomstige loopbaan verderzet zoals nu gekend (a rato van 312 dagen of 4 kwartalen per jaar als zelfstandige), hij op 1 juli 2028 een volledige loopbaan van 45 jaren, met minstens 104 dagen als werknemer of minstens 2 kwartalen als zelfstandige zal hebben opgebouwd.

Dit antwoord is in overeenstemming met de huidige wettelijke bepalingen ter zake. Wij laten betrokkene wel nog bijkomend weten dat het van belang is op te volgen of deze wettelijke bepalingen nog wijzigen.

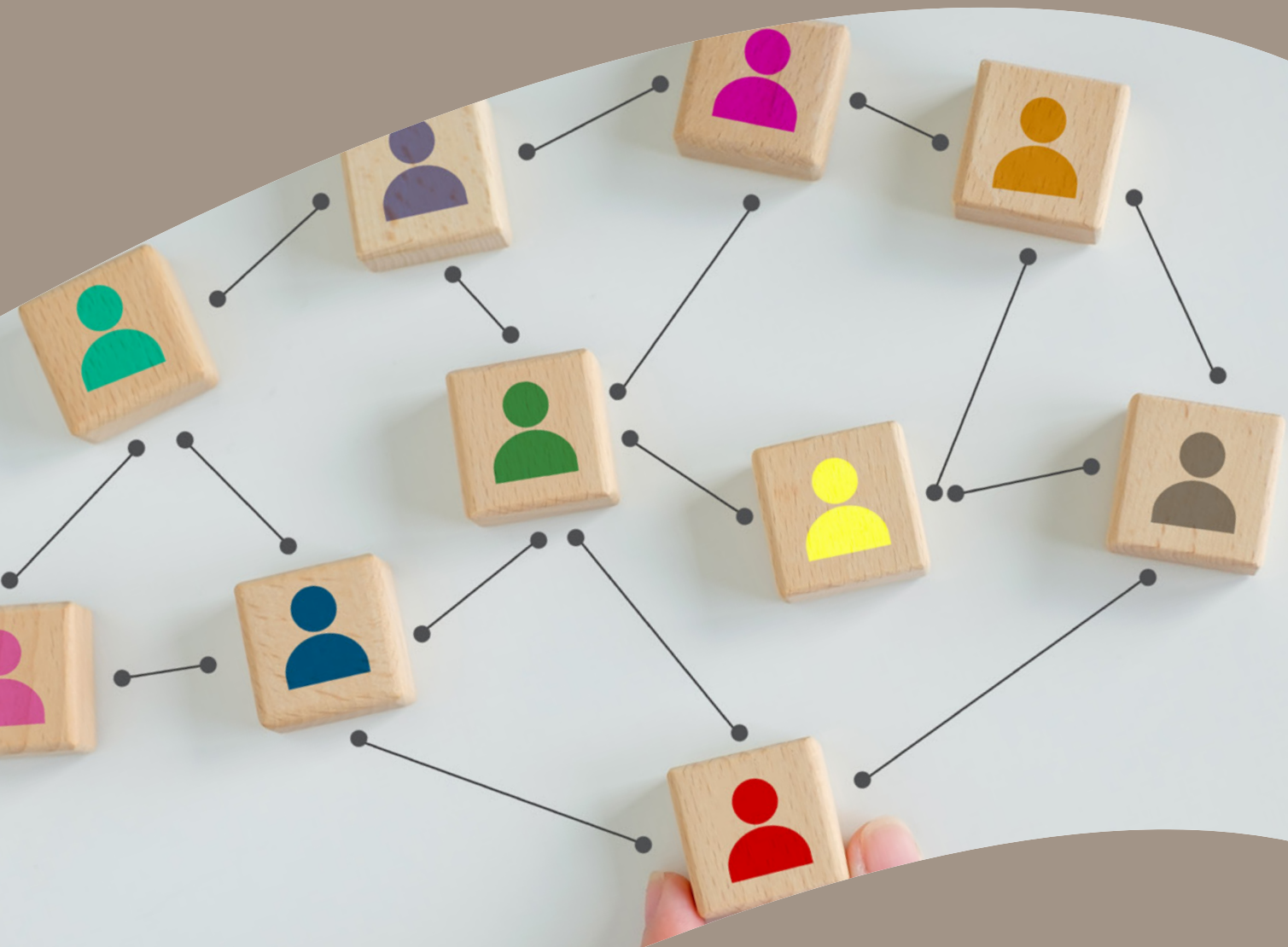
Uiteraard kunnen wij niet nagaan wat het antwoord van de FPD zou geweest zijn zonder onze interventie én duiding. Wij kunnen ons wel indenken dat het wel eens fout zou kunnen gelopen zijn gelet op de verwoording van de initiële vraag van de heer Vermeulen (zie hoger: 45/45ste loopbaan).

Immers, de wettelijke pensioenleeftijd van de heer Vermeulen is 1 januari 2029, maar hij zou al vervroegd met pensioen kunnen op 1 januari 2026 én zou een loopbaan van 45/45ste gehad hebben op 1 juli 2026. Doch als de heer Vermeulen voluit zou willen gaan voor het gunstiger fiscaal regime dan moet hij sowieso wachten tot 1 juli 2028 om met vervroegd pensioen te gaan.

Artikel 3 van het Handvest van de sociaal verzekerde is evenwel duidelijk én verplicht de instellingen van sociale zekerheid om aan de sociaal verzekerde die daar schriftelijk om verzoekt *alle dienstige inlichtingen betreffende zijn rechten en verplichtingen te verstrekken en uit eigen beweging de sociaal verzekerde alle bijkomende informatie te verschaffen die nodig is voor de behandeling van zijn verzoek of het behoud van zijn rechten.*

² <https://www.minfin.fgov.be/myminfin-web/pages/public/fisconet/document/2323e675-0c10-418a-8ec3-775acf3fa7c6>

Kortom de “hamvraag” correct en volledig formuleren is cruciaal om een antwoord te ontvangen op basis waarvan de correcte beslissingen getroffen kunnen worden.

*Coördinatie tussen
de verschillende pensioendiensten*

Coördinatie tussen de verschillende pensioendiensten

De complexiteit van de maatschappelijke werkelijkheid vergt dat de taken van “de overheid” door verschillende overheidsdiensten ofwel door verschillende personen binnen een overheidsdienst worden uitgevoerd. “De overheid” op zich bestaat niet. De overheid is in feite een complex systeem van overheidsinstanties, die overeenkomstig afzonderlijke wetgeving en op basis van eigen budgetten, eigen bestuursovereenkomsten en eigen visies hun taken vervullen. Dit in tegenstelling tot een mens die één en ondeelbaar is. De mens wenst een oplossing voor zijn probleem in zijn totaliteit. Voor de overheid kan deze oplossing in heel wat gevallen enkel bereikt worden door een goede samenwerking tussen de verschillende overheidsdiensten. Zo zorgt een goede uitwisseling van informatie tussen de verschillende overheidsdiensten ervoor dat de burger informatie slechts één keer hoeft mee te delen. Doch een enkelvoudige fout (de RSZ weigerde een pensioen overzeese sociale zekerheid op de door de aanvrager gewenste ingangsdatum daar deze niet het geijkte aanvraagdocument gebruikt had; er is geen wettelijke basis om te eisen dat enkel het geijkte aanvraagdocument gebruikt wordt) kan, gelet op het feit dat deze informatie ook gebruikt wordt door een andere pensioendienst, al snel dubbelvoudige gevolgen veroorzaken (zijnde de weigering van de IGO door de FPD). In een keten bepaalt de zwakste schakel immers de kwaliteit. De RSZ erkent later dat de wetgeving niet vereist dat de aanvraag op het geijkte document dient te gebeuren en kent het pensioen alsnog toe vanaf de door betrokkene gewenste ingangsdatum. Doch de RSZ informeert de FPD hier niet over. Dit coördinatieprobleem zorgt ervoor dat de IGO door de FPD ten onrechte niet wordt toegekend.

De Ombudsman Pensioenen, die een helikopterview heeft over de pensioensector, ontdekte het coördinatieprobleem tussen beide pensioendiensten en vroeg in zijn bemiddeling dit recht te zetten en bijgevolg de IGO met terugwerkende kracht toe te kennen. Hierdoor ontvangt de klaagster achterstallen aan IGO ten bedrage van meer dan 33.000 euro.

DOSSIER 38523

De feiten

Mevrouw Craenenburg dient op 27 september 2023 een klacht in bij de Ombudsdienst Pensioenen, omdat ze niet begrijpt waarom haar de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) geweigerd wordt vanaf de wettelijke pensioenleeftijd. Ze begrijpt deze weigering niet, gezien ze al op het moment van haar wettelijke pensioenleeftijd over beperkte bestaansmiddelen beschikt. Ze meent daardoor recht te hebben op deze bijstandsuitkering. Ze schrijft in haar klacht ook al jaren in de financiële ellende te leven.

Mevrouw Craenenburg was van 14 januari 1978 tot en met 26 juli 1985 getrouwd met de heer Van Os. Dit huwelijk werd beëindigd door een echtscheiding. Haar ex had grotendeels als expat gewerkt. Zijzelf heeft in haar leven maar enkele dagen, 22 om precies te zijn, als werkneemster gewerkt. Daarnaast was mevrouw nog een tweede keer gehuwd tijdens de periode 8 juni 2001 tot en met 13 oktober 2004, gedurende deze periode heeft haar tweede ex 21 dagen als werknemer gewerkt. Hiervoor maakt ze aanspraak op een pensioen als uit de echtgescheidene in het werknemersstelsel.

Op 26 januari 2018 ontvangt mevrouw Craenenburg van de RSZ een brief waarin haar gemeld wordt dat ze mogelijk vanaf de leeftijd van 65 jaar aanspraak maakt op een pensioen als uit de echtgescheidene in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid, als de voorwaarden daartoe vervuld zijn. De voorwaarden worden in de bijlage van de desbetreffende brief vermeld. Er wordt ook gemeld dat, indien ze vermoedt aan de voorwaarden te voldoen, ze schriftelijk contact moet opnemen met de RSZ vanaf 3 maanden voor het bereiken van de leeftijd van 65 jaar (dus vanaf september 2018).

Op 4 december 2018 schreef ze een brief naar de RSZ met de vraag haar, op basis van de tewerkstelling van haar ex, een pensioen toe te kennen. Ze vraagt dit pensioen zo snel mogelijk toe te kennen daar ze geen enkele bron van inkomsten heeft.

De RSZ stuurt haar in reactie hierop het geijkte aanvraagformulier toe dat ze moet invullen. Dit doet ze echter niet.

In de aanloop naar het bereiken van haar pensioenleeftijd, zijnde 30 december 2018, heeft de FPD automatisch een onderzoek opgestart naar een rustpensioen met als ingangsdatum 1 januari 2019, voor haar enkele dagen eigen tewerkstelling en een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot op basis van de tewerkstelling van haar tweede ex tijdens het huwelijk. Dit resulteerde op 4 december 2018 in een pensioenbeslissing waarbij ze vanaf 1 januari 2019 1,91 euro pensioen per jaar kreeg.

In toepassing van artikel 10 § 1 KB 23 mei 2001 worden ook haar rechten op de bijstandsuitkering IGO ambtshalve onderzocht daar ze een pensioen als werknemer geniet. De IGO kan toegekend worden vanaf de eerste dag van de maand die volgt op deze waarin de gepensioneerde de pensioenleeftijd, in casu 65 jaar, bereikt.

De FPD start op 4 december 2018 dit onderzoek naar de IGO op. In dit kader krijgt mevrouw Craenenburg een vragenlijst over haar bestaansmiddelen die ze moet invullen.

Ze vult deze vragenlijst in en stuurt deze op 14 februari 2019 aan de FPD. Ze heeft verklaard dat er een tewerkstelling in Congo was –ze bedoelt dat haar ex in Congo gewerkt had- doch dat er hiervoor geen pensioen wordt uitbetaald.

In het kader van het onderzoek naar de rechten op de IGO meldt de FPD op 11 maart 2019 aan de RSZ dat volgens hun onderzoek betrokkene de voorwaarden vervult om een pensioen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid te krijgen. In dezelfde brief vraagt de FPD aan de RSZ onder andere de aanvraagdatum, de datum van betekening van de pensioenbeslissing, het pensioenbedrag en de ingangsdatum van het echtscheidingspensioen. De RSZ antwoordt aan de FPD op 13 mei 2019 dat mevrouw Craenenburg geen pensioenaanvraag bij de RSZ heeft ingediend.

Dit antwoord van de RSZ is dan ook de reden voor de FPD om een dikke week later, op 21 mei 2019, aan haar een beslissing te versturen dat de IGO geweigerd wordt. De motivering luidt dat ze niet al haar pensioenrechten heeft uitgeput.

Mevrouw Craenenburg dient op 27 mei 2019 een klacht in bij de klachtendienst van de FPD daar ze het niet eens is met de weigering. Ze argumenteert als volgt: iedereen die niet over bestaansmiddelen beschikt heeft toch recht op een IGO. Ik heb samen met mijn ex bijdragen betaald bij de RSZ voor zijn tewerkstelling in het buitenland. Ik ben in afwachting van een pensioenbeslissing hierover. Momenteel ontvang ik nog niks. De IGO is toch een recht voor wie geen bestaansmiddelen heeft.

Op 7 juni 2019 antwoordt de klachtendienst van de FPD dat alvorens de FPD aan haar een IGO kan toekennen het vereist is dat ze een aanvraag indient bij de RSZ voor een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot. De FPD geeft haar het adres van de RSZ. De FPD meldt nog dat het aansluitingsnummer van de ex bij de RSZ vermelden op de aanvraag nuttig is. De FPD sluit af met de melding dat, zodra ze een beslissing voor de overzeese tewerkstelling van haar ex gekregen heeft, ze een aanvraag voor de IGO kan indienen.

Even later, in juli 2019, ontvangt mevrouw de herinnering van de RSZ om de pensioenaanvraag op het geijkte document te doen. Mevrouw Craenenburg geeft hieraan pas maanden later gevolg, met name op 11 september 2019.

Wanneer de RSZ de geijkte pensioenaanvraag ontvangen heeft, stuurt de RSZ op 27 februari 2020¹ de pensioenbeslissing waarbij het echtscheidingspensioen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019, zijnde de gevraagde ingangsdatum door betrokkene, wordt toegekend.

Op 10 mei 2023 doet mevrouw Craenburg telefonisch haar beklag dat ze geen IGO ontvangt. Dit telefoongesprek wordt door de FPD als pensioenaanvraag aanvaard. Een nieuw onderzoek naar de IGO met als ingangsdatum 1 juni 2023, zijnde de maand volgend op de telefooncally, wordt gevoerd.

Op 20 juni 2023 vult betrokkene de vragenlijst betreffende haar bestaansmiddelen in die ze in het kader van dit onderzoek ontvangen heeft. Ze vermeldt dat ze een pensioen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid ontvangt. Ter staving voegt ze een betalingsbewijs toe waaruit blijkt dat ze 331,91 euro per maand als echtscheidingspensioen ontvangt.

Bij een beslissing van 17 juli 2023 kent de FPD haar de IGO toe vanaf 1 juni 2023. Haar IGO bedraagt op dat moment 1.157,55 euro per maand.

Vermits mevrouw Craenburg het niet eens is met het feit dat de IGO niet met terugwerkende kracht wordt toegekend, dient ze op 15 augustus 2023 opnieuw een klacht in bij de klachtendienst van de FPD om haar IGO met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2019 te bekomen. Ze meldt dat ze dit probleem al aankaart vanaf 2019.

Op 31 augustus 2023 antwoordde de klachtendienst van de FPD haar dat ze een aanvraag om de IGO had moeten indienen nadat ze de beslissing van de RSZ gekregen had. De klachtendienst verwijst naar het antwoord van 7 juni 2019 waarin de klachtendienst haar ditzelfde al had gemeld. Wel meldt de klachtendienst dat haar telefonische oproep van 10 mei 2023 als IGO-aanvraag kan beschouwd worden en dat de IGO dan ook kan ingaan vanaf de maand volgend op deze aanvraag, zijnde op 1 juni 2023. Terugwerkende kracht tot de pensioenleeftijd is echter niet mogelijk meldt de klachtendienst.

Bedenkingen

Mevrouw Craenburg stuurt, zoals door de RSZ gevraagd in een brief van 26 januari 2018, binnen de 3 maanden voor het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een brief naar de RSZ om een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot te bekomen. De RSZ vraagt de aanvraag te bevestigen op het daartoe geijkte document.

Op 13 mei 2019 antwoordt de RSZ, op een vraag van de FPD van 13 maart 2019 naar informatie over het echtscheidingspensioen (zoals het bedrag, de ingangsdatum, beslissingsdatum, ...) teneinde hiermee rekening te houden bij de berekening van de IGO, dat mevrouw Craenburg geen pensioenaanvraag bij de RSZ heeft ingediend.

De Ombudsdienst Pensioenen stelt vast dat dit antwoord voor discussie vatbaar is. In artikel 20, lid 3 wet 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid wordt niet nader bepaald dat de pensioenaanvraag op een geijkt document dient te gebeuren. We lezen in dit artikel enkel dat onverminderd de bepalingen van § 2 -zijnde loopbaanvoorwaarden om een pensioen te krijgen voor de leeftijd van 65 jaar- de rente ten vroegste verschuldigd is vanaf de leeftijd van 65 jaar en in geen geval voor de datum van de aanvraag.

In de brief van 4 december 2018 vermeldt mevrouw Craenburg dat ze het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote zo snel mogelijk wenst. Dit is dus 1 januari 2019.

In de wet van 17 juli 1963 wordt niet vermeld op welke wijze het echtscheidingspensioen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid dient aangevraagd te worden. De huidige reglementering bevat geen duidelijke bepalingen inzake de wijze van het indienen van een aanvraag, de datum waarop een aanvraag kan ingediend worden, de vaststelling van de ingangsdatum van het pensioen vóór de leeftijd van 65 jaar of de polyvalentie. De wet van 17 juli 1963 heeft geen uitvoeringsbesluit zoals dit wel het geval is bij de wet van 16 juni 1960, zijnde het pensioenstelsel van degene die aangesloten waren bij de koloniale instellingen in de periode van 1942 tot 30 juni 1960. In toepassing van artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 juni 1948, dat als uitvoeringsbesluit van de wet van 16 juni 1960 geldt, is een

¹ De RSZ meldt aan de Ombudsdienst Pensioenen dat ze nadat ze van mevrouw Craenburg de aanvraag op het geijkte document ontvangen hadden op 11 september 2019 de pensioenbeslissing van de FPD nog ontbrak om een pensioenbeslissing te treffen. De pensioenbeslissing van de FPD heeft de RSZ ontvangen op 4 februari 2020.

pensioenaanvraag in toepassing van de wet van 16 juni 1960 enkel geldig indien deze op het daartoe voorziene formulier gebeurt (model 2). Hetzelfde artikel stelt overigens dat het pensioen slechts mag aangevraagd worden binnen de twee maanden voor de ingangsdatum. In de praktijk heeft de RSZ deze termijn gebracht op 3 maanden. Daarenboven heeft de RSZ de lovenswaardige werkwijze ingevoerd om actief op zoek te gaan naar de toekomstig gepensioneerden en waar dit mogelijk is deze aan te schrijven.

Het gebrek aan een wettelijk voorziene aanvraagprocedure in het kader van de wet van 17 juli 1963 was voor de Ombudsdienst Pensioenen dan ook de aanleiding om in het Jaarverslag 2010 op pagina 162 de aanbeveling te doen aan de wetgever om in de wetgeving alle nuttige wijzigingen aan te brengen zodat er geen twijfel meer is over de wijze waarop een aanvraag kan ingediend worden, de datum van de aanvraag, de ingangsdatum van het pensioen vóór de leeftijd van 65 jaar en de regels inzake polyvalentie. Tot op heden is aan deze aanbeveling geen gevolg gegeven. De Ombudsdienst Pensioenen herhaalt dan ook deze aanbeveling. In dit kader merken we wel op dat de dienst Overzeese Sociale Zekerheid van de RSZ zoals vermeld in het Jaarverslag 2010 aanvragen die per brief of mail worden toegestuurd aanvaardt, doch dat de betrokkene de aanvraag nog wel moet bevestigen op het geijkte document (model 2). We merken wel dat het gebruikelijk is dat de RSZ de aanvragers intensief begeleidt.

Door het antwoord van de RSZ aan de FPD dat er geen aanvraag is ontstaat er een coördinatieprobleem. De complexiteit van de maatschappelijke werkelijkheid vergt immers dat de taken van “de overheid” door verschillende overheidsdiensten ofwel door verschillende personen binnen een overheidsdienst worden uitgevoerd. Het is daarom essentieel voor de burgers dat de verschillende diensten en mensen in deze diensten harmonieus samenwerken.

De FPD baseert zich immers op de melding van de RSZ dat er geen aanvraag is om de IGO te weigeren. Zich baserend op dit antwoord van de RSZ klopt de redenering van de FPD dat de IGO geweigerd wordt daar betrokkene niet al haar wettelijke Belgische pensioenrechten heeft uitgeput. Artikel 5 § 7 wet 22 maart 2001 tot instelling van de IGO bepaalt immers dat de betrokkene ertoe gehouden is om zijn rechten ten laste van de in § 4 bedoelde pensioenregelingen te laten gelden, vooraleer hij op de inkomensgarantie aanspraak kan maken. In § 4 wordt gesproken over “Belgische wettelijke pensioenregelingen”. Doch de Ombudsdienst Pensioenen stelde vast dat in werkelijkheid het onderzoek naar het echtscheidingspensioen bij de RSZ nog steeds lopende was.

De RSZ kent uiteindelijk op 27 februari 2020 het echtscheidingspensioen wel toe met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019. Dit betekent dat de RSZ gelet op artikel 20, lid 3 wet 17 juli 1963 –waarin gesteld wordt dat een pensioen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid in geen geval voor de datum van de aanvraag wordt toegekend- erkent dat de brief van 4 december 2018 wel als pensioenaanvraag aanvaard werd. Doch de RSZ informeert de FPD hier niet over. Op deze manier wordt het coördinatieprobleem in stand gehouden.

De Ombudsdienst Pensioenen stelt vast dat de RSZ in tegenstelling tot wat gebruikelijk is wel erg lang gewacht heeft -meer dan een half jaar- alvorens een herinnering naar betrokkene te versturen daar ze het geijkte formulier niet had ingevuld. Het vertraagd beschikbaar komen van informatie² bij de RSZ werkt, doordat de RSZ er niet aan denkt deze informatie alsnog aan de andere betrokken overheidsdiensten mee te delen, een probleem in de hand. In casu door deze informatie niet aan de FPD mee te delen die de informatie nodig heeft voor de toekenning van een voordeel (IGO).

Ook de tweede klacht die door mevrouw Craenenburg ingediend werd bij de klachtendienst van de FPD, wordt door de FPD behandeld vertrekkende vanuit de melding van de RSZ dat er geen aanvraag is ingediend geweest voor een echtscheidingspensioen in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft een helikopterview over de pensioensector en derhalve over de verschillende pensioendiensten. De Ombudsdienst Pensioenen heeft hiervan gebruik gemaakt bij de behandeling van deze klacht. De Ombudsdienst Pensioenen heeft zowel gebruik gemaakt van zijn rechtstreekse toegang tot de pensioenapplicatie van de FPD maar heeft tevens de andere betrokken pensioendienst, met name de RSZ, ondervraagd over de klacht. Bij een klacht over

² Merk op dat het vertraagd beschikbaar komen van informatie hier mede veroorzaakt is door het niet onmiddellijk ingaan door de toekomstig gepensioneerde om het geijkte document in te vullen.

een bijstandsuitkering die overheidsdienst overschrijdend is berekend, kan soms enkel een grensoverschrijdend onderzoek de oplossing brengen.

Meer ten gronde stelt de Ombudsman Pensioenen zich de vraag of mevrouw Craenenburg effectief een pensioenaanvraag moest indienen. In artikel 5 § 4 van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een IGO wordt immers gesteld: “De aanvraag om inkomensgarantie geldt als aanvraag voor de toepassing van de Belgische wettelijke pensioenregelingen, wanneer de aanvrager gewag maakt van beroepsarbeid die onder de werkingssfeer van die regelingen valt of wanneer in het raam van het onderzoek van de aanvraag een zodanige beroepsarbeid wordt vastgesteld.

Verder opzoekwerk leert ons dat het Grondwettelijk Hof in een arrest van 6 november 2014 in punt B.7.2. stelde: “Wanneer de wetgever een *wettelijke* en facultatieve *ouderdomsverzekering* aanbiedt aan de in het buitenland tewerkgestelde werknemers, valt het onder zijn beoordelingsbevoegdheid om de voorwaarden en de regeling van deelname aan die verzekering aan te passen aan de economische omstandigheden.” Het Grondwettelijk Hof kwalificeert het pensioen uit hoofde van een overzeese tewerkstelling wel degelijk als een wettelijk pensioen. Weliswaar facultatief. Het is voor de toepassing van de polyvalentie van aanvragen en bijgevolg het doorsturen van de aanvragen aan de RSZ niet vereist dat het om een verplicht wettelijk pensioen gaat³.

Kortom bij ruime interpretatie van artikel 5 § 4 van de wet van 23 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen kan gesteld worden dat ook voorzien wordt in de polyvalentie van aanvragen. Al is het zeker verdedigbaar, te meer daar het pensioenstelsel van de overzeese sociale zekerheid een kapitalisatiestelsel is, om zelfs bij een polyvalentie van aanvragen, de bevestiging van de ingangsdatum te vragen alvorens het pensioen toe te kennen. In casu moet wel opgemerkt worden dat mevrouw Craenenburg wel duidelijk gemeld had in haar brief van 4 december 2018 dat zij het pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot wel degelijk zo snel mogelijk wenste te krijgen.

De Ombudsman Pensioenen merkt op dat de toepassing van de polyvalentie een weliswaar kleine bijdrage zou kunnen leveren tot het opsporen van de gepensioneerden die aanspraak maken op een pensioen van de overzeese sociale zekerheid. Uit overleg tussen de Ombudsman Pensioenen en de dienst Overzeese Sociale Zekerheid bleek immers dat de dienst Overzeese Sociale Zekerheid zijn uiterste best doet om zo veel mogelijk toekomstig gepensioneerden op te sporen. Dit is echter niet éénvoudig daar de toekomstig gepensioneerden vaak in het buitenland woonachtig zijn en -zeker wanneer de aansluitingsperiode in het verre verleden ligt- hun adresgegevens en de aanpassingen hiervan niet correct meer aan de RSZ hebben meegedeeld. De RSZ heeft dan ook vaak gedateerde adresgegevens waardoor het opsporen van de toekomstig gepensioneerden erg moeilijk is. De pro-actieve houding die de RSZ in dit kader aanneemt door bijvoorbeeld ambassades aan te schrijven is dan ook lovenswaardig.

Anderzijds heeft de Ombudsdienst Pensioenen de meldingen van de klager steeds heel serieus genomen ook al is de klager meermaals in gebreke gebleven op vragen te antwoorden, wat mede de oorzaak is geweest van de ontstane problematiek. De klaagster is immers tot twee keer toe ook niet onmiddellijk –lees binnen de maand- ingegaan op de vraag van de RSZ om de aanvraag op een geijkt document in te vullen.

Conclusie

De bemiddeling van de klacht door de Ombudsdienst Pensioenen heeft tot gevolg dat de IGO wel met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019 wordt toegekend. Achterstallen ten bedrage van 33.150,17 euro worden aan mevrouw Craenenburg uitbetaald.

3 Merk op dat dit wel voor de polyvalentie in de andere richting (een pensioenaanvraag die geldt als IGO aanvraag) wel vereist wordt. Wij citeren artikel 5 § 3 “de pensioenaanvraag ingediend ten laste van een Belgische verplichte pensioenregeling door een persoon die aan de gestelde leeftijdsvoorwaarden voldoet, geldt als een aanvraag tot inkomensgarantie, tenzij blijkt dat het bedrag van de pensioenen de toekenning van de inkomensgarantie verhindert”.

*Impact van het werk
van de Ombudsdienst Pensioenen*

HOOFDSTUK
9

Impact van het werk van de Ombudsdienst Pensioenen

Aanpassing wetgeving: Vrijstelling van bijdragen als zelfstandige tijdens coronacrisis telt mee voor toegangsvoorwaarde tot minimumpensioen

Eén van de meest voorkomende klachten bij de Ombudsdienst Pensioenen betreft zelfstandigen die zich in het verleden in een tijdelijke moeilijke financiële situatie bevonden en gebruik gemaakt hebben van de mogelijkheid om een vrijstelling van sociale bijdragen te vragen. Deze zelfstandigen openen voor deze periode geen pensioenrechten en doen daarover hun beklag. Deze zelfstandigen blijven voor de periode van vrijstelling op het moment dat ze de vrijstelling vragen wel gedekt voor de ziekteverzekering en de gezinsbijslag. Merk wel op dat momenteel op de aanvraag tot vrijstelling van bijdragen is te lezen dat ze later geen pensioenrechten zullen openen voor de periode van vrijstelling (tenzij ze alsnog binnen de 5 jaar de sociale bijdragen betalen).

Om na te gaan of men voldoende jaren heeft om vervroegd met pensioen te gaan telt deze periode ook niet mee (wat er vaak toe leidt dat men pas later met pensioen mag gaan). Ook telt het niet mee om na te gaan of men aanspraak kan maken op het minimumpensioen.

In het Jaarverslag 2013 bespraken we op pagina 130-134 deze problematiek uitvoerig. De Ombudsman Pensioenen wierp een aantal reflectievragen op: is het wel een goed systeem aan zelfstandigen in moeilijkheden de optie te geven niet deel te nemen aan de pensioenverzekering, waardoor het verplicht karakter van de pensioenverzekering - en daardoor het sociale aspect (het verplicht karakter maakt van de pensioenverzekering immers een sociale en niet een gewone verzekering) - wegvalt. In de ziekteverzekering zou dit ondenkbaar zijn. Daar blijven de vrijgestelde periodes wel een ziekte dekking opleveren. Ook wierp de Ombudsman Pensioenen de reflectievraag op of er geen remediëring kan plaats vinden: gaande van regularisatiebijdragen betalen (ook na een langere termijn dan 5 jaar en zonder zeer hoge intresten), de toegekende vrijstellingen (geleidelijk aan) (geheel of gedeeltelijk) ook te laten meetellen voor de loopbaanvoorwaarde voor het vervroegd pensioen en/of pensioenrechten te laten openen, ... Deze reflectievragen werden herhaald in het Jaarverslag 2020 op pagina 20 vermits deze problematiek tijdens de coronaperiode nog acuter werd.

Op 22 juni 2021 antwoordde de Minister van Middenstand, de heer Clarinval, op een parlementaire vraag van de heer Wim Van der Donckt naar aanleiding van de oproep van de Ombudsman Pensioenen dat in het kader van de versoepelingen van het 'klassieke' overbruggingsrecht, de wet van 22 december 2020 tot instelling van verschillende maatregelen ten gunste van zelfstandigen in de context van de COVID-19-crisis (B.S. 31 december 2020) wel voorziet in de gelijkstelling van maximum 4 kwartalen van het overbruggingsrecht voor wat betreft de pensioenrechten¹.

Er kunnen maximum 4 kwartalen (al dan niet opeenvolgend) waarvoor de ZIV-rechten werden behouden in het kader van de toekenning van het overbruggingsrecht, gelijkgesteld worden². De gelijkstelling vangt aan de 1ste dag van het kwartaal waarvoor het behoud van rechten werd toegekend en ten vroegste op 1 oktober 2020 aangezien de maatregel slechts betrekking heeft op de kwartalen vanaf het vierde kwartaal 2020.

¹ <https://www.lachambre.be/doc/CCRI/pdf/55/ic521.pdf> p. 9 en volgende

² Artikel 28 § 5 en 37 ter van het Koninklijk Besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen

De maatregel geldt voor:

- kwartalen ‘behoud van rechten’ vanaf het vierde kwartaal 2020 die worden toegekend naar aanleiding van feiten die zich voordoen tussen 1 april 2020 en 31 maart 2021;
- de pensioenen die ten vroegste voor de eerste keer ingaan op 1 januari 2021.

Indien er voldaan is aan de voorwaarden geldt de beslissing tot toekenning van het ‘klassieke’ overbruggingsrecht, genotificeerd door het sociaalverzekeringsfonds, automatisch ook als beslissing inzake de gelijkstelling van maximaal 4 kwartalen.

Verder antwoordde de Minister dat “het klopt dat de zelfstandigen geen pensioenrechten opbouwen voor de kwartalen waarvoor zij een vrijstelling hebben gevraagd. Zij behouden evenwel de rechten op de ziekteverzekering en er bestaat een mogelijkheid om de vrijgestelde kwartalen a posteriori te regulariseren binnen de vijf jaar met een afkooppremie³.”

Dit betekent dat de eerste termijn voor het regulariseren van bijdragen voor het overbruggingsrecht voor het jaar 2020 afloopt eind 2025. Eind 2024 kon worden vastgesteld dat de sociale verzekeringsfondsen hun klanten begonnen te contacteren om hen de deadline te herinneren. Het is uiteraard aan de zelfstandige zelf om te beslissen wat hij doet, ofwel betaalt hij zijn bijdragen (en verhogingen), ofwel doet hij niets en vervalt de mogelijkheid voor betaling van bijdragen na 31 december 2025 ofwel stuit hij de verjaring en begint een nieuwe periode van 5 jaar te lopen.

Aan de oproep van de Ombudsman Pensioenen werd wat betreft de voorwaarde om toegang te krijgen tot het minimumpensioen gehoor gegeven voor de vrijstelling van bijdragen in het kader van de coronacrisis. Dit gebeurde bij KB van 30 mei 2024, dat het KB van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen wijzigt. Vanaf 1 januari 2025 komen ook de periodes, waarvoor een vrijstelling van bijdragen werd verkregen in het kader van de Covid-19-crisis tussen 1 januari 2020 en 31 maart 2022, in aanmerking voor de toegangsvoorwaarde voor het minimumpensioen en dit voor zowel de voorwaarde van 2/3e van een volledige loopbaan (= 30 jaren), als voor de bijkomende voorwaarde van min. 64 kwartalen effectieve beroepsbezigheid⁴.

Automatisch onderzoek overgangsuitkering

De dag na de verspreiding van het persbericht over het Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen waarin gepleit werd om de overgangsuitkering automatisch toe te kennen, met name op 18 april 2024, werden in de plenaire vergadering van het Parlement⁵ vijf parlementaire vragen gesteld over de automatische toekenning van de overgangsuitkering waarvoor de Ombudsman Pensioenen geijverd had.

De Minister van Pensioenen meldde dat de FPD werkt aan een volledig automatische toekenning tegen eind 2024. De Minister meldde tevens dat de FPD één jaar terug in de tijd gaat om na te gaan of bepaalde personen hun rechten niet hebben doen gelden.

De FPD bevestigde aan de Ombudsman Pensioenen in afwachting van een wetgeving die exact bepaalt voor wie de overgangsuitkering ook automatisch wordt toegekend wanneer de overledene nog niet gepensioneerd was, dit bij wijze van administratieve praktijk reeds te doen in de gevallen waar het op basis van de beschikbare gegevens in het rijksregister mogelijk is dit onderzoek automatisch op te starten. De FPD bevestigde tevens dat men één jaar terug in de tijd gaat om na te gaan of iemand recht heeft op de overgangsuitkering.

³ <https://www.lachambre.be/doc/CCRI/pdf/55/ic521.pdf> p. 9 en volgende

⁴ Artikel 56 quater van het Koninklijk Besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen

⁵ <https://www.dekamer.be/doc/PCRI/pdf/55/ip299.pdf> p. 33-37

Vakantiegeld in de pensioenwetgeving voor de ontslagcompensatievergoeding

In de aanbeveling 2022/2 beval de Ombudsman Pensioenen aan de wetgever aan om te onderzoeken of de ontslagcompensatievergoeding, die bedoeld is om het verschil in opzegtermijn tussen de arbeider en de bedienden te compenseren sedert 2014, niet dient opgenomen te worden in de limitatieve lijst van uitzonderingsgevallen voorzien in artikel 56 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 waarin vanaf het jaar waarin het pensioen ingaat een vakantiegeld wordt toegekend. Wie met name in het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het pensioen ingaat een ontslagcompensatievergoeding heeft ontvangen, heeft geen recht op vakantiegeld vanaf het jaar waarin het pensioen ingaat. (Jaarverslag 2022, p. 69)

Op 15 mei 2023 vroeg volksvertegenwoordigster, mevrouw Samyn, aan de Minister van Pensioenen, mevrouw Lalieux, of ze met deze aanbeveling van de Ombudsdienst Pensioenen aan de slag zou gaan⁶.

De Minister van Pensioenen antwoordde op 26 juni 2023 dat het niet verdedigbaar lijkt dat de invoering van de ontslagcompensatievergoeding een bijkomend negatief neveneffect heeft wat betreft het vakantiegeld van gepensioneerde arbeiders.

De Minister van Pensioenen stelt verder: “Naast degene die een ontslagcompensatievergoeding ontvangen zijn er echter nog verschillende groepen die vandaag geen vakantiegeld ontvangen zoals iemand die in ingangsjaar -1 een volledig jaar onvrijwillige werkloosheid geniet die niet voorafgegaan is door een tewerkstelling; iemand die in ingangsjaar -1 een combinatie heeft van ziekte met loopbaanonderbreking of tijdskrediet; iemand die in ingangsjaar -1 enkel onvrijwillige werkloosheid geniet maar geen volledig kalenderjaar (285 dagen voor samendrukking); iemand die in ingangsjaar -1 een volledig jaar mindervaliditeit geniet; iemand die zijn loopbaan niet eindigt als werknemer. Deze groepen zouden ook kunnen worden meegenomen in een eventuele uitbreiding van de uitzonderingen. Hiermee zouden we de geest van de wet volgen namelijk vakantiegeld geven aan iedereen die (onvrijwillig) nog geen vakantiegeld krijgt van de werkgever.”

In plaats van de lijst met uitzonderingen uit te breiden zou ook kunnen worden gedacht aan iedereen opnieuw volledig vakantiegeld geven vanaf het 1ste jaar. Dit was de situatie voor 31 december 1994. Het heeft waarschijnlijk een aanzienlijke budgettaire kost en zorgt in sommige gevallen voor dubbel vakantiegeld (werkgever en FPD): zij die nog werken in IGJ-1 (krijgen dubbel vakantiegeld) en zij in gelijkstelling in IGJ-1 (krijgen slechts een keer vakantiegeld).

Om het pensioensysteem te vereenvoudigen zijn we het aan onszelf verplicht om ons steeds de vraag te stellen of we kunnen harmoniseren. Dat is in dit geval niet evident, want het ambtenarenstelsel is complexer en volgt een andere logica. Zo kent het ambtenarenstelsel een leeftijdsvoorwaarde; krijgen ze vanaf het eerste jaar wel vakantiegeld; is het vakantiegeld afhankelijk van de som van de totale pensioenen; bestaat er een aanvullende toeslag op vakantiegeld; is er een beperking van het vakantiegeld op basis van vakantiegeld in andere regelingen en zelfs van het vakantiegeld van de partner; en tenslotte een verschil in bedragen. Een hervorming zou dus ingrijpend en complex zijn en verdient verdere analyse. Daarom geef ik de Nationale arbeidsraad (NAR) de opdracht deze vraag te onderzoeken”.

De NAR heeft op 22 oktober 2024 het advies nr. 2.430 uitgebracht⁷. Het betreft een niet éénparig standpunt.

6 Vr. en Antw. Kamer 2019-2024, 15 mei 2023 (Vr. nr. 613 E. SAMYN): <https://www.lachambre.be/QRVA/pdf/55/55Ko114.pdf> p.345

7 <https://cnt-nar.be/sites/default/files/documents/fr/advies-2430.pdf>

De leden die werknemersorganisatie vertegenwoordigen vragen dat de uitzonderingslijst wordt uitgebreid zodat het vakantiegeld ten laste van de FPD kan worden uitbetaald in het ingangsjaar voor wie het volledige jaar voorafgaand aan pensionering een ontslagcompensatievergoeding ontving.

In een volgende fase vragen de leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, om de uitzonderingslijst verder uit te breiden voor groepen waarvan wordt vastgesteld dat de geest van de wet niet wordt gerespecteerd. Wie in het eerste pensioenjaar geen vakantiegeld als werknemer ontvangt, zou een recht moeten openen op vakantiegeld als gepensioneerde.

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen zijn omwille van verschillende elementen (onder andere de ontslagcompensatievergoeding is een globale compensatie waarbij geen rekening wordt gehouden met individuele parameters, dit kan leiden tot een verdere uitbreiding van de lijst met uitzonderingen, er is geen gemeenschappelijk punt tussen de ontslagcompensatievergoeding en vervangingsinkomens wegens ziekte, invaliditeit, werkloosheid, SWT waarbij er recht op vakantiegeld is tijdens het eerste jaar van pensionering...) van mening dat een uitbreiding van de lijst met uitzonderingen noch gerechtvaardigd, noch wenselijk is. Zij brengen derhalve een negatief advies uit over de adviesaanvraag betreffende de uitbreiding.

De klager bij de Ombudsdienst Pensioen had ondertussen, zich baserend op de afsluitende brief van de Ombudsdienst Pensioenen, een rechtszaak aangespannen tegen de FPD.

In een vonnis van de arbeidsrechtbank van Gent, afdeling Sint-Niklaas van 14 februari 2024 (rolnummer 22/529/A) werd gesteld dat de arbeider die in het jaar voorafgaand aan de pensionering enkel een ontslagcompensatievergoeding had ontvangen (en dus geen vakantiegeld) en die tijdens het eerste jaar van pensionering geen vakantiegeld van de FPD ontving en een ontslagen bediende die in het jaar voorafgaand aan pensionering een vertrekvakantiegeld ontving en in het eerste jaar van pensionering geen vakantiegeld ontving tot onderscheiden categorieën van personen behoren, doch dat het verschil in behandeling wat hun recht op vakantiegeld betreft op een objectief criterium berust doch niet redelijk verantwoord is. De arbeidsrechtbank oordeelde dat een rechtbank om een einde te maken aan een ongrondwettelijkheid de bevoegdheid en de plicht heeft het wettelijk kader aan te vullen zodat dit niet meer in strijd is met de artikelen 10 (gelijkheid) en 11 (non-discriminatie) van de Grondwet. Zich hierop baserend evenals zich baserend op het schriftelijk advies van het Openbaar Ministerie opgesteld door K. Salomez, oordeelde de rechtbank dat de “discriminerende lacune” binnen de grenzen van de wet dient opgevuld te worden door de ontslagcompensatievergoeding voor de toepassing van artikel 56 § 1 van het KB van 21 december 1967 als een vergoeding “wegens” (als in: naar aanleiding van) onvrijwillige werkloosheid, minstens deze er -in de lijn van de bekommernissen van de wetgever- mee gelijk te stellen en derhalve de FPD veroordeelde tot het betalen van vakantiegeld tijdens het eerste jaar van pensionering.

De rechtbank verwees hierbij naar het feit dat de uitzondering op het principe dat in de loop van het eerste jaar waarin een pensioen wordt uitgekeerd, geen vakantiegeld wordt toegekend, werd ingevoerd vanuit de overweging dat men pensioengerechtigden die “omwille van hun status op het einde van de loopbaan verstoken bleven van vakantiegeld (bruggepensioneerden, invaliden, werklozen)” niet aan deze maatregel wou onderwerpen⁸.

De FPD tekende wel beroep aan tegen dit vonnis stellende de pensioenreglementering correct te hebben toegepast. De mogelijke discriminatie op het vlak van recht op vakantiegeld voor arbeiders die een ontslagcompensatievergoeding ontvangen tegenover ontslagen bedienden situeert zich volgens de FPD op een niveau dat buiten haar bevoegdheidssfeer valt.

Rechtspraak gebaseerd op bevindingen uit het Jaarverslag van de Ombudsman Pensioenen

Zoals hoger vernoemd spande een gepensioneerde die bij de Ombudsdienst Pensioenen een klacht had ingediend betreffende de toekenning van een vakantiegeld door de FPD gedurende het eerste jaar van pensionering nadat hij in het jaar voorafgaand aan de pensionering enkel een

⁸ <https://www.senaat.be/lexdocs/So541/So5411081.pdf> p.41

ontslagcompensatievergoeding ontving, een rechtszaak aan tegen de FPD. Uit de afsluitende brief van de Ombudsdienst Pensioenen putte de gepensioneerde argumenten. De arbeidsrechtbank veroordeelde de FPD tot de betaling van vakantiegeld tijdens het eerste jaar van pensionering.

Meer en meer stellen we in vonnissen vast dat wanneer een bemiddeling bij de Ombudsdienst Pensioenen voor de klager niet het gewenste effect oplevert de klager naar de rechtbank stapt en voor zijn verweer bij de rechtbank zich baseert op elementen uit de afsluitende brief (of ook meer en meer uit tussentijdse brieven) van de Ombudsdienst Pensioenen en dat dit tot een gunstig vonnis voor de klager leidt.

Zo oordeelde de Brusselse arbeidsrechtbank in een vonnis van 31 oktober 2023 (AR 23/1447/A) dat een Belgisch rustpensioen toch betaalbaar is in het buitenland ook al heeft België geen verdrag met dit land. In casu ging het om een Maleisische inwoner die van 1973 tot 1994 in België werkte en woonde en in 2015 zijn Belgisch pensioen aanvroeg. Zijn pensioenrecht werd door de FPD toegekend doch niet uitbetaald. Artikel 27 van het Koninklijk Besluit 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemer stelt immers dat de pensioenen in principe niet verstrekt kunnen worden aan gerechtigden van een vreemde nationaliteit die niet werkelijk in België verblijven. Uit het Jaarverslag 2019 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 13-21, putte de klager elementen waarop zijn verdediging gebaseerd was.

*Niet proportioneel verlies van
mijnwerkerscomplement*

10

HOOFDSTUK

Niet proportioneel verlies van mijnwerkers-complement ingevolge overschrijding van eenheid van loopbaan veroorzaakt door tewerkstelling onder het stelsel van de overzeese sociale zekerheid

DOSSIER 39861

De feiten

Meneer Sortino ontvangt sinds 1 mei 2009 een rustpensioen als ondergronds mijnwerker. Dit pensioen werd hem toegekend aan een loopbaanbreuk van 29/30sten. Vanaf 1 april 2024 ontvangt hij eveneens een ouderdomspensioen van de RSZ (Overzeese Sociale zekerheid) voor een maandelijks bedrag van 221,96 euro. Ondanks dit extra pensioen, zakt het totale pensioeninkomen van meneer Sortino met 175,59 euro per maand (mijnwerkerspensioen inclusief mijnwerkerscomplement verminderde met 397,55 euro en pensioen overzeese sociale zekerheid steeg met 221,96 euro).

Meneer Sortino vraagt om hulp. Hij wenst te laten nakijken wat er is misgelopen en vraagt een rechtzetting.

Bedenkingen

Op het moment van de klacht bedraagt de wettelijke pensioenleeftijd nog 65 jaar. Werknemers die een voldoende loopbaan hebben kunnen echter vervroegd op pensioen gaan, d.w.z. ten vroegste vanaf de maand die volgt op hun 60ste verjaardag.

Op deze algemene regel was echter een uitzondering voorzien voor mijnwerkers. De mijnwerkers die tewerkgesteld zijn geweest in de ondergrond kunnen ten vroegste vanaf hun 55 jaar een pensioen voor hun prestaties als mijnwerker bekomen¹. Wanneer zij echter ten minste een tewerkstelling van 25 jaar op een gewone en hoofdzakelijke wijze in de ondergrond bewijzen kunnen zij hun pensioen zelfs voor de leeftijd van 55 jaar krijgen.

Daarenboven is het mogelijk wanneer ze tenminste 20 jaren gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als mijnwerker bewijzen een voordeligere berekening (berekening a rato van 1/30 i.p.v. 1/45) te bekomen².

De heer Sortino bekwam vanaf 1 mei 2009 een rustpensioen als gewezen mijnwerker voor een loopbaan van 29/30 (13.602,36 euro bruto per jaar – bedrag op 1 mei 2009).

Aangezien hij geen 30, doch ten minste 25 kalenderjaren als ondergronds mijnwerker bewijst (perioden van effectieve tewerkstelling en perioden die kunnen worden gelijkgesteld met een tewerkstelling als ondergronds mijnwerker), werd het bedrag van het pensioen verhoogd met een supplement³. Dit supplement was gelijk aan het verschil tussen het pensioenbedrag dat meneer Sortino zou hebben bekomen indien hij daadwerkelijk gedurende 30 kalenderjaren gewoonlijk en hoofdzakelijk als ondergronds mijnwerker zou tewerkgesteld geweest zijn en het toegekende pensioen. Het supplement bedroeg 1.082,88 euro bruto per jaar (bedrag eveneens op 1 mei 2009).

1 Wanneer zij geen periode van gewone en hoofdzakelijke activiteit als ondergrondse mijnwerker bewijzen: zie artikel 3 § 2,2° van de wet van 20 juli 1990

2 Artikel 3 §2 van de Wet van 20.07.1990

3 Artikel 3 §6 van de Wet van 20.07.1990

Verder bekwam hij vanaf 1 mei 2009 eveneens een verwarmingstoelage⁴ van 845,52 euro bruto per jaar.

Samengevat bekwam meneer Sortino vanaf 1 mei 2009 een totaal jaarlijks bruto pensioen van:

€	13.602,36
€	1.082,88
€	845,49
€	15.530,76

Meneer Sortino heeft eveneens in het buitenland gewerkt, meer bepaald in Azië. Om tijdens deze tewerkstelling ook van de Belgische sociale zekerheid te kunnen genieten, had meneer Sortino zich aangesloten bij de Overzeese Sociale Zekerheid (onderdeel van de RSZ). Hij deed dit voor een totale periode van ruim 6 jaar.

Door deze aansluiting, opent hij ook pensioenrechten voor de bewuste periode. Hij dient hiervoor een aanvraag in, om het ouderdomspensioen vanaf 1 april 2024 te kunnen bekomen. Er wordt hem een jaarlijks bruto pensioenbedrag toegekend van 2.663,51 euro.

Door de toekenning van het ouderdomspensioen bij de RSZ, dient het rustpensioen als mijnwerker herzien te worden. De wetgeving binnen het werknemersstelsel schrijft immers voor dat, bij het samen genieten met bepaalde rustpensioenen in een andere regeling, de totale loopbaan niet langer mag zijn dan de noemer van de breuk binnen het werknemersstelsel. Bij een overschrijding dient de loopbaan binnen het werknemersstelsel beperkt te worden, waarbij de minst voordelige jaren uit de berekening worden gehaald⁵.

Meneer Sortino bewijst binnen het werknemersstelsel een loopbaan van 29/30sten. Zijn tijdvakken bij de RSZ leveren hem een loopbaan van 6,66/45sten (of 4,44/30sten) op. De som van beide loopbanen levert een totaal op van 33,44/30sten, of een overschrijding met 3 jaar (afgerond in het voordeel van de burger) op de maximale loopbaan. De Federale Pensioendienst heeft dan ook de 3 minst voordeligste jaren uit de pensioenberekening gehaald:

Bij de berekening van uw pensioen zijn een aantal jaren weggelaten, omdat u de loopbaaneenheid overschrijdt.

U hebt immers ook in een andere regeling (openbare dienst, buitenland, internationale organisatie) pensioenverzekering.

De weggelaten jaren zijn de jaren die het kleinste pensioenbedrag opleveren en dus het minst voordelig zijn. Voor verdere details verwijs ik u naar het onderstaande overzicht.

a kalender- jaar en breuk	b hoedanigheid	c gewerkte dagen	d werkelijk loon	e gelijk- gestelde dagen	f fictief of forfaitair loon	g totaal loon	h herwaarderings- coëfficiënt	i bedrag minimum jaarrecht	j pensioenbedrag
1990 30	3-Mijnwerker ondergrond	0		27	2.114,4216	2.114,4216	1,4225750		60,1585
1991 30	3-Mijnwerker ondergrond	0		14	1.131,5721	1.131,5721	1,3783160		31,1933
2009 30	3-Mijnwerker ondergrond	0		104	4.962,7581	4.962,7581	0,9964570	127,5436	98,9035

De uitsluiting van deze 3 loopbaanjaren heeft evenwel tot gevolg dat het pensioenbedrag van het rustpensioen als ondergrondse mijnwerker wordt beperkt. Het jaarlijks brutobedrag wordt vanaf 1 april 2024 herleid van 19.477,01 euro tot 19.164,24 euro. Dit is een vermindering met 312,77 euro bruto op jaarbasis.

Daarnaast had meneer Sortino ook nog een supplement als mijnwerker.

Als voorwaarde om dit supplement te kunnen toekennen, dient er een loopbaan van minstens 25 kalenderjaren gewoondelijke en hoofdzakelijke tewerkstelling (= ieder jaar bevat minstens 104 dagen) te zijn bewezen⁶.

Zijn rustpensioen als werknemer bevat vanaf 1 april 2024 weliswaar nog 26 loopbaanjaren, maar hiervan zijn er slechts 24 jaren die voldoen aan de voorwaarde van een gewoondelijke en hoofdzakelijke

⁴ Artikel 30 2° van het KB van 28.05.1958

⁵ Artikel 10bis van het KB van 24.10.1967

⁶ Artikel 3 § 1ste alinea van de wet van 20 juli 1990

tewerkstelling. Dit geeft als resultaat dat het supplement mijnwerker vanaf 1 april 2024 niet meer aan meneer Sortino kan toegekend worden. Opnieuw een vermindering van zijn inkomsten voor een jaarlijks brutobedrag van 4.457,80 euro.

In zijn totaliteit ontvangt de heer Sortino vanaf 01.04.2024 volgende pensioenrechten:

- rustpensioen als ondergrondse mijnwerker met breuk 26/30: 19.164,24 euro
- supplement mijnwerker: valt weg⁷
- verwarmingstoelage: 1.160,64 euro
- ouderdomspensioen RSZ met breuk 6,66/45: 2.663,51 euro

Dit brengt het totaal bruto jaarbedrag vanaf 1 april 2024 op 22.988,39 euro, waar dit op 1 maart 2024 nog 25.095,46 euro bedroeg. Door de toekenning van een ouderdomspensioen van de RSZ van 2.663,51 euro, daalt het pensioenbedrag als mijnwerker met 4.770,58 euro (397,54 euro per maand).

Meneer Sortino moet vanaf 1 april 2024 verder met een maandelijks bruto inkomensverlies van 175,59 euro, dit ondanks een bijkomend pensioenrecht.

Als Ombudsdienst Pensioenen konden wij evenwel niet anders dan vaststellen dat dit het resultaat is van een correcte toepassing van de wetgeving.

Het is minstens opmerkelijk te noemen dat, hoewel we tegenwoordig in een mondiale wereld leven, het niet altijd loont om in het buitenland te gaan werken. Ondanks de voorbeeldige attitude om ook ver buiten de landgrenzen de nodige bijdragen aan de sociale zekerheid te betalen, om zo later de gemeenschap niet onnodig tot last te zijn, blijkt dat deze ingesteldheid niet altijd het gewenste resultaat oplevert.

Het verlies in inkomsten is het resultaat van twee bewerkingen:

- De toepassing van het artikel 10bis van het KB van 24.10.1967, waarbij de cumulatie van een rustpensioen (anders dan dit uit het stelsel der zelfstandigen) met het rustpensioen als mijnwerker kan leiden tot een beperking van de loopbaan en bijgevolg ook het toe te kennen pensioenbedrag.
- De voorwaarden voor de toekenning van het supplement mijnwerker komen, door de toepassing van het artikel 10bis, mogelijks in het gedrang.

De eerste bewerking, namelijk de toepassing van artikel 10bis, komt in veel dossiers tot uiting. Ook bij een rustpensioen als werknemer zal er mogelijks een beperking optreden bij cumulatie met bijvoorbeeld een ambtenarenpensioen. Bij het stelsel der zelfstandigen zien we eenzelfde mogelijke bewerking wegens toepassing van artikel 19 van het KB van 10.11.1967.

We kunnen dan ook besluiten dat de eerste bewerking een breed toepassingsgebied heeft en binnen ieder stelsel op dezelfde wijze wordt toegepast.

De tweede bewerking, namelijk de nieuwe toetsing van de voorwaarden voor de toekenning van het supplement mijnwerker, werpt evenwel een aantal vragen op.

Hiervoor moeten we in eerste instantie de bestaansreden van het supplement nader bekijken. Een volledige loopbaan als mijnwerker omvat 30 jaren. Wegens de sluiting van de mijnen hadden de actieve mijnwerkers evenwel geen mogelijkheid meer om hun maximale loopbaan te bereiken. Dit werd hen buiten hun wil ontzegd. De wetgever stemde er hierdoor mee in dat een mijnwerkersloopbaan van minstens 25 jaar steeds zou gelijkgesteld worden met een volledige loopbaan. Deze gelijkstelling gebeurt vandaag onder de vorm van het mijnwerkerssupplement, waarbij bijkomend de belofte werd gemaakt dat hierdoor het totale pensioen evenwaardig zou zijn aan een pensioen na een loopbaan van 30 jaar.

Deze gelijkstelling had ook nog andere gronden. De wetgever erkende ook dat het werk als mijnwerker veelal ten koste ging van de gezondheid van de mijnwerker en dat men het werk uitvoerde met gevaar voor eigen leven. Hun werk leverde evenwel een niet te onderschatten bijdrage aan de welvaart van

⁷ Artikel 3, §6, 1ste alinea van de wet van 20 juli 1990

het land. Daarnaast is het ook zo dat de mijnwerkers een hogere bijdrage aan de sociale zekerheid betaalden dan andere werknemers.

Om het supplement te kunnen krijgen, dient een mijnwerker minstens 25 jaren van telkens 104 dagen te bewijzen. Door de toepassing van de overschrijding van de eenheid van loopbaan (toepassing artikel 10bis KB 21 december 1967) is het mogelijk dat men deze voorwaarde niet meer vervult, waardoor het volledige supplement wegvalt.

Meneer Sortino heeft 29 jaren als mijnwerker, waarvan er 25 jaren minstens 104 dagen tellen. Door de toepassing van artikel 10bis, houdt hij nog 26 jaren over, waarvan er 24 jaren minstens 104 dagen bewijzen. Hij verliest in totaal 4.770,58 euro pensioen, waaronder het volledige mijnwerkerssupplement voor een bedrag van 4.498,71 euro.

In de fictieve situatie dat de heer Sortino een volledige loopbaan van 30 jaren mijnwerker had gehad, dan had de toepassing van artikel 10bis (waarbij we uitgaan van een verwijdering van dezelfde 3 loopbaanjaren) slechts een beperking op het pensioenbedrag van 271,87 euro per jaar teweeggebracht.

Conclusie

De FPD heeft de wetgeving correct toegepast. Doch de wetgeving wordt door de gepensioneerde als onbillijk ervaren. Het totaal pensioenbedrag (mijnwerkerspensioen inclusief mijnwerkerscomplement -397,55 euro en pensioen overzeese sociale zekerheid + 221,96 euro) vermindert immers met 175,59 euro per maand.

De Ombudsman Pensioenen beveelt daarom aan de wetgeving aan te passen zodat het niet proportioneel verlies van het mijnwerkerscomplement ingevolge de overschrijding van de eenheid van loopbaan, veroorzaakt door een tewerkstelling met vrijwillige bijdragen in de overzeese sociale zekerheid, weggewerkt wordt. Dit zodat werken niet meer bestraft wordt.

Werken naast ziektepensioen

11
HOOFDSTUK

Werken naast ziektepensioenen: Ziektepensioenen van voor 1 januari 2025 aangevuld met supplement minimum, geen maatregelen die opnieuw aan het werk gaan stimuleren vanaf 1 januari 2025

In het vorige jaarverslag herhaalde de Ombudsman Pensioenen zijn oproep die reeds gedaan werd in het jaarverslag 2014 om het ziektepensioen met supplement minimum (een ziektepensioen met supplement krijg je wanneer je een korte loopbaan hebt bij de overheid en daardoor je op basis van die loopbaan maar een laag ziektepensioen hebt) aan te passen zodat het terug aan de slag gaan met beperkte beroepsinkomsten niet bemoeilijkt wordt. De wetgever kwam aan deze oproep tegemoet door het uitvaardigen van de wet van 18 mei 2024 tot invoering van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid voor ambtenaren. Deze wet voorziet dat er een nieuwe cumulregel geldt voor het supplement minimum voor wie vanaf 1 januari 2025 een tijdelijk ziektepensioen ontvangt: vanaf dan mag er tot 10.117 euro bruto als werknemer (met kinderlast zelfs 15.175 euro) bijverdiend worden zonder het supplement minimum te verliezen. Bij overschrijding is de vermindering op jaarbasis daarenboven proportioneel. Vanaf 1 januari 2028 wanneer de tijdelijke arbeidsongeschiktheid wordt ingevoerd worden de inkomsten van de gehuwde partner ook niet meer in aanmerking genomen. De Ombudsman Pensioenen ontving een klacht waarbij de klager stelde dat hij zich onrecht aangedaan voelde daar de nieuwe wetgeving geen onmiddellijke werking had doch slechts een eerbiedigende werking had voor de pensioenen wegens lichamelijke ongeschiktheid die zijn ingegaan voor 1 januari 2025. Op hem zijn de nieuwe cumulatierregels waarbij het opnieuw aan de slag gaan minder bemoeilijkt wordt niet onmiddellijk van toepassing. De wetgever heeft immers geopteerd om de nieuwe wetgeving betreffende de tijdelijke arbeidsongeschiktheid voor ambtenaren gefaseerd te doen ingaan. Het is pas bij de invoering van de tijdelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering vanaf 1 januari 2028 dat een overstap mogelijk is. De Ombudsman Pensioenen signaleert dit met de beschrijving van deze problematiek.

DOSSIER 39858 EN 40354

De heer Anthony stuurde de volgende klacht naar de Ombudsdienst Pensioenen:

“Momenteel heb ik een medisch pensioen met de wetgeving waar ik nu maar 1.239 euro mag bijverdienen om dat supplement niet te verliezen en ik vraag me af waarom ik niet meega met de nieuwe wetgeving die ze nu in voege laten gaan en ik dus ook niet verhoogd mag bijverdienen zoals de anderen.

Het voelt bijzonder onrechtvaardig waarom ze bij het nieuwe voorlopig medisch pensioen met supplement wel hogere grensbedragen toestaan en waarom het bijverdienbedrag voor mijn pensioensupplement zo laag blijft.

De bedoeling is dat zoveel mogelijk mensen terug aan de slag kunnen en niet blijvend op ziektepensioenen blijven staan doch alle stimuli + verbeteringen zijn blijkbaar alleen maar voor de nieuwe pensioenen vanaf 01/01/2025.

Gaat er misschien toch nog iets veranderd worden aan de oude wetgeving ivm supplement gewaarborgd minimum zodat wij ook geholpen worden?

Alvast bedankt om dit even te willen bekijken.”

De wetgever kwam tegemoet aan de oproep van de Ombudsman Pensioenen met de wet van 18 mei 2024 tot invoering van de tijdelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering voor ambtenaren (TAVA) waarbij het definitief pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid wordt afgeschaft vanaf 1 januari 2025.

De nieuwe wetgeving treedt op een aantal vermeldde uitzonderingen na in werking op 1 januari 2025 (artikel 39 wet van 18 mei 2024). Deze wetgeving voorziet in een overgangsmaatregel voor de periode van 1 januari 2025 tot 31 december 2027. Tijdens deze overgangperiode wordt de persoon die -lees vanaf 1 januari 2025- om medische redenen ongeschikt verklaard wordt voor de uitoefening van elke functie in een tijdelijk pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid geplaatst voor de duur van maximaal 3 jaar. Op 1 januari 2028 gaat deze persoon automatisch over in de nieuwe TAVA regeling.

In de memorie van toelichting bij deze wet¹ lezen wij onder andere:

- Het huidige stelsel roept vragen op vanuit maatschappelijk oogpunt en bevat onvolmaaktheden vanuit het oogpunt van de individuele ambtenaar.
- In geval van een verbetering van de medische situatie is er dus geen enkele stimulans om betrokkene te re-integreren op de arbeidsmarkt.
- Naast het feit dat het niet wenselijk is dat relatief jonge ambtenaren definitief van de arbeidsmarkt verdwijnen, zijn de betrokken relatief jonge ambtenaren vandaag onvoldoende financieel beschermd, gelet op de korte loopbaan en de nog vrij lage wedde in het begin van de loopbaan.
- Het pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid wordt wel aangevuld met een supplement gewaarborgd minimum, maar dat biedt in de huidige vorm onvoldoende garanties als minimum-bescherming doordat, indien het een gehuwde ambtenaar betreft, de inkomsten van de echtgenoot in mindering gebracht worden van het supplement gewaarborgd minimum.
- Bovendien wordt de mogelijkheid om te re-integreren beknot. Het is namelijk zo dat de wegens lichamelijke ongeschiktheid gepensioneerde ambtenaar zijn supplement gewaarborgd minimum – op straffe van schorsing – slechts in zeer beperkte mate kan cumuleren met eigen beroepsinkomsten, namelijk maar tot 1.215,12 euro per jaar (aan het indexcijfer van kracht op 1 maart 2023).
- De huidige minimumbescherming druist dus in tegen de wens om de kans op re-integratie zo veel als mogelijk te benutten. De wegens lichamelijke ongeschiktheid gepensioneerde ambtenaar wordt geenszins gestimuleerd om, binnen zijn beperkte mogelijkheden, toch maximaal te werken. Bovendien wordt de echtgenoot van deze ambtenaar gestimuleerd om minder te werken ten einde een aftrek van beroepsinkomsten van het supplement gewaarborgd minimum te vermijden.

De nieuwe maatregelen die ingevoerd worden door de wet van 18 mei 2024 en die van toepassing zijn op alle personen die een tijdelijk pensioen bekomen vanaf 1 januari 2025 bieden een oplossing aan deze gestelde problematiek.

Zo voorziet de wetgeving voor wie vanaf 1 januari 2025 arbeidsongeschikt verklaard wordt in een tijdelijk pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid voor een maximale termijn van 3 jaar. Op 1 januari 2028 gaan de personen die ten vroegste vanaf 1 januari 2025 in tijdelijk pensioen gesteld werden over in de Tijdelijke Arbeidsongeschiktheid voor Ambtenaren (TAVA).

Eigen aan dit stelsel is dat de statutaire band met de werkgever niet meteen verbroken wordt en dat maximaal ingezet wordt op de re-integratie in de arbeidsmarkt.

Voor wie een supplement minimum bij zijn tijdelijk pensioen (of TAVA) geniet wordt de gezinsdimensie niet langer in aanmerking genomen. Er zal enkel nog voorzien worden in een minimumpensioen als alleenstaande en er zal enkel rekening gehouden worden met de eigen inkomsten van de betrokkene voor wat betreft eventuele verminderingen van het supplement minimum. Zo zal de echtgenoot van de betrokkene niet langer ontmoedigd worden om een beroepsactiviteit uit te oefenen.

Het supplement minimum zal vanaf 1 januari 2025 ook mogen worden gecumuleerd met inkomsten uit een beroepsactiviteit voor zover de inkomsten uit deze activiteit lager liggen dan 9.850 euro bruto per jaar (bedrag zonder kinderlast) tegenover 1.239,42 euro zoals in de voor 1 januari 2025 bestaande wetgeving. Dit betekent dat betrokkene niet meer meteen financieel afgestraft wordt als hij nog een (beperkte) activiteit in functie van zijn mogelijkheden wil aanvatten.

¹ <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/55/3968/55K3968001.pdf> p. 3-5

Echter, voor de personen die al voor 1 januari 2025 tijdelijk of definitief gepensioneerd werden wegens ziekte blijven de regels zoals deze van toepassing waren voor 1 januari 2025 onverminderd van toepassing. Dit betekent dan ook dat deze betrokkenen geen gebruik kunnen maken van de regeling die hen zou stimuleren om alsnog een beroepsactiviteit aan te vatten zonder het supplement minimum te verliezen. Ook de inkomsten van de echtgenoot blijven verder in mindering komen van het supplement minimum. Al moet hier wel worden vermeld dat voor gehuwde gepensioneerden in de regeling zoals geldig voor 1 januari 2025 een hoger minimumbedrag wordt voorzien. Dit weegt echter niet op tegen het feit dat als de echtgenoot eigen inkomsten heeft zij vaak door de aftrek van deze inkomsten uiteindelijk een lager bedrag genieten dan een alleenstaande gepensioneerde die een minimumpensioen geniet.

De klager voelde zich onrecht aangedaan daar de nieuwe wetgeving geen onmiddellijke werking wat betreft de toekomstige gevolgen van de reeds voor de wetgeving bestaande situaties.

De wetgever opteerde om de nieuwe wetgeving betreffende tijdelijke arbeidsongeschiktheid voor ambtenaren gefaseerd te doen ingaan. De op 1 januari 2025 bestaande situatie blijft onverminderd voortduren. Het is pas bij de invoering van de tijdelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering vanaf 1 januari 2028 dat voor de betrokkenen die een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid genieten van voor 1 januari 2025 een overstap mogelijk is.

In de memorie van toelichting is nergens een reden terug te vinden waarom de wetgever geopteerd had voor de niet-toepasbaarheid van de nieuwe regels op bestaande situaties voor de inwerkingtreding van de wet.

De Ombudsman Pensioenen signaleert de oproep van de klager om deze overstap naar de nieuwe wetgeving vroeger mogelijk te maken teneinde de horde om een beperkte activiteit uit te oefenen naast een ziektepensioen voor een korte loopbaan dat opgetrokken wordt met minimumsupplement op te heffen. Deze horde bestaat uit combinatie van:

- een gering bedrag dat mag bijverdiend worden
- het feit dat het bedrag dat mag bijverdiend worden betreft een jaarbedrag betreft
- een volledig, en niet procentuele, schorsing van het pensioen voor het desbetreffende jaar indien de jaargrens overschreden wordt

Betrokkene reageerde als volgt op de melding van de Ombudsdienst Pensioenen dat bovenstaande tekst in het Jaarverslag zou worden opgenomen: *“Dit zou ik uitermate appreciëren (...). Idealiter brengt dit dan in de toekomst iets teweeg voor iedereen die zich in een soortgelijke (oude) situatie bevindt want ik blijf het uiterst onrechtvaardig vinden dat voor ons de situatie met oude cumulatieregel onveranderd blijft en wij hierdoor quasi aan ons lot worden overgelaten.*

Ik ben ervan overtuigd dat er tal van personen die zich in dezelfde situatie bevinden, weer aan de slag zouden gaan wanneer die oude cumulatieregel niet zo demotiverend en allesbehalve stimulerend zou inslaan en bvb. naar het niveau van het nieuwe cumulgrens zou kunnen worden gebracht waarbij het supplement minimum zou mogen gecumuleerd worden tot 9.850 euro bruto per kalenderjaar.”

*Werkwijze behandeling
van klachten*

12

HOOFDSTUK

Werkwijze behandeling van klachten

Teneinde op een overzichtelijke wijze toelichting te geven bij de wijze waarop de Ombudsdienst Pensioenen de ingediende verzoeken behandelt, hebben we deze verdeeld in 6 categorieën. We geven per categorie informatie over de wijze waarop deze verzoeken behandeld worden.

1. Ontvankelijke klachten die betrekking hebben op de berekening en betaling van de wettelijke pensioenen of de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) of de werking van de pensioendiensten die zich hiermee bezighouden.

Wanneer de (toekomstig) gepensioneerde die zijn probleem voorafgaandelijk aangekaart heeft bij de pensioendienst en het niet eens is met het verstrekte antwoord of wanneer dit antwoord uitblijft kan hij zich wenden tot de Ombudsdienst Pensioenen. Dit is de corebusiness van de Ombudsdienst Pensioenen.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft toegang tot de meeste pensioenapplicaties van de pensioendiensten. De klacht wordt in eerste instantie voornamelijk onderzocht op basis van de beschikbare informatie in de pensioendossiers van de klager waartoe de Ombudsdienst Pensioenen toegang heeft en de door de klager verstrekte informatie.

De voordelen van de digitale toegang tot de pensioendossiers werden uitvoerig besproken in hoofdstuk 6.

Af en toe wordt bijkomende informatie opgevraagd.

De Ombudsdienst Pensioenen onderzoekt of de klacht gegrond is. Teneinde de gegrondheid van de klacht te beoordelen maakt de Ombudsdienst Pensioenen gebruik van de ombudsnormen. Deze kan u vinden op de site van de Ombudsdienst Pensioenen:
<https://www.ombudsmanpensioenen.be/nl/missions/Standards.htm>.

Indien de klacht ongegrond is, legt de Ombudsdienst Pensioenen omstandig aan de klager uit waarom de pensioendienst zijn werk goed gedaan heeft (b.v. toelichting geven bij de inhoud van een correcte pensioenbeslissing, werkwijze van de pensioendienst, ...) om alzo het vertrouwen van de gepensioneerde in de pensioendienst te herstellen.

Bij een gegronde klacht wordt, indien er nog remediëring mogelijk is, een bemiddeling opgestart. Hoofdzakelijk per mail worden overtuigingsnota's uitgewisseld tussen de Ombudsdienst Pensioenen en de pensioendiensten. In het kort houdt dit in dat wij de pensioendienst trachten te overtuigen een oplossing voor het geschil te aanvaarden.

Na de bemiddeling sluiten wij het dossier af en krijgt de klager een uitgebreide uitleg per brief over het resultaat van ons bemiddelingswerk. Af en toe wordt deze ook mondeling per telefoon toegelicht.

Tijdens de behandeling van de klacht wordt de klager regelmatig op de hoogte gehouden van de stand van zaken.

De Ombudsdienst Pensioenen werkt niet alleen curatief (klachten behandelen) doch ook preventief (het vermijden van klachten) door te trachten de pensioendiensten te overtuigen zijn werkwijze aan te passen wanneer deze niet conform de ombudsnormen is. Op deze preventieve werking wordt nader ingegaan in hoofdstuk 3.

2. Klachten over het pensioenbeleid

De verzoekers zijn het oneens met de bestaande pensioenregeling. Zij richten zich tot ons in de hoop dat wij zouden tussenkomen om de wetgeving te laten wijzigen.

Dikwijls is het louter ongenoegen over het pensioenbedrag het onderliggend motief. Soms wordt de wetgeving als onrechtvaardig of discriminerend gevoeld.

Alvorens te kunnen vaststellen dat de klacht wel effectief betrekking heeft op een beleidskeuze dient vaak de pensioensituatie aan de hand van het pensioendossier van de klager nagekeken te worden.

Ook onderzoeken wij of de wetgeving geen discriminatie of disfunctie (doel van de wetgeving wordt in de praktijk niet gerealiseerd) bevat. Indien dit immers wel het geval is dan kan de Ombudsdienst Pensioenen een algemene aanbeveling doen aan de Minister en de wetgevende macht om de wetgeving aan te passen.

Wanneer het effectief een klacht over het pensioenbeleid betreft, kan alleen een wijziging in de wetgeving of de reglementering aan deze klacht tegemoet komen. Dit impliceert de politieke wil van de wetgever of de regering.

Tussenkomen in het pensioenbeleid overschrijdt onze bevoegdheid en brengt ontegensprekelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdigheid in het gedrang.

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de wetgevende macht, zijnde meestal de Kamer van Volksvertegenwoordigers (met vermelding van de parlementsleden die zetelen in de Commissie Sociale Zaken, werk en pensioenen) of naar de uitvoerende macht, zijnde meestal de Minister van Pensioenen of de Minister van Middenstand bevoegd voor de zelfstandigenpensioenen.

Markante politieke klachten kunnen in het kader van de signaalfunctie van de Ombudsdienst Pensioenen vermeld worden in het Jaarverslag zodat de politieke wereld hiervan ook kennis kan nemen.

3. Vragen om informatie

Ongeveer 20% van de totale ingediende verzoeken zijn vragen om inlichtingen over de wettelijke pensioenen. Wanneer we enkel naar de mondelinge contacten kijken (telefoon contact, afspraak op kantoor of op een zitdag), dan stijgt dit aantal tot ongeveer 40%.

Het merendeel van de vragen om informatie handelt over de pensioenwetgeving en de toepassing ervan, met name over de vroegst mogelijke pensioendatum, de berekening van het pensioenbedrag, de betaling van het pensioen, de moeilijke bereikbaarheid van de FPD via de pensioenlijn (1765) of vanuit het buitenland en over de soms elkaar tegensprekende inlichtingen die verschillende bronnen verstrekken.

Wij zijn niet bevoegd om op deze informatievragen te antwoorden of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene verwijzingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch inlichtingen vragen, helpen wij met het telefoonnummer, het adres en steeds meer het e-mailadres en de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gezochte inlichtingen te geven.

Soms helpen wij de vraag te herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt ook, doorgaans bij hoogbejaarde of zieke gepensioneerden, dat de telefonische doorverwijzing problematisch is. In dat geval vragen wij hen naar een vertrouwenspersoon die de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook. Zorg voor onmiddellijke

dienstverlening in alle omstandigheden en met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene is immers een element van de meerwaarde van de ombudswerking.

De schriftelijke vragen om informatie over de pensioenen sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De doorzending gebeurt niet zonder de toestemming van betrokkene indien ook maar de geringste kans op schending van de privacy bestaat. De vragen over andere materies verwijzen wij door naar de bevoegde administraties.

De pensioendiensten waarmee wij een protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren.

Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt overigens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid betreffende de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

De doorzending van de schriftelijke vragen, waar mogelijk, in de plaats van een loutere doorverwijzing is een bewuste keuze. Ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst wordt de verzoeker efficiënt geholpen.

Onze ervaring gedurende de voorbije jaren leert ons dat deze methode doeltreffend is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden contacteert ons opnieuw nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

4. Klachten over buitenlandse pensioendiensten

Deze klachten handelen over de handelingen en werking van de buitenlandse pensioendiensten of over de pensioenwetgeving in het buitenland. Een groot deel van deze klachten betreft het niet doorzenden van buitenlandse pensioeninformatie aan een Belgische pensioendienst waardoor deze de vroegst mogelijke pensioendatum niet kan vaststellen of geen definitieve pensioenbeslissing treffen.

De Ombudsmannen maken de klachten over aan een collega Ombudsman in het buitenland –zo er een collega van de IOI (International Ombudsman Institute <https://www.theioi.org/>) bestaat die bevoegd is– die hiermee aan de slag gaat. In andere gevallen maken zij gebruik van hun netwerkcontacten bij de buitenlandse pensioendiensten.

Indien de klager in een ander EU-land last heeft van extra obstakels waardoor een buitenlandse pensioendienst de EU-wetgeving niet naleeft verwijzen de Ombudsmannen de klager door naar Solvit ([SOLVIT lost problemen met uw EU-rechten op als u werkt, woont of zaken doet in een ander EU-land - Europese Commissie \(europa.eu\)](#)).

5. Onontvankelijke klachten die betrekking hebben op de berekening en betaling van de wettelijke pensioenen of de inkomensgarantie voor ouderen of de werking van de pensioendiensten die zich hiermee bezighouden.

Wanneer een gepensioneerde een klacht heeft over de berekening of de betaling van zijn wettelijk pensioen of over de inkomensgarantie voor ouderen of over de werking van de pensioendiensten die zich hiermee bezighouden dient hij het probleem eerst kenbaar te maken bij deze pensioendiensten zodat deze de kans krijgen de klacht van de (toekomstig) gepensioneerde te behandelen.

Hiertoe zendt de Ombudsdienst Pensioenen deze klachten door naar de klachtendiensten van de bevoegde pensioendienst. Met deze klachtendiensten heeft de Ombudsdienst een protocol afgesloten.

6. Klachten die geen verband houden met wettelijke pensioenen

De (toekomstig) gepensioneerde heeft een reëel probleem, dat vaak helemaal niets te maken heeft met pensioenen, en weet niet bij wie hij hiermee moet aankloppen.

Indien een collega Ombudsman die lid is van Ombudsman.be bevoegd is voor de behandeling van de klacht zenden we de klacht door naar deze collega.

In de andere gevallen gaan we op zoek naar een instantie of dienst die de klacht kan behandelen. Er wordt hiervoor gebruik gemaakt van de netwerkcontacten in de Belgische overheidsinstellingen en de internationale organisaties. Indien mogelijk worden de (toekomstig) gepensioneerden georiënteerd naar de juiste dienst of instantie.

In deze rubriek treffen we vooral klachten aan over de registratie van de loopbaangegevens bij de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen, de loopbaangegevens die bijgehouden worden door de overheidswerkgever, de registratie van sociale uitkeringen door mutualiteiten en de RVA. Deze gegevens zijn immers dienstig voor de berekening van het pensioen.

Andere onderwerpen zijn problemen inzake aanvullende pensioenen, inzake brugpensioen (nu Stelsel van Werkloosheid met bedrijfstoeslag: SWT) en sociale uitkeringen (zoals uitkeringen voor gehandicapten).

De cijfers van 2024

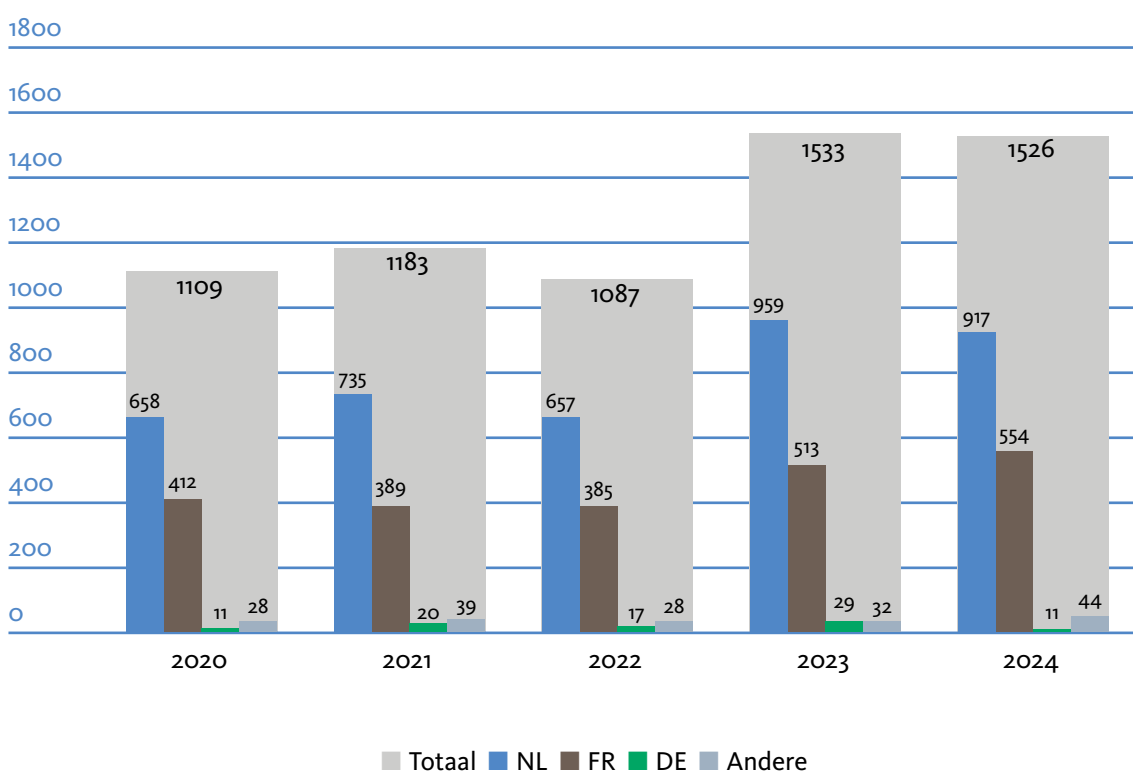
13

HOOFDSTUK

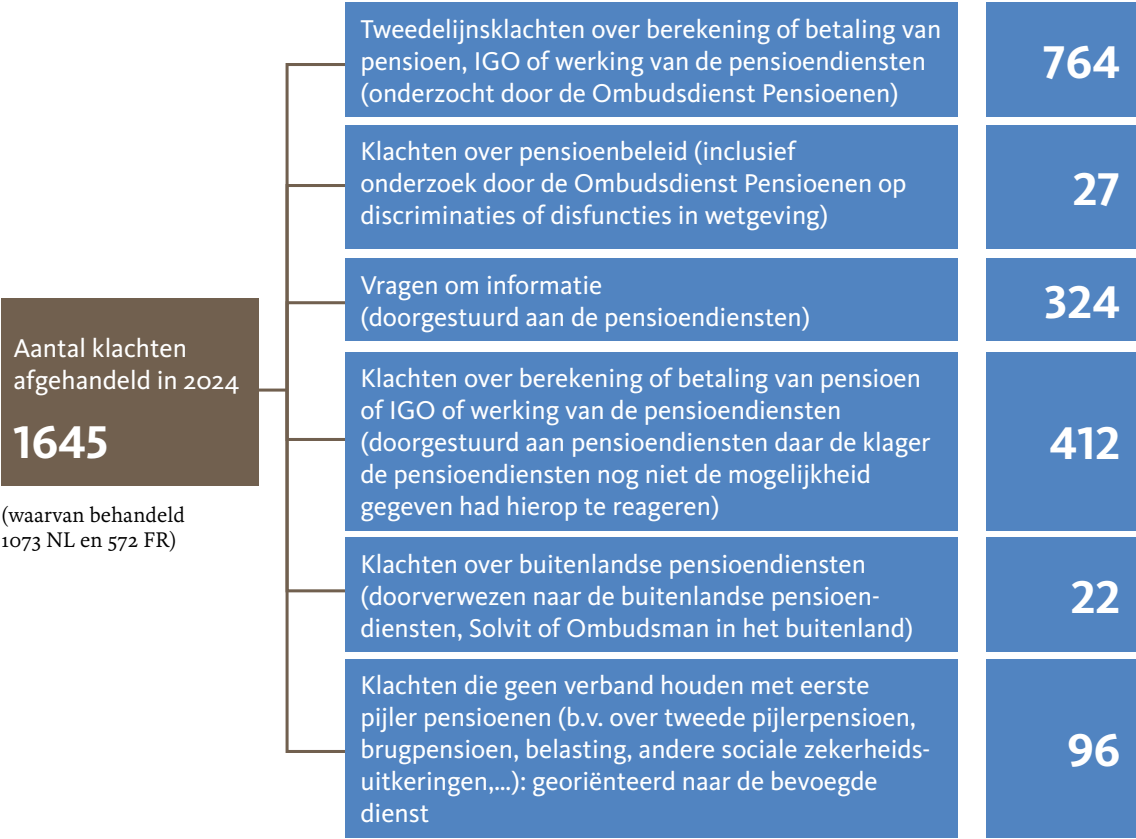
De cijfers van 2024

De evolutie van de contactnames met de Ombudsdienst Pensioenen (dossiers) vanaf 2020

Evolutie van het aantal ontvangen contactnames per kalenderjaar vanaf 2020

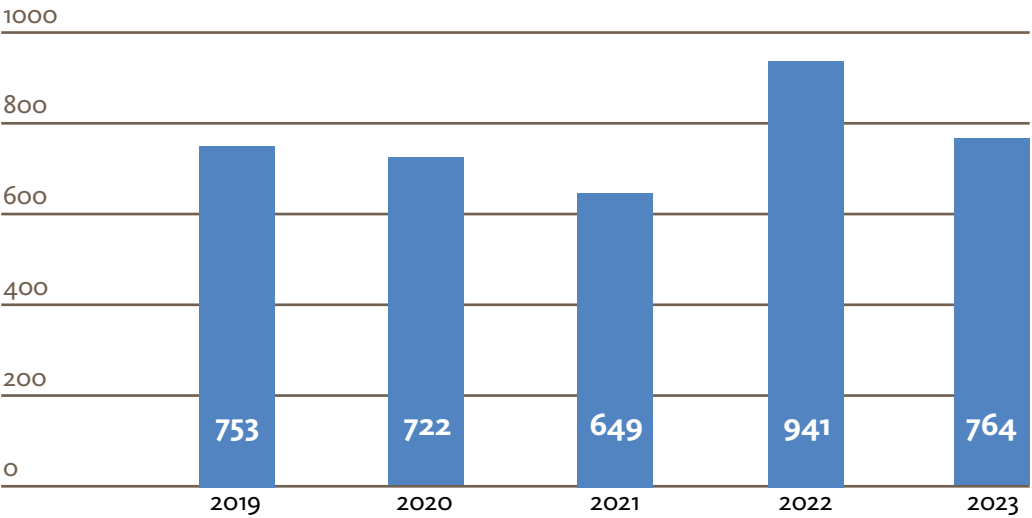

Afgehandelde klachten in 2024¹

De evolutie van het aantal afgehandelde tweedelijs klachten over (betaling en berekening) van pensioenen, werking van de pensioendiensten en IGO vanaf 2020

Evolutie van het aantal ontvankelijke klachten

¹ Het onderscheid tussen verzoeken en klachten ontstaat aangezien een verzoek (een dossier) klachten kan bevatten over meer dan 1 pensioen-administratie. De klachten worden immers geteld per administratie.

Het voorwerp van de afgehandelde tweedelijns klachten in 2024

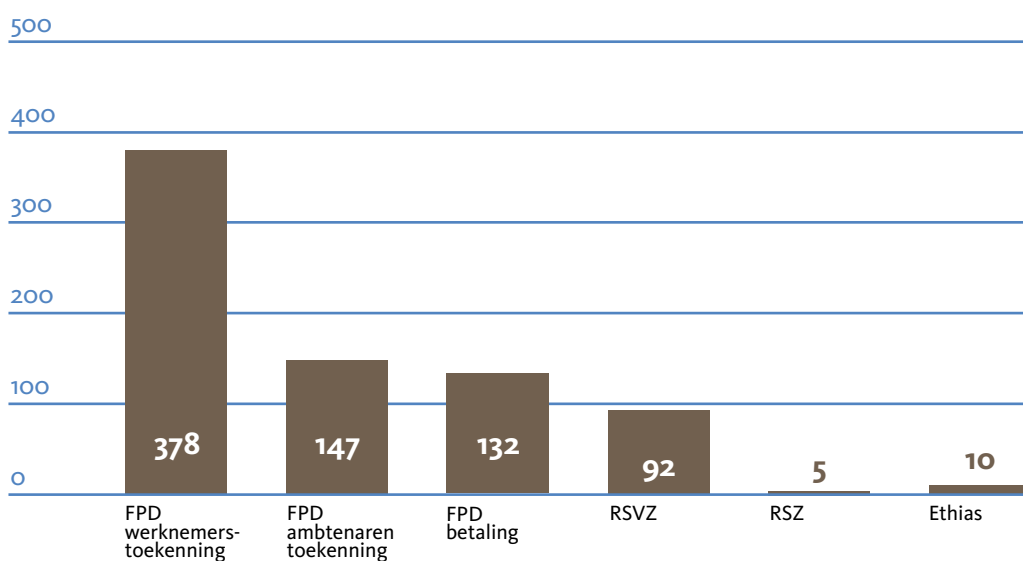
De top drie klachten:

1. Loopbaan (ontbrekende loopbaangegevens, betwisting verwerking loopbaangegevens, ...)
2. IGO (basisbedrag of verhoogd basisbedrag, al dan niet in aanmerking nemen van bestaansmiddelen, ...)
3. Aanvraagprocedure (terugwerkende kracht, aanvraagtermijn overgangsuitkering, wijze waarop pensioen in buitenland kan aangevraagd worden, ...)

De betrokken pensioendiensten van de afgehandelde klachten in 2024

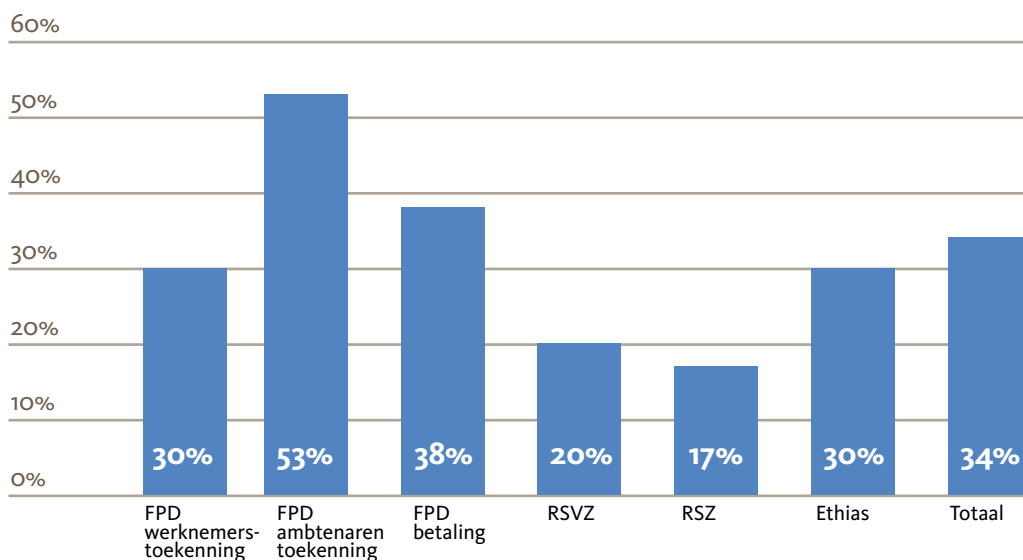
Nominale cijfers

Betrokken pensioendiensten - nominale cijfers

Gegroundheid van de ontvankelijke klachten per pensioendienst in 2024

Gegroundheid van de ontvankelijke klachten per administratie

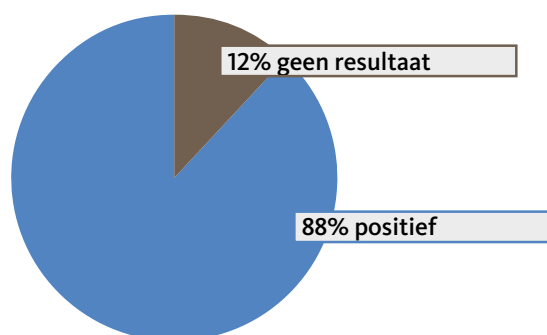
Redenen voor de gegrondheid van de klachten: de ombudsnormen² in 2024

Top 3 van de geschonden ombudsnormen per pensioendienst

FPD werknemers Toekenning	1. Redelijke termijn 2. Zorgvuldigheid 3. Passieve informatie
FPD betaling	1. Zorgvuldigheid 2. Passieve informatie 3. Toegankelijkheid
RSVZ	1. Redelijke termijn 2. Zorgvuldigheid 3. Coördinatie / Passieve informatie
FPD ambtenaren toekenning	1. Redelijke termijn 2. Zorgvuldigheid 3. Passieve informatie
RSZ	1. Coördinatie
Ethias	1. Coördinatie 2. Redelijke termijn

Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten in 2024

Resultaat van de bemiddeling van de gegronde klachten

² Zie <https://www.ombudsmanpensioenen.be/nl/missions/Standards.htm>

Enkele gegevens over de verzoekers wiens klacht in 2024 bij de Ombudsdienst Pensioenen werd afgerond

 TAAL VAN DE VERZOEKERS	 SEKSE VAN DE VERZOEKERS	 WOONPLAATS VAN DE VERZOEKERS	 WIJZE VAN INDIENEN VAN DE VERZOEKEN
Nederlands 61 %	Vrouwen 45 %	België 80 %	Schriftelijk ⁴ 83 %
Frans 35 %	Mannen 55 %	Buitenland 20 %	Mondeling ⁵ 17 %
Duits 3 %			
Andere talen ³ 1 %			

De behandelingsduur

**BEHANDELING
TWEDELIJNS
KLACHTEN**

29 dagen

Behandeld NL: 22 dagen
Behandeld FR: 41 dagen

**DOORSTUREN VAN EERSTELIJNS
KLACHTEN, EN INFORMATIEVRAGEN,
DOORVERWIJZEN VAN KLACHTEN
WAARVOOR NIET BEVOEGD EN ONDERZOEK
VAN KLACHTEN OVER DE WETGEVING OP
DISCRIMINATIES EN DISFUNCTIES**

2 dagen

Contactnames met de Ombudsdienst Pensioenen die nog in behandeling zijn op 31 december 2024

Aantal maanden in behandeling	Contactname in	Verzoeken behandeld NL	Verzoeken behandeld FR	Verzoeken behandeld totaal
Minder dan 1 maand	December 2024	12	13	25
1 maand en minder dan 2	November	4	12	16
2 maanden en minder dan 3	Oktober	3	7	10
3 maanden en minder dan 4	September	2	1	3
4 maanden en minder dan 5	Augustus	0	7	7
5 maanden en minder dan 6	Juli	2	4	6
6 maanden en minder dan 7	Juni	0	11	11
7 maanden en minder dan 8	Mei	0	1	1
8 maanden en minder dan 9	April	0	1	1
9 maanden en minder dan 10	Maart	0	0	0
10 maanden en minder dan 11	Februari	0	0	0
11 maanden en minder dan 12	Januari	0	2	2
Meer dan 12 maanden	vóór januari 2024	0	0	0
Totaal		23	59	82

Bespreking:

Het aantal personen dat de Ombudsdienst Pensioenen in 2024 gecontacteerd heeft is in dezelfde grote orde als het aantal personen die de Ombudsdienst Pensioenen in 2023 contacteerden. Het stemt zowat

³ Andere talen: Engels, Spaans, Italiaans, Pools, ...

⁴ Per post, per mail, via het webformulier

⁵ Op het kantoor van de Ombudsdienst, op een zitdag of telefonisch

overeen met het gemiddelde van het aantal contactnames dat de Ombudsdienst Pensioenen doorheen zijn bestaan jaarlijks heeft gehad.

Wel dient opgemerkt te worden dat de pensioenleeftijd vanaf 2025 opgetrokken is van 65 jaar naar 66 jaar. Hierdoor hebben de pensioendiensten in de loop van 2024 opmerkelijk minder pensioendossiers ambtshalve in onderzoek moeten stellen dan de voorgaande jaren. Dat dit niet resulteert in minder aantal contactnames met de Ombudsdienst Pensioenen is hoofdzakelijk te wijten aan het feit dat sinds maart 2024 klachten ook telefonisch kunnen ingediend worden. Het aantal behandelde mondeling ingediende verzoeken is gestegen, van 2% van het totaal aantal afgehandelde verzoeken in 2023 (30 verzoeken), naar 17% van het totaal aantal afgehandelde verzoeken in 2024 (259 verzoeken). Op deze manier is de Ombudsdienst Pensioenen laagdrempeliger geworden.

Het percentage van gegronde klachten die in 2024 afgehandeld werden is het laagste sinds de oprichting van de Ombudsdienst Pensioenen, met name 34%. Dit illustreert de gemiddeld genomen zeer goede werking van de pensioendiensten. Mensen geruststellen en hen vertrouwen in de goede werking van de pensioendiensten geven was dan ook de hoofdtak van de Ombudsdienst Pensioenen in 2024. Wie kan dit beter doen dan een onafhankelijke instantie met pensioenexperten. Een taak die vermoedelijk nog aan belang zal winnen gelet op de nakende grote pensioenhervorming.

Reeds verschillende jaren stellen we vast dat de gegrondheid van de klachten bij de FPD ambtenaren hoger is dan bij de andere afdelingen of andere pensioendiensten. Het betreft in hoofdzaak Nederlandstalige klachten over de lange verwerkingstermijn voor het maken ramingen en het verbeteren of nakijken van loopbaangegevens.

De complexiteit van de wetgeving maakt ook dat men als (toekomstig) gepensioneerde vaak zelf niet in staat is om na te gaan of de pensioenbeslissing en de uitbetaling ervan wel correct is. De Ombudsdienst Pensioenen kan in dergelijke gevallen aan de klager toelichten hoe het pensioenstelsel werkt.

De meest voorkomende klacht in 2024 betreft twijfels over de correctheid van de loopbaan die in aanmerking genomen wordt voor de pensioenberekening. In het ambtenarenstelsel merken we in deze rubriek van klachten dat het vaak de overheidswerkgever is die de loopbaan nog niet correct en volledig doorgegeven heeft aan de pensioendienst. Vermits de pensioendienst in dergelijke gevallen geen fout te verwijten valt, worden deze klachten bij de Ombudsdienst Pensioenen gekwalificeerd als ongegrond naar de pensioendienst toe. Dit neemt niet weg dat de klager wel degelijk een gegronde reden tot klagen had wanneer de overheidswerkgever de loopbaangegevens niet correct ingevoerd had. Met inschakeling van een collega Ombudsman wordt dit dan opgelost.

Waar moeten we nog aan denken als we spreken over klachten over de loopbaangegevens? Het ontbreken van bepaalde (oude) loopbaangegevens, waarvoor de burger de nodige bewijzen niet meer kan aanleveren. Het omzetten van een deeltijdse tewerkstelling in een voltijdse tewerkstelling. Of het feit dat de pensioenwetgeving nog steeds met een 6-dagenweek werkt. Ook dergelijke klachten zijn meestal ongegrond.

Onwetendheid over de gevolgen op pensioenvlak van loopbaankeuzes maakt dat mensen zich op het moment van pensionering beklagen over de door hen tijdens hun carrière gemaakte keuzes. Vragen dat een hoofdberoep als zelfstandig (gelet op de geringe inkomsten) als bijberoep gekwalificeerd wordt zodat er minder sociale bijdragen moeten betaald worden. Een vrijstelling van bijdragen als zelfstandige vragen wanneer men zich in een tijdelijk moeilijke financiële situatie bevindt. Op het moment van pensionering wordt men zich ervan bewust dat dergelijke tewerkstelling als zelfstandige bij gebrek aan betaling van bijdragen geen pensioenrechten opent en niet in aanmerking genomen wordt om na te gaan of er voldoende jaren zijn om vervroegd met pensioen te gaan. Keuzes waarvan men achteraf spijt heeft.

De nummer 2 in de top van de meest voorkomende klachten betreft klachten over de Inkomensgarantie voor Ouderen (al dan niet toekenning van het verhoogd basisbedrag en het al dan niet in aanmerking moeten nemen van bepaalde bestaansmiddelen). De top 3 wordt afgesloten met klachten over de aanvraagprocedure (aanvraagtermijn overgangsuitkering, geen terugwerkende kracht van aanvraag wanneer deze te laat wordt ingediend en de wijze waarop een Belgisch pensioen in het buitenland kan aangevraagd worden).

Activiteiten en middelen

14

HOOFDSTUK

Activiteiten en middelen

Personeelsbestand

Op 1 januari 2024 werd een nieuwe Nederlandstalige pensioenexpert (klachtenbehandelaar) op universitair niveau ipv universitaire niveau aangeworven gelet op de nakende pensionering van een klachtenbehandelaar van niveau C met 24 jaren dienst (vanaf september 2024 afwezig gelet op de verlofdagen opgebouwd door middel van loopbaansparen). Hierdoor bestond het effectieve personeelsbestand van de Ombudsdienst Pensioenen begin 2024 naast de Nederlandstalige Ombudsman Pensioenen uit 6 klachtenbehandelaars, waarvan 4 Nederlandstaligen (2 op universitair niveau, één op hogeschool niveau en één op niveau middelbaar onderwijs) en 2 Franstaligen (beiden op universitair niveau). De vacature voor de derde Franstalige klachtenbehandelaar is tot op heden niet ingevuld bij gebrek aan een geschikte kandidaat¹.

In juni 2024 werd voor de zevende keer de vacature van Franstalige pensioenexpert gelanceerd. Gelet op het feit dat de wetgeving werd aangepast waardoor niet langer enkel vastbenoemde federale ambtenaren kunnen aangeworven worden, werd voor de eerste keer een vacature gelanceerd waarbij een contract van onbepaalde duur werd aangeboden. Vooral het gebrek aan pensioenkennis leidde ertoe dat geen enkele kandidaat slaagde in het examen dat werd georganiseerd door BOSA, DG Rekrutering

¹ Zoals vermeld in het vorig jaarverslag werden in juli 2023 de vacatures voor 2 Franstalige pensioenexperten (klachtenbehandelaars) voor de zesde keer opnieuw opengesteld. Dit leidde tot 1 Franstalige kandidaat die werd aangeworven. Doch ook toen werd voor de tweede vacante plaats als klachtenbehandelaar geen enkele geschikte kandidaat gevonden.

en Ontwikkeling en waarbij de Franstalige Ombudsman Pensioenen en een Franstalige medewerker deel uitmaakten van de jury.

Op 1 juni 2024 trad Bernard Fransolet aan als Franstalige Ombudsman Pensioenen.

Op 1 november 2024 trad een nieuwe Nederlandstalige medewerkster met een hogeschooldiploma in dienst gelet op de nakende pensionering (de facto 15 januari 2025 gelet op de verlofdagen opgebouwd door middel van loopbaansparen) van een Nederlandstalige pensioenexpert van niveau B met 17 jaar dienst bij de Ombudsdienst Pensioenen. De tijdige aanwerving maakte een doorgedreven kennisoverdracht tussen de nieuwe medewerkster en de medewerker die de dienst volgend jaar verlaat mogelijk. Deze nieuwe medewerkster volgde verschillende opleidingen (interne opleidingen, opleidingen georganiseerd door de FPD en de modules “wettelijke pensioenen” van de Leergang Pensioenrecht georganiseerd door de KU Leuven).

De Ombudsdienst Pensioenen ondervindt langs Franstalige kant aanwervingsproblemen. Al meer dan een jaar slaagt de Ombudsdienst Pensioenen er niet in een nieuwe Franstalige klachtenbehandelaar aan te werven.

De toelage die de klachtenbehandelaars bij de Ombudsdienst Pensioenen ontvangen is opmerkelijk lager dan bij andere ombudsdiensten. De vraag rijst dan ook of een verbetering van de toelage van de klachtenbehandelaars van de Ombudsdienst Pensioenen daardoor niet aangewezen is.

In dit kader geven we nog mee dat wat betreft de verloning van de ombudsmannen in het wetsontwerp tot wijziging van het KB van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15,5° van de wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels² vermeld staat: “De minister heeft er via koninklijke besluiten ook voor gezorgd dat de loonschalen van de ombudspersonen zijn gelijkgetrokken. De Ombudspersonen voor de pensioenen verdienen immers minder dan hun ambtsgenoten.” Doch gelet op het einde van de legislatuur werd de harmonisering van het loon niet verwezenlijkt. Wij hopen dan ook op een verwezenlijking hiervan. De Ombudsmannen in de autonome overheidsbedrijven (Ombudsman voor de Telecommunicatie, Ombudsman voor de Postsector, Ombudsman voor de treinreizigers) ontvangen een wedde vastgesteld overeenkomstig de weddenschaal 47.360 EUR - 63.780 EUR aan index 138,01 (gelijklopend aan de oude weddenschaal A51-A53). Daarnaast genieten sommigen tevens extralegale voordelen (auto, ...). De Ombudsman Energie wordt vergoed volgens de loonschaal van een Staatsraad (53.511 EUR - 70.413 EUR aan index 138,01). De Ombudsman Pensioenen wordt aangeworven in de lagere loonschaal NA42 met evolutie tot NA43 en NA44 (43.570 euro met evolutie na 10 jaar tot maximaal 58.990 euro aan index 138,01). De Ombudsman Pensioenen ontvangt tevens geen uittredingsvergoeding en evenmin een mobiliteitsbudget (zoals dit het geval is bij mandaathouders).

Verder is bij de wet van 29 februari 2024 het takenpakket van de Ombudsdienst Pensioenen verruimd: zo is het voortaan ook mogelijk klachten mondeling in te dienen (waar dit voordien enkel schriftelijk kon). Zo is de Ombudsdienst Pensioenen laagdrempeliger geworden. Daarenboven mag de bemiddeling voortaan worden voortgezet wanneer omtrent dezelfde feiten een beroep bij de rechtbank wordt ingesteld; dit uiterlijk tot het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof in kracht van gewijsde is getreden (zodat de Ombudsdienst Pensioenen ten volle zijn rol als ADR kan vervullen). Door dit laatste kan de werklust bij de rechtbanken verlicht worden. Doch dit genereert extra werklust bij de Ombudsdienst Pensioenen, hoofdzakelijk de behandeling van juridisch complexe klachten. Voeg daar nog aan toe dat de laatste 5 jaar de complexiteit van de klachten evenals het aantal klachten met een juridische grondslag reeds enorm toegenomen was.

Idealiter zou in het personeelskader 2 klachtenbehandelaars van hogeschool niveau vervangen worden door medewerkers met universitaire opleiding, bij voorkeur juristen zodat het kader bestaat uit 6 medewerkers met universitaire opleiding (niveau A) (waarvan bij voorkeur 2 juristen) en 2 medewerkers met een hogeschool opleiding (niveau B).

² Verslag van het wetsontwerp tot wijziging van het KB van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15,5° van de wet 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, Parl. St. Kamer 2019-2024, nr. 55K3741/002 p. 9. Zie: <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/55/3741/55K3741002.pdf>

Financiële middelen

Het budget van de Ombudsdienst Pensioenen is onder een afzonderlijke rubriek ingeschreven op de begroting van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid.

24 SPF SECURITE SOCIAL		(x 1.000 euro)			24 FOD SOCIALE ZEKERHEID	
Division 52 Médiation Pension Programmes Activités Allocations de base	DO PA A.B. OA PA B.A.	Sc Ks	Crédits initiaux 2024 Initiële kredieten	Crédits votes 2023 Gestemde kredieten	G	Afdeling 52 Ombudsdienst Pensioenen Programma's Activiteiten Basisallocaties
6 Subsistance						6 Bestaansmiddelen
61 Personeel						61 Personeel
Rémunérations et allocations quelconques : - personnel statutaire définitif et stagiaire	52 61 11.00.03	lim	684	680	1	Bezoldigingen en allerhande toelagen: - vast en stagedoend statutair personeel
Rémunérations et allocations quelconques : - personnel autre que statutaire	52 61 11.00.04	lim	200	196	1	Bezoldigingen en allerhande toelagen: ander dan statutair personeel
62 Dépenses de fonctionnement						62 Werkingskosten
Dépenses permanentes pour achats de biens non durables et de services, l'exclusion des dépenses informatiques	52 62 12.11.01	lim	91	91	3	Bestendige uitgaven voor de aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten, met uitsluiting van de informatica- uitgaven
Dépenses patrimoniales	52 62 74.22.01	lim	2	2	1	Patrimoniale uitgaven
Totaux pour le programme 24.52.6 et pour la division organique 24-52		lim	977	969		Totaal voor het programma 24.52.6 en voor de organisatieafdeling 24-52
Paielements estimés			977	969		Geraamde betalingen

Momenteel volstaat het personeelsbudget om 2 Ombudsmannen en 7 klachtenbehandelaars te betalen (4 met een universitair diploma en 3 met een diploma hogeschool) daar waar het personeelskader voorziet in 2 Ombudsmannen en 8 klachtenbehandelaars (4 met een universitair diploma en 4 met een diploma hogeschool). Gelet op de toegenomen complexiteit van de klachten (juridisering en toegenomen rol van ADR) zouden in het huidige personeelskader, zoals hoger vermeld, idealiter twee dossierbeheerders van hogeschool niveau vervangen worden door twee dossierbeheerders van universitair niveau (lieft juristen) zodat het kader bestaat uit 6 medewerkers met universitaire opleiding (niveau A) (waarvan liefst 2 juristen) en 2 medewerkers met een hogeschool opleiding (niveau B). Het personeelsbudget dient uiteraard navenant aangepast te worden.

Wanneer de Ombudsdienst Pensioenen zijn rol als ADR ten volle kan spelen wordt dit extra budget meer dan terugverdiend door de vermindering van de werklast op de rechtbanken.

Informaticaprojecten

De Ombudsdienst Pensioenen wordt wat betreft informatica ondersteund door de FOD Sociale Zekerheid die ook voor de financiering ervan zorgt. Bijgevolg heeft de Ombudsdienst Pensioenen geen afzonderlijk informaticabudget. De informaticaprojecten van de Ombudsdienst Pensioenen worden daarom zo veel mogelijk gealigneerd met het informaticaplan van FOD Sociale Zekerheid. Dit levert immers budgettaire schaalvoordelen op.

Voortbouwend op de migratie naar Windows 11 in 2023, werden in 2024 bij de Ombudsdienst Pensioenen -net zoals bij alle diensten van de FOD Sociale Zekerheid- een aantal wijzigingen doorgevoerd in het informaticabestand.

In het voorjaar werd het programma Skype vervangen door Teams. In het najaar volgde de migratie van de lokale Exchange Server naar Exchange Online. Deze laatste update was absoluut noodzakelijk gezien de ondersteuning van Microsoft voor lokale servers kwam te vervallen. Door de migratie naar Exchange Online wordt er ook op technisch vlak gezorgd voor een hogere beveiliging van de mailgegevens.

De combinatie van beide wijzingen bracht ook voor Ombudsdienst Pensioenen een resem praktische voordelen met zich mee:

- Beschikbaarheid:
De overgang naar een online omgeving, zorgt voor een grotere beschikbaarheid van zowel de mail- als kalenderomgeving. Het risico op eventuele menselijke fouten bij het beheer van de lokale servers komt immers te vervallen.
- E-mail:
De migratie zorgt voor een veel grotere mailbox, met een quasi onbeperkt archief. De mogelijke beperkingen rond grote e-mailbijlagen vallen eveneens weg.
- Kalender:
Een volledige synchronisatie tussen de kalenders in Outlook en Teams, zorgen voor een beter en eenduidig overzicht. Dit zowel intern (tussen de eigen collega's), als extern (bv. bij het opzetten van externe vergaderingen).
- Zichtbaarheid:
Er kan rechtstreeks contact opgenomen worden met de juiste medewerker van de aangesloten openbare instellingen, wat de gegevensuitwisseling en dossieraanpak ten goede komt.
- Apps:
De applicatie Teams bevat een range aan apps, die mogelijks het werk binnen de dienst positief kunnen ondersteunen.

De updates en de integratie van de applicaties dragen bij aan een hoger gebruikersgemak.

Aanpassing wetgeving van de Ombudsdienst Pensioenen

Het oprichtingsbesluit, dat gedateerd was en hierdoor niet meer aangepast was aan de noden in een moderne samenleving, werd geüpdatet door de wet van 29 februari 2024 tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

Ten eerste wordt nu ook melding gemaakt dat klachten voortaan ook mondeling kunnen ingediend worden zonder dat die indiening ter plaatse bij de Ombudsdienst Pensioenen plaats vindt³. Dit laat toe om klachten per telefoon in te dienen. De Ombudsman Pensioenen pleitte hiervoor in het kader van een zo laagdrempelig mogelijke toegang tot de Ombudsdienst Pensioenen. Op deze manier dienen analfabeten of mensen met moeilijkheden om een klacht schriftelijk te verwoorden niet langer beroep te doen op een derde om hun klacht bij de Ombudsdienst Pensioenen in te dienen. Dit geeft ook gevolg aan de belangrijkste bevindingen van het onderzoek naar de toegankelijkheid van de ombudsdiensten voor kwetsbare groepen zoals mensen in armoede, gehandicapten, ouderen, migranten, ...; een onderzoek gevoerd in de schoot van het Netwerk van Belgische Ombudsmannen Ombudsman.be onder begeleiding van de Nederlandstalige Ombudsman Pensioenen in 2020. Aan dit onderzoek namen zowel het Steunpunt tot bestrijding van armoede als de ervaringsdeskundigen van de POD⁴ Maatschappelijke integratie deel.

Ten tweede werd een bestaande praktijk nu ook wettelijk verankerd. In de wet van 29 februari 2024 tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels wordt nu immers ook voorzien dat de Ombudsdienst Pensioenen bevoegd is voor de behandeling van klachten over de bijstandsuitkeringen Inkomensgarantie voor Ouderen en de voorganger hiervan het Gewaarborgd Inkomen⁵. In de praktijk behandelde de Ombudsdienst Pensioenen deze klachten al daar de berekening en de uitbetaling van deze bijstandsuitkeringen gebeuren door de Federale Pensioendienst en de Ombudsdienst Pensioenen bevoegd is voor de werking van de pensioendiensten.

³ Artikel 10 Koninklijk Besluit 27 april 1997

⁴ Programmatische Overheidsdienst

⁵ Artikel 3 Koninklijk Besluit 27 april 1997

Ten derde werd een beperking in de mogelijkheid voor de Ombudsdienst Pensioenen om een actieve rol op te nemen als alternatief voor een gerechtelijke procedure opgeheven.

Wie het niet eens is met een beslissing omtrent zijn pensioen kan in de plaats van een beroep in te stellen bij de rechtbank een beroep doen op de Ombudsdienst Pensioenen om via bemiddeling rechtsherstel te krijgen. De Ombudsdienst Pensioenen heeft zonder twijfel verschillende troeven: de kosteloosheid, de laagdrempeligheid, het minder formele karakter en de kortere behandelingsduur in vergelijking met een gerechtelijke procedure zijn redenen om te kiezen voor een niet-contentieuze procedure. De expertise van de Ombudsdienst Pensioenen, die absoluut vereist is voor een materie met dergelijke complexiteit zoals de pensioenmaterie, aangevuld met een helikopterview over de wettelijke pensioenstelsels (werknemer, ambtenaar, zelfstandige, overzeese sociale zekerheid) versterkt deze troeven.

Doch overeenkomstig artikel 23 van het Handvest van de sociaal verzekerde is de termijn om in beroep te gaan bij de arbeidsrechtbank 3 maanden voor betwistingen omtrent werknemers- en zelfstandigenpensioenen. Dit is een vervaltermijn wat inhoudt dat het recht om in beroep te gaan onherroepelijk vervalt drie maanden na kennisname van de pensioenbeslissing. Dit werd nog bevestigd in een vonnis van 21 november 2022 van de arbeidsrechtbank van Leuven⁶. Dit belette in heel wat zaken dat door bemiddeling bij de Ombudsdienst Pensioenen tot een akkoord kan gekomen worden.

Waar vroeger de bemiddeling diende geschorst te worden bij het indienen van een verzoekschrift of bij het uitbrengen van een dagvaarding omtrent dezelfde feiten kan het onderzoek van een klacht en de bemiddeling voortaan worden voortgezet wanneer omtrent dezelfde feiten een beroep bij de rechtbank wordt ingesteld, dit uiterlijk tot het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof in kracht van gewijsde is getreden⁷. Op dat ogenblik brengt de Ombudsman de klager op de hoogte van het einde van de behandeling van de klacht.

Ten vierde vermelden wij hier nog dat ook wijzigingen werden aangebracht in de bepalingen die het mandaat van de Ombudsman regelen. Zo is voortaan een vernieuwing van het eerste mandaat onderworpen aan een evaluatie in de plaats van een nieuwe selectieprocedure voor een aanstelling in een tweede mandaat⁸. Hierdoor vond een uniformering plaats met de verlening van de mandaten van andere sectoriële ombudsmannen.

Ten vijfde werd wat betreft de selectie van de Ombudsmannen de verplichting tot publicatie van de oproep in zowel twee Nederlandstalige als twee Franstalige kranten geschrapt. Op deze manier werd de publiciteit aangepast aan de moderne tijd (publicatie online). De verouderde publicatievereisten veroorzaakten immers een hoge kostprijs (10.000 euro per selectie)⁹.

Aanpassing huishoudelijk reglement van de Ombudsdienst Pensioenen

Naar aanleiding van de aanpassing van het oprichtingsbesluit (zie hierboven) door de wet van 29 februari 2024 tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels werd het huishoudelijk reglement eveneens aangepast.

Er wordt nu duidelijk gespecificeerd wie als belanghebbende aanzien wordt. De belanghebbende is de persoon die een pensioen geniet lastens één of meer wettelijke pensioenstelsels, die een aanvraag tot het bekomen van een pensioen lastens één van die stelsels heeft ingediend, die een aanvraag om raming van zijn pensioenrechten bij een pensioendienst heeft ingediend of die een vraag aan de pensioendienst heeft gesteld al dan niet in het kader van www.mypension.be¹⁰.

6 Arbrb. Leuven 21 november 2022, AR 22/75/A gepubliceerd in Nieuwsbrief Leergang Pensioenrecht, jaargang 17, nieuwsbrief 2

7 Artikel 15 Koninklijk Besluit 27 april 1997

8 Artikel 5 Koninklijk Besluit 27 april 1997

9 Artikel 5 Koninklijk Besluit 27 april 1997

10 Artikel 1 van het huishoudelijk reglement van het College van de Ombudsmannen Pensioenen (Belgisch Staatsblad van 22 april 2024)

De klachten kunnen nu ook telefonisch ingediend worden. Hiermee komen de Ombudsmannen tegemoet aan de vereiste van laagdrempeligheid.

Verder worden in het huishoudelijk reglement ook nog preciseringen gedaan op het vlak van de behandeling van de klachten zoals het recht van de klager op een ontvangstmelding en informatie over de al dan niet behandeling van de klacht en de opvolging van het onderzoek¹¹.

Bekendmaking van het Jaarverslag 2023

Het Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen is gericht aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Minister van Pensioenen, de Minister van Middenstand bevoegd voor de zelfstandigenpensioen en aan de Federale Adviesraad voor Ouderen (FAVO).

Op 11 april 2024 werd de Ombudsman Pensioenen uitgenodigd door het kabinet van de Minister van Pensioenen om toelichting te geven bij het Jaarverslag 2023.

Een persbericht over het Jaarverslag 2023 werd op 18 april 2024 verzonden aan de belangrijkste mediaspelers. Tevens werd het verdeeld via de sociale media van de Ombudsdienst Pensioenen (Facebook, LinkedIn en X). Het centrale thema was de oproep tot het automatisch toekennen van de overgangsuitkering.

Er was weerklink in de radionieuwsuitzendingen op zowel de Nederlandstalige commerciële als publieke radiostations (VRT) evenals een korte vermelding in het Radio 2 programma Winwin. Online werd het bericht verspreid via verschillende online sites zoals deze van Le Soir en L’Echo, Gazet van Antwerpen, Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws (digitaal), De Tijd, website VRT, Plusmagazine,... Ook de geschreven pers zoals Het Nieuwsblad, L’Echo en De Tijd pikten het onderwerp op. Later op het jaar, op 25 oktober 2024, verscheen er in HLN digitaal een artikel over het item “fouten in de loopbaan: wat kan je doen”, waarbij interessante tips voor (toekomstig) gepensioneerden geput werden uit het Jaarverslag 2023.

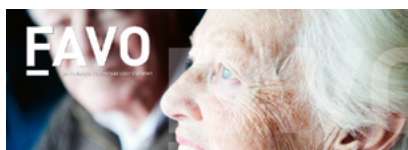
De dag na de verspreiding van het persbericht over het Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen, met name op 18 april 2024, werden in de plenaire vergadering van het Parlement vijf parlementaire vragen gesteld over de automatische toekenning van de overgangsuitkering waarvoor de Ombudsman Pensioenen geijverd had. De Minister van Pensioenen meldde dat de FPD werkt aan een volledig automatische toekenning tegen eind 2024. De Minister meldde ook dat de FPD één jaar terug in de tijd gaat om na te gaan of bepaalde personen hun rechten niet hebben doen gelden¹².

Bespreking van het Jaarverslag 2023 bij de pensioendiensten

Het Jaarverslag 2023 werd bij de verschillende pensioenadministraties door de Ombudsmannen Pensioenen toegelicht: zo werd het Jaarverslag toegelicht bij het RSVZ, bij de dienst overzeese sociale zekerheid van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, bij Ethias en bij de Federale Pensioendienst. Op al deze vergaderingen was het topmanagement van de pensioendiensten aanwezig. Van deze gelegenheid werd tevens gebruik gemaakt om uitgebreid kennis te maken met de nieuwe Franstalige Ombudsman Pensioenen.

Federale Adviesraad voor Ouderen (FAVO)

Op 21 november 2024 heeft de Ombudsman Pensioenen op de plenaire vergadering van de Federale Ouderenadviesraad (FAVO) het Jaarverslag 2024 toegelicht.

¹¹ Artikel 11 van het huishoudelijk reglement van het College van de Ombudsmannen Pensioenen (Belgisch Staatsblad van 22 april 2024)

¹² <https://www.dekamer.be/doc/PCRI/pdf/55/ip299.pdf> p. 32 en volgende

Werkcolleges

Op 25 en 26 april 2024 heeft de Nederlandstalige Ombudsman Pensioenen 6 werkcolleges van telkens 2 uren gegeven aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) voor de studenten Master in de Rechten in het kader van de werkcolleges over de sociale zekerheid. Per werkcollege participeerden 20 studenten. De thema's die behandeld zijn komen uit het rijk klachtenarsenaal van de Ombudsdienst Pensioenen. Kwamen onder andere aan bod:

- Pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid;
- Berekening van een Inkomensgarantie voor Ouderen;
- Werken naast pensioen.

120 studenten die later vaak terecht komen in organisaties en diensten die beroep kunnen doen op of raakvlakken hebben met de werking van de Ombudsman Pensioenen (we denken hierbij aan advocatenkantoren, vakbonden, studiediensten van politieke partijen, kabinetsmedewerkers, onderwijsinstellingen, instellingen van sociale zekerheid en zelfs pensioendiensten) maakten op deze manier kennis met de taken en de werking van de Ombudsdienst Pensioenen.

Daarenboven is het mooi meegenomen dat dit bijdraagt aan de versterking van de morele autoriteit van de Ombudsdienst Pensioenen.

Legal Clinic

Vanaf het tweede semester van het academiejaar begeleidde de Nederlandstalige Ombudsman Pensioenen een Masterstudent Rechten van de KU Leuven bij een legal clinic. Dit project, dat werd ingericht ter vervanging van de Masterproef, heeft als doel om een student kennis te laten maken met de juridische praktijk, waarbij de student actief meewerkt om een probleem ingebed in de sociale zekerheid op te lossen.

Over twee jaren gespreid buigt een student zich over de volgende problematiek: “Moet een dienstverband bij een supranationale organisatie worden in aanmerking genomen voor de loopbaanvoorwaarde om vervroegd met pensioen te gaan?”

Werkbezoek aan Ombudsdienst Pensioenen

Op 9 december 2024 bracht professor Inger De Wilde met haar 30 Masterstudenten Rechten van de Rijksuniversiteit Gent (RUG) -vak bezoldigingen & andere tewerkstellingsvoordelen- een bezoek aan de Ombudsdienst Pensioenen. Op deze dag werd de werking van de Ombudsdienst Pensioenen en zijn bevoegdheden toegelicht.

Overlegmoment Ombudsmannen Benelux

De Benelux is een regionaal intergouvernementeel samenwerkingsverband tussen België, Nederland en Luxemburg. Het doel van de Benelux is om grensoverschrijdende samenwerking te versterken en een voorloper te blijven binnen de Europese Unie (artikel 350 VWEU). De samenwerking werd op 5 september 1944 in Londen opgericht door de vluchtende regeringen van deze landen als douane-unie. Tot op de dag van vandaag is het actief en productief op veel verschillende gebieden, zoals politie, pensioenen en andere grensoverschrijdende samenwerking.

Het was dan ook logisch dat de ombudsinstituten van de drie lidstaten elkaar ontmoetten en onderwerpen bespraken die burgers aangingen die grensoverschrijdend werkten, hun pensioen uit een andere lidstaat haalden of op een andere manier met de autoriteiten van een van de andere lidstaten werden geconfronteerd. Bijgevolg houden de nationale en regionale ombudsinstellingen van de Benelux die bevoegd zijn voor overheidsdiensten sinds 2022 jaarlijks een bijeenkomst.

Op 29 en 30 mei vond deze bijeenkomst in Luxemburg plaats. Aan deze bijeenkomst namen de Nederlandse Nationale ombudsman, de Belgisch federale ombudsman, de Vlaamse ombudsman, de Waalse Ombudsman, de Belgische Ombudsman Pensioenen en de Brusselse Ombudsvrouw deel.

Tijdens deze bijeenkomst werd aan benchmarking gedaan. Het centrale thema was het recht op vergissing. De Ombudsman Pensioenen heeft tijdens deze bijeenkomst toelichting gegeven bij zijn pleidooi om voor gepensioneerden die ter goede trouw zijn, weliswaar beperkt in tijd, de mogelijkheid te voorzien vergissingen te kunnen (laten) corrigeren¹³.

Tevens op de agenda stond een ontmoeting met Koen Lenaerts, president van het Hof van Justitie van de Europese Unie en Alexandra Prechal, president van de Tweede Kamer van het Hof van Justitie van de Europese unie. Tijdens de ontmoeting werd van gedachten gewisseld over de kruisbestuiving tussen het werk van het Hof van Justitie van de Europese Unie en dit van de ombudsmannen.

¹³ Meer informatie in het Jaarverslag 2022 op pagina 104-105: <https://www.mediateurpensions.be/docs/reports/2022/9.hfdst8.pdf>

IOI: Wereldconferentie Den Haag

Van 13 tot en met 17 mei werd de 13de wereldconferentie van het International Ombudsman Institute (IOI) in Den Haag georganiseerd. IOI groepeer wereldwijd alle Ombudsmannen die voldoen aan de internationaal erkende standaarden voor de onafhankelijke uitoefening van de ombudsfunctie. Ombudsmannen uit meer dan honderd landen hebben met elkaar best practices en ervaringen gedeeld over hun werk als Ombudsman zodat ze hun kennis kunnen verrijken en nieuwe inzichten kunnen opdoen. De Ombudsman Pensioenen nam hieraan deel.

Het thema van dit congres was “Act together for our tomorrow”. De doelstelling van het congres is de impact van de ombudsinstellingen te vergroten door kennisuitwisseling en het met elkaar delen van nieuwe inzichten evenals het besef creëren dat wat we vandaag doen belangrijk is voor de toekomst: zowel voor ons, voor onze jongere generaties als voor de generaties die na ons komen. Onder andere volgende thema’s kwamen aan bod:

- hoe kan een ombudsman mensen in een kwetsbare positie (b.v. armen, ouderen, gehandicapten) bereiken;
- welke elementen dient een code met de waarden en deontologische principes voor de Ombudsman en zijn medewerkers te bevatten;
- de impact en de uitdagingen die digitalisering in de maatschappij hebben op het werk van een Ombudsman, de definiëring van ombudsnormen, hoe als nieuwe ombudsman het mandaat invullen kwamen aan bod.

Publicatie van “ombudsjurisprudentie”

Op basis van de ontvangen klachten start de Ombudsdienst Pensioenen bemiddelingen op bij de pensioendiensten om een oplossing te bekomen waarin zowel de gepensioneerde als de pensioendienst zich kunnen vinden. Op deze manier wordt een geschil curatief opgelost.

Doch de Ombudsdienst Pensioenen gaat nog een stap verder. Men tracht te voorkomen dat gelijkaardige problemen zich in de toekomst nog voordoen. Dit kan doordat de pensioendiensten hun instructies aanpassen of doordat de (toekomstig) gepensioneerde op de hoogte is van hoe hij moet handelen om bepaalde problemen te voorkomen. Kortom de Ombudsdienst Pensioenen tracht ook preventief tewerk te gaan.

In deze context is het ook van belang dat, net zoals bij rechtspraak, de bemiddelingsresultaten in de juridische wereld gekend zijn. Deze kunnen immers een bron van inspiratie zijn voor andere toekomstige geschillen.

Hierop inspeland wordt in het gratis consulteerbaar Nederlandstalige juridisch tijdschrift “Nieuwsbrief Leergang Pensioenrecht <http://www.law.kuleuven.be/leergangpensioenrecht/>” in elke editie een korte juridische toelichting gegeven door de Ombudsman Pensioenen bij een interessant dossier dat behandeld werd door de Ombudsdienst Pensioenen.

Zo werd in de 2de Nieuwsbrief van het academiejaar 2023-2024 door de Ombudsman Pensioenen toelichting gegeven hoe door zijn bemiddeling een foutieve juridische kwalificatie van een vervangingsinkomen uit Duitsland werd rechtgezet.

Ombudsman.be

Ombudsman.be is het Belgisch netwerk waarbij alle institutionele Belgische Ombudsmannen zijn aangesloten. De Ombudsdienst Pensioenen is hiervan lid. Ombudsman.be streeft ernaar om informatie te geven over wat er zich afspeelt in de Belgische Ombudswereld. Bovendien heeft Ombudsman.be een aantal basisprincipes opgesteld waaraan een onafhankelijke Ombudsman of -vrouw zich houdt. Ombudsman.be wil ook de bekendheid van en de toegang tot de Ombudsdiensten verbeteren. Zo beschikt het over een website en een facebookpagina.

Op 1 februari 2024 vond de algemene vergadering van het netwerk Ombudsman.be plaats. Volgende onderwerpen kwamen aan bod: de redactie van een memorandum voor formateurs¹⁴, de deelname van de consumentenombudsdiensten aan het project Consumerconnect en mogelijkheid, de principes van Venetië (zijnde 25 principes die een internationaal referentiekader vormen om ombudsmannen te beschermen). Tijdens deze vergadering heeft de Ombudsman Pensioenen een korte toelichting gegeven over zijn pleidooi voor het recht op vergissing.

¹⁴ Op 7 mei 2024 werd het memorandum openbaar gemaakt.
U vindt het memorandum hier: <https://www.mediateurpensions.be/docs/reports/2022/9.hfdst8.pdf>

Op 21 juni vond de tweede algemene vergadering plaats. Op deze vergadering werd het item “recht op vergissing” verder uitgediept.

Op 10 oktober, de internationale dag van de ombudsman, werd een webinar voor maatschappelijke assistenten van gemeenten, sociale huizen en lokale verenigingen georganiseerd waarop informatie werd verstrekt over hoe de ombudsmannen werken en hoe de burger ze kan bereiken. De Ombudsdienst Pensioenen heeft hiervoor een fiche overhandigd aan Ombudsman.be waarop aan de hand van een klacht toegelicht wordt hoe de Ombudsdienst Pensioenen werkt. De toegang tot de pensioenapplicaties, nog steeds een bijzonderheid in de ombudswereld, werd op deze fiche in de verf gezet. Deze voorbeeldklacht werd ook gepubliceerd op de facebookpagina en in de nieuwsrubriek op de website van de Ombudsdienst Pensioenen.

Op 13 december 2024 vond de derde algemene vergadering in het stadhuis van Antwerpen plaats. Professor Stefaan Voet (KU Leuven) en zijn medewerksters Stien Dethier en Charlotte Teuwens presenteerden hun studie: “De Belgische Ombudsdiensten onder de loep: een toetsing aan de principes van Venetië (= algemene vereisten waaraan een ombudsdienst dient te voldoen)” (zie: [Onderzoeksportaal - De Belgische Ombudsdiensten onder de loep: een toetsing aan de Principes van Venetië](#)). Tevens werd een aanbeveling voor de invoering van het recht op vergissing voorbereid.

Op 25 november 2024 hebben de leden van het Bureau van het Beneluxparlement, zijnde de voorzitter en twee ondervoorzitters, de Ombudsvrouw van Luxemburg, de Belgische federale Ombudsmannen, de Waalse Ombudsman, de Vlaamse Ombudsvrouw, de Nederlandse Nationale Ombudsman en de Belgische Ombudsmannen Pensioenen uitgenodigd teneinde van gedachten te wisselen om een beter inzicht te krijgen in de grensoverschrijdende kwesties.

De Belgische Ombudsman Pensioenen lichtte toe dat een totaaloverzicht krijgen van de pensioen-situatie voor iemand die in meerdere landen van de Benelux gewerkt heeft nog steeds erg moeilijk blijft. Een toekomstig gepensioneerd wenst immers te weten of het totaal pensioenbedrag zal volstaan om te voorzien in zijn levensonderhoud. Op welke datum kan zo iemand aanspraak maken op de uitbetaling van al zijn pensioenen (wettelijk en aanvullend)? Wat is de pensioenleeftijd per land, per pensioen? Met veel moeite bekomen deze personen de informatie gefragmenteerd per pensioen en per land. In Nederland bestaat binnen de Sociale Verzekeringsbank een mooi voorbeeld van hoe deze informatieverstrekking over grensoverschrijdende pensioendossiers kan ingevuld worden, met name het Bureau voor Belgische zaken. Deze afdeling is een kenniscentrum op het domein van “integrale sociale zekerheid” tussen Nederland en België. Op dit moment organiseert het Bureau voor Belgische zaken spreekuren waar burgers terecht kunnen met vragen en advies op maat over hun “pensionering”: gaande van pensioenvragen, vragen over belastingheffing, ziekteverzekering als gepensioneerd,... Ook de belastingdiensten van beide landen zijn bij dit project betrokken. Een aantal van de spreekuren vindt plaats bij en verloopt in samenwerking met de Federale Pensioendienst (FPD). Zo vinden er onder andere spreekuren plaats bij de FPD in Antwerpen en Turnhout. De FPD bevestigde aan de Ombudsman dat deze samenwerking succesvol is. De Belgische Ombudsman Pensioenen lichtte toe dat ingevolge zijn vraag het RSVZ bevestigde te onderzoeken of het mogelijk is via beeldbellen deel te nemen aan deze spreekuren zodat (toekomstig) gepensioneerden zelfstandigen ook van deze dienstverlening kunnen gebruik maken.

Kennismanagement

In het kader van project “kennismanagement” werd in 2023 gestart met de aanleg van een kennisdatabank waarbij op basis van trefwoorden informatie over een bepaald onderwerp kan teruggevonden worden. Deze informatie bevat onder andere de verwijzing naar de desbetreffende pensioenwetgeving, de door de Ombudsdienst Pensioenen al geboekte bemiddelingsresultaten, rechtsleer en rechtspraak. In 2024 werd enorm ingezet op de verdere ontwikkeling van deze kennisdatabank. Dit project werpt zijn vruchten af. Mede hierdoor leidde de vervanging van de Nederlandstalige pensioenexpert met 24 dienstjaren door een nieuwe Nederlandstalige universitaire pensioenexpert niet tot een vertraging of niveauverlies van de kwaliteit bij de behandeling van de klachten.

Aanbevelingen 2024

15 HOOFDSTUK

Aanbevelingen 2024

Aanbeveling 2024 – 1

De mijnwerkers die tewerkgesteld zijn geweest in de ondergrond kunnen ten vroegste vanaf hun 55 jaar een pensioen voor hun prestaties als mijnwerker bekomen¹. Wanneer zij ten minste een tewerkstelling van 25 jaar op een gewone en hoofdzakelijke wijze in de ondergrond bewijzen kunnen zij het pensioen voor 55 jaar zonder minimumleeftijd bekomen².

Daarenboven bekomen zij, wanneer ze tenminste 20 jaren gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als mijnwerker bewijzen, een voordeligere berekening (berekening a rato van 1/30 i.p.v. 1/45)³. Een volledige loopbaan als mijnwerker omvat dan 30 jaren.

Wegens de sluiting van de mijnen hadden de actieve mijnwerkers evenwel geen mogelijkheid meer om hun maximale loopbaan te bereiken. De wetgever heeft beslist dat een mijnwerkersloopbaan van minstens 25 jaar steeds zou gelijkgesteld worden met een volledige loopbaan. Deze gelijkstelling gebeurt onder de vorm van het mijnwerkerssupplement.

Door de toepassing van het principe van de overschrijding van de eenheid van loopbaan (toepassing artikel 10bis KB 21 december 1967) (bij een combinatie van een loopbaan als mijnwerker met een loopbaan in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid) is het evenwel mogelijk dat de voorwaarde van minstens 25 jaar als mijnwerker om het mijnwerkerssupplement te krijgen niet meer vervuld is, waardoor het volledige mijnwerkerssupplement wegvalt en de betrokkene een kleiner totaal pensioenvoordeel bekomt dan zonder de toekenning van een pensioen voor de loopbaan in het stelsel van de overzeese sociale zekerheid).

De Ombudsman Pensioenen beveelt dan ook aan de wetgeving aan te passen zodat het niet proportioneel verlies van het mijnwerkerscomplement ingevolge de overschrijding van de eenheid van loopbaan, veroorzaakt door een tewerkstelling met vrijwillige bijdragen in de overzeese sociale zekerheid, weggewerkt wordt. Dit zodat werken niet meer bestraft wordt.

Nadere toelichting over deze aanbeveling vindt u in het hoofdstuk 10, dossier 39861 op pagina 99

Aanbeveling 2024 – 2

Het verlengd penitentiair verlof (VPV) dat ingevoerd is om de overbevolking van de gevangenen tegen te gaan laat gedetineerden die aan een aantal voorwaarden voldoen toe afwisselend maximum 30 dagen in verlof en 30 dagen in detentie te verblijven. Tijdens de duur van het verlengd penitentiair verlof schorste de FPD oorspronkelijk de betaling van het pensioen. Artikel 70 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt immers dat de rust- en overlevingspensioenen van gevangenen geschorst worden voor de duur van opsluiting in de gevangenis. De Ombudsman Pensioenen pleitte voor een letterlijke lezing van het juridisch concept “voor de duur van de opsluiting” waardoor er geen reden om het pensioen te schorsen tijdens het VPV. Ombudsdienst Pensioenen argumenteerde dat het gedeelte van de maand dat de gevangene geen dak boven zijn hoofd en voeding

¹ Artikel 2§2,2° van de wet van 20 juli 1990

² Artikel 2§2,3° van de wet van 20 juli 1990

³ Artikel 3 §2 van de wet van 20 juli 1990

aangeboden wordt hij over pensioengeld moet kunnen beschikken om in zijn levensonderhoud te voorzien.

Ombudsdienst Pensioenen bekwam na bemiddeling dat het pensioen van een gedetineerde voor de volledige maand betaald wordt gedurende het VPV (op de eerste maand na),. Overeenkomstig artikel 66 van het KB van 21 december 1967 zijn werknemerspensioen per maand betaalbaar. Doch de gevangene krijgt gedurende een deel van de maand wel drank en voeding aangeboden waardoor de vraag rijst of het volledig pensioen uitbetalen wel logisch is. Ombudsman Pensioenen beveelt daarom aan de wetgever aan om de wetgeving aan te passen zodat deze rekening houdt deze nieuwe strafuitvoeringsmodaliteit

Nadere toelichting over deze aanbeveling vindt u in het hoofdstuk 3, dossier 40023 op pagina 38

Aanbeveling 2010 – 3 Herinnering

De dienst Overzeese Sociale Zekerheid van de RSZ aanvaardt aanvragen die per brief of mail worden toegestuurd, doch de betrokkene moet de aanvraag nog wel bevestigen op het daarvoor voorziene formulier. We merken wel dat het gebruikelijk is dat de RSZ de aanvragers intensief begeleidt.

Het gebrek aan een wettelijk voorziene aanvraagprocedure in het kader van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid was voor de Ombudsdienst Pensioenen de aanleiding om in het Jaarverslag 2010 op pagina 162 de aanbeveling te doen aan de wetgever om in de wetgeving alle nuttige wijzigingen aan te brengen zodat er geen twijfel meer is over de wijze waarop een aanvraag kan ingediend worden, de datum van de aanvraag, de ingangsdatum van het pensioen vóór de leeftijd van 65 jaar en de regels inzake polyvalentie⁴.

Tot op heden is aan deze aanbeveling geen gevolg gegeven. Om de huidige relevantie van deze aanbeveling aan te tonen verwijzen wij graag naar hoofdstuk 8 dossier 38523 op pagina 83. De Ombudsdienst Pensioenen herhaalt dan ook deze aanbeveling.

⁴ Jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen - Deel 2 - Onderzoek van de dossiers p. 158 en volgende

Nuttige adressen

16 HOOFDSTUK

Nuttige adressen

MINISTER VAN PENSIOENEN (tot januari 2025)

Karine Lalieux

VICE EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN PENSIOENEN, BELAST MET DE NATIONALE LOTERIJ EN DE FEDERALE CULTURELE INSTELLINGEN (vanaf februari 2025)

Jan Jambon
Wetstraat 12
1000 Brussel

E-mail: info@kcfm.be
www.jambon.belgium.be

MINISTER VAN MIDDENSTAND, ZELFSTANDIGEN, KMO'S EN LANDBOUW, INSTITUTIONELE HERVORMINGEN EN DEMOCRATISCHE VERNIEUWING (BEVOEGD VOOR DE PENSIOENEN VAN ZELFSTANDIGEN) (tot januari 2025)

David Clarinval

MINISTER VAN MIDDENSTAND, ZELFSTANDIGEN EN KMO'S (BEVOEGD VOOR DE PENSIOENEN VOOR ZELFSTANDIGEN) (vanaf februari 2025)

Eléonore Simonet
Hertogstraat 61
1000 Bruxelles

www.simonet.belgium.be

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN (FAVO)

FOD Sociale Zekerheid- DG Juridische Expertise
Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower, 1e verdieping
T.a.v. Patricia De Bilde – Katrien De Hertogh
Kruidtuinlaan 50, bus 115
1000 Brussel

Tel.: + 32 2 528 63 55 of 02 509 80 17
E-mail: favo-ccfa@minsoc.fed.be
www.adviesraadouderen.belgium.be

UW PENSIOEN ONLINE AANVRAGEN

www.mypension.be

UW PENSIOENDOSSIER ONLINE CONSULTEREN

www.mypension.be

Deze site, die constant in evolutie is, laat onder andere voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren toe om de loopbaan in de verschillende stelsels te consulteren. Verder kunnen gepensioneerden er de briefwisseling met de FPD en de betalingsgegevens van hun pensioen terugvinden.

FEDERALE PENSIOENDIENST

Zuidertoren
Europaesplanade 1
1060 Brussel

Gratis nummer (vanuit België) Tel.: 1765
Vanuit het buitenland Tel.: +32 78 15 1765

Website: www.sfpd.fgov.be

U kan deze dienst via de beveiligde site www.mypension.be contacteren of via het contactformulier <https://www.sfpd.fgov.be/nl/contactformulier>

Om een zitdag, gewestelijk kantoor of pensioenpunt in uw buurt te vinden, bel het gratis nummer 1765.

Internationale zittingen:

De Duitse “Rentenversicherung”, de Franse “Carsat” en de Nederlandse SVB houden zittingen in bepaalde kantoren van de FPD.

RIJKSINSTITUUT VOOR DE SOCIALE VERZEKERINGEN DER ZELFSTANDIGEN (RSVZ)

Willebroekkaai 35
1000 Brussel

Gratis nummer (vanuit België) Tel.: 1765
Vanuit het buitenland Tel.: +32 78 15 1765

of +32 2 546 42 11 (algemeen nummer sociaal statuut als zelfstandige)

Website: www.rsvz.be
E-mail: info@rsvz-inasti.fgov.be

Om een zitdag, gewestelijk kantoor of pensioenpunt in uw buurt te vinden, bel het nummer 1765 of consulteer de website www.rsvz.be, rubriek Contact.

RIJKSDIENST VOOR DE SOCIALE ZEKERHEID

Overzeese Sociale Zekerheid
Victor Hortaplein 11
1060 Brussel

Tel.: +32 2 509 90 99

E-mail: overseas@rsz.fgov.be
Website: www.overzeesesocialezekerheid.be
Bezoekers (tussen 09.00 en 12.00 uur)

ETHIAS (wettelijke pensioenen openbare sector – lokale overheden)

Prins-Bisschopssingel 73
3500 Hasselt

Tel.: + 32 11 28 20 81

E-mail: publiekesector@ethias.be

ANDERE INSTITUTIONELE OMBUDSMANNEN

www.ombudsman.be

INHOUDSTAFEL

INLEIDING

Hot Topics in 2024

1

HOOFDSTUK 1

Werken naast pensioen

13

HOOFDSTUK 2

Internationale dienstverlening

21

- Vroegst mogelijke pensioendatum veranderd ingevolge wetswijziging in België: op 60 jaar wel met pensioen in Oostenrijk, doch niet meer in België 24
- Oproep om hiaten in de bescherming op vlak van sociale zekerheid tussen de nationale wetgeving van verschillende landen die niet bij elkaar aansluiten te dichten 27

HOOFDSTUK 3

Preventieve werking van bemiddeling door Ombudsman Pensioenen

33

- Na bemiddeling wordt voortaan onder het concept “perioden militieverplichtingen” ook de periode van ontwikkelingshulp waardoor vrijstelling van militaire dienst wordt verkregen verstaan 35
- Na bemiddeling wordt voortaan bij de berekening van het pensioen bij de Franstalige diensten de diplomabonificatie, wanneer er een verworven recht is, op correcte wijze in aanmerking genomen 37
- Na bemiddeling wordt voortaan een pensioen betaalbaar gesteld tijdens een verlengd penitentiair verlof (op de eerste maand na) 38
- In het kader van de controle op werken naast pensioen wordt na bemiddeling voortaan rekening gehouden met de vergoeding Fonds voor Sluiting van Ondernemingen in plaats van de opzegvergoeding waar de gepensioneerde recht op had doch niet ontving ingevolge faillissement 43
- In het kader van de controle op inkomsten uit werken naast pensioen wordt na bemiddeling de uitgestelde bezoldiging in het onderwijs op correcte wijze in de tijd geplaatst 43
- In het kader van de controle op inkomsten uit werken naast pensioen wordt na bemiddeling de uitgestelde bezoldiging in het onderwijs op correcte wijze in de tijd geplaatst 43
- Ontbrekende pensioenbeslissing mijnwerkerssupplement met vermindering pensioenbeslissing wordt na bemiddeling door Ombudsman Pensioenen voortaan betekend 43
- Na bemiddeling verbetering motivering vervanging van werkelijke/fictieve/forfaitaire lonen door minimumjaarrecht bij rustpensioen indien er ook een pensioen als uit de echtgescheiden wordt toegekend 44

HOOFDSTUK 4

Succesvolle bemiddelingen

45

- Het overlijden is geen reden om een niet opgestart onderzoek naar IGO voor de maanden gedurende de welke de IGO-genierter nog leefde niet alsnog op te starten (met uitbetaling aan de erfgenamen) 47
- Het geen rekening houden met een cumulatieverklaring afgelegd door een gepensioneerde wordt na bemiddeling gekwalificeerd als administratieve vergissing waardoor de terugvorderingsbeslissing van het pensioen wordt geannuleerd 48
- Bij huwelijk ambtshalve onderzoek of pensioen als alleenstaande omgezet dient te worden naar een gezinspensioen 49

HOOFDSTUK 5

Correcte en performante pensioeninformatie 51

- Ontbrekende pensioenbeslissing van mijnwerkerssupplement met vermindering - pensioenbeslissing wordt na bemiddeling door Ombudsman Pensioenen voortaan betekend 55
- Na bemiddeling verbetering motivering vervanging van werkelijke, fictieve of forfaitaire lonen door minimumjaarrecht bij rustpensioen indien er ook een pensioen als uit de echtgescheidene wordt toegekend 58
- Bij weigeringsbeslissing spontaan meedelen dat pensioen zal onderzocht worden op de vroegst mogelijke pensioendatum indien deze gelegen is binnen het jaar volgend op de pensioenaanvraag 61
- Verbetering fout in de rubriek bijverdienen naast pensioen op website van FPD 63
- Klacht bij de Ombudsdienst Pensioenen dienend als basis voor verdere verbetering van pensioeninformatie: bijvoorbeeld verduidelijking van de dagen die in aanmerking genomen worden in het kader van de loopbaanvoorwaarde om vervroegd met pensioen te gaan 65
- Verbetering van de informatieverstrekking over bijverdienen naast pensioen door de creatie van een tool die toelaat na te gaan hoeveel er mag bijverdiend worden naast het pensioen 67

HOOFDSTUK 6

Digitale toegang tot de pensioendossiers van de klagers 71

HOOFDSTUK 7

Ombudsman Pensioenen helpt de klager bij het (her)formuleren van zijn klachten 75

HOOFDSTUK 8

Coördinatie tussen de verschillende pensioendiensten 81

HOOFDSTUK 9

Impact van het werk van de Ombudsdienst Pensioenen 89

- Aanpassing wetgeving: Vrijstelling van bijdragen als zelfstandige tijdens coronacrisis telt mee voor toegangsvoorwaarde tot minimumpensioen 91
- Automatisch onderzoek overgangsuitkering 92
- Vakantiegeld in de pensioenwetgeving voor de ontslagcompensatievergoeding 93
- Rechtspraak gebaseerd op bevindingen uit het Jaarverslag van de Ombudsman Pensioenen 94

HOOFDSTUK 10

Niet proportioneel verlies van mijnwerkerscomplement 97

HOOFDSTUK 11

Werken naast ziektepensioen 103

HOOFDSTUK 12

Werkwijze behandeling van klachten 109

- 1. Ontvankelijke klachten die betrekking hebben op de berekening en betaling van de wettelijke pensioenen of de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) of de werking van de pensioendiensten die zich hiermee bezighouden. 111
- 2. Klachten over het pensioenbeleid 112
- 3. Vragen om informatie 112
- 4. Klachten over buitenlandse pensioendiensten 113
- 5. Onontvankelijke klachten die betrekking hebben op de berekening en betaling van de wettelijke pensioenen of de inkomensgarantie voor ouderen of de werking van de pensioendiensten die zich hiermee bezighouden. 113
- 6. Klachten die geen verband houden met wettelijke pensioenen 114

HOOFDSTUK 13

De cijfers van 2024

115

■ De evolutie van de contactnames met de Ombudsdienst Pensioenen (dossiers) vanaf 2020	117
■ Afgehandelde klachten in 2024	118
■ De evolutie van het aantal afgehandelde tweedelijns klachten over (betaling en berekening) van pensioenen, werking van de pensioendiensten en IGO vanaf 2020	119
■ Het voorwerp van de afgehandelde tweedelijns klachten in 2024	119
■ De betrokken pensioendiensten van de afgehandelde klachten in 2024	119
■ Gegrondheid van de ontvankelijke klachten per pensioendienst in 2024	119
■ Redenen voor de gegrondheid van de klachten: de ombudsnormen in 2024	120
■ Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten in 2024	120
■ Enkele gegevens over de verzoekers wiens klacht in 2024 bij de Ombudsdienst Pensioenen werd afgerond	121
■ Enkele gegevens over de verzoekers wiens klacht in 2024 bij de Ombudsdienst Pensioenen werd afgerond	121
■ De behandelingsduur	121
■ Contactnames met de Ombudsdienst Pensioenen die nog in behandeling zijn op 31 december 2024	121

HOOFDSTUK 14

Activiteiten en middelen

123

■ Personeelsbestand	125
■ Financiële middelen	127
■ Informaticaprojecten	127
■ Aanpassing wetgeving van de Ombudsdienst Pensioenen	128
■ Aanpassing huishoudelijk reglement van de Ombudsdienst Pensioenen	129
■ Bekendmaking van het Jaarverslag 2023	130
■ Bespreking van het Jaarverslag 2023 bij de pensioendiensten	130
■ Federale Adviesraad voor Ouderen (FAVO)	130
■ Samenwerking met de universitaire wereld	131
■ Overlegmoment Ombudsmannen Benelux	132
■ IOI: Wereldconferentie Den Haag	133
■ Publicatie van “ombudsjurisprudentie”	134
■ Ombudman.be	134
■ Beneluxparlement	136
■ Kennismanagement	136

HOOFDSTUK 15

Aanbevelingen 2024

137

HOOFDSTUK 16

Nuttige adressen

141

WTC III
Simon Bolivarlaan 30 bus 5
1000 Brussel
Tel. 02 274 19 80
klacht@ombudsmanpensioenen.be
www.ombudsmanpensioenen.be